

ပြုစုပျိုးထောင် ပျိုးဆက်သစ်ခေါင်းဆောင်

အခြေခံအဆင့် ပြည်သူ့နိတိသင်ရိုး

ကျောင်းသားလက်စွဲ

ပြုစုပျိုးထောင် ပျိုးဆက်သစ်ခေါင်းဆောင် အခြေခံအဆင့် ပြည်သူ့နိတိသင်ရိုး

ကျောင်းသားလက်စွဲ

© 2019 International Institute for Democracy and Electoral Assistance

Reprinted 2020

ဤစာအုပ်ထုတ်ဝေမှုသည် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ သို့မဟုတ် နိုင်ငံရေးလှုပ်ရှားမှုဆိုင်ရာ အကျိုးအမြတ်တစ်ခုနှင့် ပတ်သက်ခြင်းကင်းရှင်းပါသည်။ ဤထုတ်ဝေမှုတွင်ပါဝင်သော ထင်မြင်ယူဆချက်များသည် International IDEA နှင့် ၎င်း၏ဘုတ်အဖွဲ့ သို့မဟုတ် ကောင်စီအဖွဲ့ဝင်များ၏ ထင်မြင်ယူဆချက်များကို ကိုယ်စားမပြုပါ။

ဤစာအုပ်ကို အီလက်ထရောနစ်ပုံစံဖြင့်ရယူလိုပါက Creative Commons Attribute-Non Commercial-Share Alike 3.0 (CC BY-NC-SA 3.0) လိုင်စင်ဖြင့် ရယူနိုင်ပါသည်။ စီးပွားရေးအကျိုးအမြတ်အတွက် မဟုတ်ပါက လွတ်လပ်စွာကူးယူခြင်း၊ ဖြန့်ဝေခြင်း၊ ပို့လွှတ်ခြင်း၊ အပိုင်းလိုက်ပြန်လည်စီစဉ်ပြုစုခြင်း၊ ပြုပြင်ပြောင်းလဲခြင်းများ လုပ်ဆောင်နိုင်ပါသည်။ သင့်တင့်လျောက်ပတ်သော ရည်ညွှန်းချက်ဖော်ပြပေးပြီး အလားတူခွင့်ပြုချက်ဖြင့် ဖြန့်ဝေရန်ဖြစ်ပါသည်။ ဤလိုင်စင်နှင့် ပတ်သက်၍ အသေးစိတ်သိရှိလိုပါက Creative Commons website သို့ဝင်ရောက် ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။

<<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/3.0/>>.

International IDEA

Strömsborg
SE-10334 Stockholm
Sweden
Tel. +46 8 698 37 00
Website: <<https://www.idea.int>>

International IDEA Myanmar

၆၈ (ဘီ)၊ ဆရာစံလမ်း၊ ဗဟန်းမြို့နယ်။
ရန်ကုန် ၁၁၂၀၁။
မြန်မာ။
Tel: +95 9 263128104
Project website: : <<http://www.stepdemocracy.eu>>

သင်ရိုးညွှန်းတမ်းပြုစုရေးသားသူ - Kara Wong

ဒီဇိုင်း - မြင့်စိုးဦး

သရုပ်ဖော်ပုံများ - မျိုးမြင့်ထွန်း

ပုံနှိပ်ခြင်း - စိန်ရတနာပုံနှိပ်တိုက် (၀၀၄၈၃)၊ ရန်ကုန်မြို့။

ISBN: 978-91-7671-259-7 (PDF)

ISBN: 978-91-7671-258-0 (Print)

This publication was produced with the financial support of the European Union. Its contents are the sole responsibility of International IDEA and do not necessarily reflect the views of the European Union.

ကျေးဇူးတင်လွှာ

International IDEA မှ ဤသင်ရိုးညွှန်းတမ်းကို စိတ်ရောကိုယ်ပါနှစ်၍ ပြုစုရေးဆွဲပြီး ထိရောက်စွာအကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် ဆရာဖြစ်သင်တန်းဆောင်ရွက်ပေးသော Kara Wong အား ကျေးဇူးတင်ရှိကြောင်း ဖော်ပြအပ်ပါသည်။ ထို့ပြင် STEP စီမံကိန်း၏ မိတ်ဖက် အဖွဲ့များဖြစ်ကြသော စကော်လာအင်စတီကျုနှင့် ပညာအင်စတီကျုတို့အား ၎င်းတို့၏ ပံ့ပိုးကူညီမှု များအတွက် ကျေးဇူးတင်ရှိပါသည်။ အထူးသဖြင့် အသေးစိတ်မှတ်ချက်များ ပေးခဲ့ကြသော ဦးသူရဇော်၊ ဦးအောင်နိုင်မော်၊ ဒေါ်စုလဲ့နိုင်၊ ဦးဇေယျာလင်း၊ ဦးဉာဏ်လင်းအောင်၊ ဒေါ်သန်းအိန္ဒာ၊ ဒေါ်အေးမြတ်ကျော်၊ ဒေါ်ပိုးဖြူလင်း၊ ဦးကျော်ကျော်ထွန်းတို့ကို ကျေးဇူးတင်ရှိကြောင်း ဖော်ပြလိုပါ သည်။ ဤစီမံကိန်းကို စီမံခန့်ခွဲသော ဦးတေဇာမျိုးဝင်းနှင့် Shana Kaiser တို့ကိုလည်း ကျေးဇူးတင် အပ်ပါသည်။ ထို့ပြင် Lisa Hagman နှင့် International IDEA မှ ပံ့ပိုးထုတ်ဝေရေးအဖွဲ့ကိုလည်း ကျေးဇူးတင်ရှိပါသည်။ ဤထုတ်ဝေရေးဖြစ်မြောက်စေရန် STEP Democracy စီမံကိန်းအား ရန်ပုံငွေကူညီပံ့ပိုးပေးပါသော ဥရောပသမဂ္ဂအား ကျေးဇူးတင်ရှိကြောင်း ဖော်ပြအပ်ပါသည်။

STEP Democracy အကြောင်း

ရွေးကောက်ပွဲဖြစ်စဉ်များနှင့် ဒီမိုကရေစီ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးအား ကူညီထောက်ပံ့ပေးသည့် အစီအစဉ် (STEP Democracy - ရှေ့သို့မြန်မာ) သည် ဥရောပသမဂ္ဂ၏ ကူညီပံ့ပိုးမှုဖြင့် မြန်မာ့ ဒီမိုကရေစီ အကူးအပြောင်းဖြစ်စဉ်တွင် ပါဝင်ဆောင်ရွက်နေကြသော အဓိကပါဝင်ပတ်သက်သူ များကို ကူညီထောက်ပံ့ပေးရန်ရည်ရွယ်သော အစီအစဉ်ဖြစ်ပါသည်။ ပြည်တွင်းနှင့် နိုင်ငံတကာ အဖွဲ့ (၉) ဖွဲ့မှ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်သော ရှေ့သို့မြန်မာ (STEP Democracy) အစီအစဉ်သည် ပြည်ထောင်စုရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်၊ နိုင်ငံရေးပါတီများ၊ အရပ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများ၊ မဲဆန္ဒရှင် များ၊ ပထမဆုံးအကြိမ်မဲပေးမည့်သူများ၊ လူငယ်များကို ဒီမိုကရက်တစ်အခန်းကဏ္ဍနှင့် တာဝန်များ ဖြစ်သော ပြည်ထောင်စုအဆင့်နှင့် ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီးအဆင့်တို့တွင် ဒီမိုကရေစီ ပြုပြင် ပြောင်းလဲရေး၊ သမာသမတ်ကျသောရွေးကောက်ပွဲများကို အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက် ခြင်းနှင့် ပူးပေါင်းပါဝင်ခြင်းတို့ကို ဆောင်ရွက်နိုင်စေရန် ကူညီပံ့ပိုးပေးခြင်းဖြစ်သည်။ ဤအစီအစဉ် သည် လူငယ်များ၊ အမျိုးသမီးများနှင့် တိုင်းရင်းသားများအပါအဝင် ကိုယ်စားပြုမှုနည်းနေသော အုပ်စုများအတွက် ဒီမိုကရေစီလုပ်ငန်းစဉ်များတွင် ထိထိရောက်ရောက် ပူးပေါင်းပါဝင်နိုင်ရန်နှင့် ကဏ္ဍပေါင်းစုံပါဝင်သော အင်စတီကျူးရှင်းများ ပေါ်ထွန်းစေရေးအတွက်လည်း ပံ့ပိုးကူညီဆောင်ရွက် လျက်ရှိပါသည်။

ဗဟိုစာအုပ်

ဤစာအုပ်အား အသုံးပြုနည်း	၁
သင်ခန်းစာ ၁ - ဒီမိုကရေစီနှင့် မိတ်ဆက်ခြင်း	၅
သင်ခန်းစာ ၂ - ဒီမိုကရေစီနှင့် မတူကွဲပြားမှုများစုံလင်စွာရှိနေမှု	၁၁
သင်ခန်းစာ ၃ - ဒီမိုကရေစီနှင့် ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ခြင်း.....	၁၇
သင်ခန်းစာ ၄ - ဒီမိုကရေစီနှင့် ခေါင်းဆောင်မှု	၂၅
သင်ခန်းစာ ၅ - ရွေးကောက်ပွဲများ	၃၁
သင်ခန်းစာ ၆ - ပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်း	၃၉
သင်ခန်းစာ ၇ - ဒီမိုကရေစီနှင့် တန်းတူညီမျှမှု	၄၃
သင်ခန်းစာ ၈ - အခွင့်အရေး၊ တာဝန်နှင့် ဝတ္တရား	၄၉
သင်ခန်းစာ ၉ - နိုင်ငံသားဖြစ်မှု.....	၅၅
သင်ခန်းစာ ၁၀ - သတင်းအချက်အလက်နှင့် ပွင့်လင်းမြင်သာမှု	၆၃
သင်ခန်းစာ ၁၁ - ဒီမိုကရေစီတွင် လူငယ်များ၏ အခန်းကဏ္ဍ	၆၉
သင်ခန်းစာ ၁၂ - နောက်ဆုံးပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်း	၇၉
ရည်ညွှန်းကိုးကား	၈၁
ENDNOTE	၈၂
International IDEA အကြောင်း.....	၈၄

ဤစာအုပ်အား အသုံးပြုနည်း

ဤစာအုပ်သည် ဘယ်လိုစာအုပ်မျိုးလဲ။

စာသင်ကျောင်းများအတွက် ပြည်သူ့နီတိသင်ရိုးညွှန်းတမ်းသည် International IDEA မှ Scholar Institute နှင့် Paññā Institute တို့ဖြင့်ပူးပေါင်း၍ ရေးဆွဲထားခြင်းဖြစ်သည်။ သင်ရိုးညွှန်းတမ်းသည် ဆရာမှတ်စုများပါဝင်ပြီး ကျောင်းသားများအတွက်ရည်ရွယ်သော သင်ရိုးစာအုပ်တစ်ခုဖြစ်သည်။ ဆရာများအတွက်လည်းသင်ကြားရေးတွင် အဆင်ပြေချောမွေ့စေရန် စီစဉ်ရေးဆွဲထားသည်။ သင်ရိုးညွှန်းတမ်းသည် လူငယ်များကိုဒီမိုကရက်တစ် စံနှုန်းများနှင့် တန်ဖိုးများကိုမိတ်ဆက်ပေးခြင်းဖြင့် မျိုးဆက်သစ်မဲဆန္ဒရှင်များနှင့် ခေါင်းဆောင်များပေါ်ထွန်းလာစေရန် ရည်ရွယ်ပါသည်။

ဤစာအုပ်ကိုမည်သို့ပြုစုသနည်း။

ဤစာအုပ်ကို ၄၅ မိနစ်ကြာသင်ခန်းစာ ၁၂ ခုဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားသည်။ မိတ်ဆက်သင်ခန်းစာတစ်ခု၊ သက်ဆိုင်ရာ ခေါင်းစဉ်သင်ခန်းစာ ကိုးခုနှင့် ရှေ့ပိုင်းသင်ကြားချိန်များမှသင်ခန်းစာများကို ပြန်လည်မှတ်မိစေရန် ပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်း နှစ်ခန်းပါဝင်သည်။ သင်ကြားချိန်တစ်ချိန်စီသည် သဘောတရားများ၊ အတွေးအခေါ်များကိုအခြေခံဆင့်ကဲ ရေးဆွဲထား သောကြောင့် ဆရာအနေဖြင့်သင်ကြားချိန်များကို အစဉ်လိုက်အတိုင်း သင်ကြားရန်ရည်ရွယ်သည်။

သင်ကြားချိန်တစ်ခုစီအောက်တွင် အောက်ပါအတိုင်း အပိုင်းငါးပိုင်းပါဝင်သည်။

အဖွင့်	ကျောင်းသားများအားလက်ရှိအသိနှင့်အတွေးအကြံများကိုပြန်လည်စဉ်းစားတွေးတောစေကာ ဆွေးနွေးခြင်းကို ဖြစ်ပေါ်လာစေရန် တွန်းအားပေးသည်။
တင်ပြချက်	ပြည်သူ့နီတိဗဟုသုတများ တိုးပွားလာစေရန်အဓိကထားလျက် သတင်းအချက်အလက်အသစ် များ၊ သဘောတရားနှင့် စကားလုံးအသစ်များကို တင်ပြထားသည်။
လေ့ကျင့်ခန်းများ	ကျောင်းသားများအား သတင်းအချက်အလက်နှင့်သဘောတရားအသစ်များ အသုံးပြုတတ်လာ စေရန်နှင့်အဓိကကျသော ပြည်သူ့နီတိစွမ်းရည်များ လက်တွေ့လေ့ကျင့်ခြင်းကို ကူညီပေးသည်။
ဆွေးနွေးခြင်း	ဤစာအုပ်တွင်ပါဝင်သော သဘောတရားနှင့်အတွေးအခေါ်များကို ကျောင်းသားများ၏ နေ့စဉ် ဘဝနှင့်ဆက်စပ်ကာ၊ အပြန်အလှန်ပြောဆိုခြင်းနှင့် မျှဝေခြင်းကို စေ့ဆော်ပေးသည်။
ခက်ဆစ်(ဝေါဟာရ)	သင်ခန်းစာအတွင်း အသုံးပြုထားသည့် အရေးပါသောစကားလုံးအသုံးအနှုန်းများ၏ အဓိပ္ပါယ် ဖွင့်ဆိုချက်အပြည့်အစုံ ပါဝင်သည်။

ဆရာလက်စွဲတွင် လှုပ်ရှားမှုများပိုမို ပြုလုပ်ရန်သင့်တော်သည့်နေရာ၊ ကျယ်ဝန်းသောစာသင်ခန်းများအတွက် ရွေးချယ်စရာနည်းလမ်းများအပါအဝင် သင်ခန်းစာများကိုသင်ကြားရန် လမ်းညွှန်ချက်များပါဝင်သည်။

သင်ကြားသည့်နည်းလမ်း

ဤစာအုပ်သည် ကျောင်းသားကိုယ်တိုင်ပါဝင်သည့် ချဉ်းကပ်သင်ကြားနည်းကိုအသုံးပြုထားသည်။ ကျောင်းသား ကိုယ်တိုင်ပါဝင်သည့် ချဉ်းကပ်သင်ကြားနည်းသည် သင်ယူခြင်းအတွေးအကြံတွင် (ဆရာအားဗဟိုမပြုဘဲ) ကျောင်းသား အားဗဟိုပြုကာ သင်ကြားသည့်နည်းလမ်းများကို မြှင့်တင်ခြင်း ဖြစ်သည်။ ဤချဉ်းကပ်သင်ကြားနည်းသည် "အဖြေမှန်" ရရှိရန်အာရုံစိုက်ခြင်းထက် အပြုအမူနှင့်သဘောထားများ ပြောင်းလဲမှုကိုဦးတည်စေသော အတွေးအခေါ်နှင့် အကြောင်း အရာများ ရှာဖွေဖော်ထုတ်ခြင်းကို အလေးထားသည်။ လေ့လာရရှိသောစွမ်းရည်အသစ်များကို ကျောင်းသား၏ နေ့စဉ် ဘဝတွင် လက်တွေ့အသုံးပြုခြင်းကို အားပေးသည်။ ဤနည်းဖြင့်အသိပညာနှင့် စွမ်းရည်အသစ်များ တိုးတက်လာစေ ရန် ပြုစုပျိုးထောင်ပေးသည်။

ဤစာအုပ်တွင်ပါဝင်သော သင်ခန်းစာများသည်ကျောင်းသားများ ဆောင်ရွက်နေကျပုံစံထက် ပို၍တက်ကြွသော အခန်းကဏ္ဍမှပါဝင်စေရန် စိန်ခေါ်မှုတစ်ခု ဖြစ်စေလိုမည်။ ဤသင်ခန်းစာများသည် ကျောင်းသားများသင်ယူဖူးသည့် အခြားသင်ခန်းစာများနှင့် မည်သို့ခြားနားသည်ကိုရှင်းပြပြီး ကျောင်းသားများပိုမိုပါဝင်လာစေရန် အားပေးပါ။ သင်ခန်းစာ အစတွင် သင်လိုချင်သောမျှော်လင့်ချက်များကို ရှင်းရှင်းလင်းလင်းပြောဆိုပါ။ ကျောင်းသားအားလုံးပါဝင်ခွင့်ရ၊ လေးစားခံ ရပြီး ရိုးသားစွာပြောဆိုရန် လုံခြုံသည်ဟုခံစားရစေမည့် ယုံကြည်ပွင့်လင်းသည့် သင်ယူမှုပတ်ဝန်းကျင်တစ်ခုကို ဖန်တီး ကာ ထိန်းသိမ်းပါ။

အောက်ဖော်ပြပါဇယားသည် ဤသင်ရိုးအတွက် သယ်ယူမှုပန်းတိုင်များကို အကျဉ်းချုပ်ဖော်ပြထားပါသည်။

အသိ	ကျွမ်းကျင်မှု	တန်ဖိုးများ
ဤသင်ခန်းစာများပြီးဆုံးသော အခါအောက်ပါခေါင်းစဉ်များအပေါ် သင်၏နားလည်မှုသည်တိုးတက်လာ မည်ဖြစ်သည်။ • ဒီမိုကရေစီအတွေးအခေါ် • အမှတ်သရုပ်၏အရေးပါမှု • မတူကွဲပြားမှုများစုံလင်စွာရှိနေမှု၊ အယူအဆ • ပဋိပက္ခနှင့်အကြမ်းဖက်မှု ခြားနား ချက် • ဒီမိုကရေစီအတွင်း ဆုံးဖြတ် ချက်ချင်း၏အခန်းကဏ္ဍ • တိုက်ရိုက်နှင့်သွယ်ဝိုက်ဒီမို ကရေစီ ခြားနားချက်	ဤသင်ခန်းစာများ ပြီးဆုံးသော အခါ အောက်ပါအကြောင်းအရာများ တွင်သင်၏စွမ်းရည်များတိုးတက်လာ မည် ဖြစ်သည်။ • လက်ရှိကိုယ်ပိုင် ဗဟုသုတများ ကို ပြန်လည်ဆင်ခြင်ခြင်း • သင်၏ ကိုယ်ပိုင်အမြင်ကိုပုံဖော်၊ ထုတ်ဖော်ပြသပြီး အကြောင်း အကျိုးရှင်းပြခြင်း • အခြား ရွေးချယ်စရာ နည်းလမ်း များကို နားထောင်ကာ စဉ်းစား ခြင်း • အုပ်စုငယ်၊ အုပ်စုကြီးဆွေးနွေးပွဲ အသီးသီးတွင် ပါဝင်ခြင်း	ဤသင်ခန်းစာများ ပြီးဆုံးသော အခါ အောက်ပါအကြောင်းအရာများ ကို သင်သိရှိလာမည်ဖြစ်သည်။ • "ပြည်သူများမှအုပ်ချုပ်မှု" အတွေး အခေါ် • "သင်ဘယ်သူလဲ" ဖြစ်ပေါ်လာစေ သည့် အမှတ်သရုပ်အမျိုးမျိုး • အမျိုးအစားစုံလင်မှု၏ တန်ဖိုး • ခေါင်းဆောင်ကောင်း တစ်ယောက် ဖြစ်စေသည့်အရည် အသွေးများ • ပါဝင်လှုပ်ရှားမှု၏ အရေးကြီးပုံ • ဒီမိုကရေစီနည်းကျ ဆုံးဖြတ်ချက် ချမှတ်ခြင်း၏ အားသာချက်နှင့် အားနည်းချက်များ

အသိ	ကျွမ်းကျင်မှု	တန်ဖိုးများ
• ခေါင်းဆောင် တစ်ယောက်၏ တာဝန် • ရွေးကောက်ပွဲများ၏ အသုံးဝင်မှု • တန်းတူညီမျှမှု၏ အရေးကြီးပုံ • အခွင့်အရေး၊ တာဝန်နှင့်ဝတ္တရား ဆိုင်ရာ အတွေးအခေါ်များ • နိုင်ငံသားဖြစ်မှု အတွေးအခေါ် • ပွင့်လင်းမြင်သာမှုနှင့် သတင်း အချက်အလက်ရရှိမှု၏ အရေးကြီးပုံ • ကောလဟာလများ၏ ဖြစ်လာနိုင်သော အန္တရာယ် • ဒီမိုကရေစီစနစ်တွင် လူငယ်များ၏ အခန်းကဏ္ဍ • ရပ်ရွာများတွင် လူငယ်များပါဝင် လှုပ်ရှားနေသည့်နည်းလမ်းများ	• မေးခွန်းများစဉ်းစား ပုံဖော်ကာ မေးမြန်းခြင်း • ဖြစ်တန်ချေနည်းလမ်း အသွယ် သွယ်ကို ရှာဖွေဖော်ထုတ်ခြင်း • ဂရုတစိုက် စဉ်းစားပြီး အချက်အလက်ပေါ်အခြေခံသည့်ဆုံးဖြတ်ချက်များ ချမှတ်ခြင်း • မတူညီသောအတွေး အခေါ်များကို နှိုင်းယှဉ်သုံးသပ်ခြင်း • သတင်း အချက်အလက်များကို သုံးသပ်ခြင်း • အတွေးအခေါ်များကို စိတ်ကူးတွေးတော ဖော်ပြခြင်း • ကိုယ်ပိုင်အမြင်များကို ရေးသားဖော်ထုတ်ခြင်း	• သင်၏ "တန်ဖိုးထားမှု" နှင့် ဘာကြောင့်ဒါတွေက သင့်အတွက် အရေးပါသလဲ • လူမှုအဝန်းအဝိုင်း ဖယ်ထုတ်ခြင်း၏ အန္တရာယ်များ • သင့် အခွင့်အရေး၊ တာဝန်နှင့် ဝတ္တရားများ • လူမှုအခွင့်အရေး အတွေးအခေါ် • သတင်း အချက်အလက်များသုံးသပ်ခြင်း၏ အရေးကြီးပုံ • သင့်ရပ်ရွာအတွင်း ပါဝင်လှုပ်ရှားရန် နည်းလမ်းများ • သင်နေထိုင်လိုသည့် ရပ်ရွာလူထုအမျိုးအစား • သင့်ရပ်ရွာအတွင်း သင်ပါဝင်လိုသည့် အခန်းကဏ္ဍ

သင်ခန်းစာ (၁)

ဒီပိုကလေစီနှင့် မိတ်ဆက်ခြင်း

Photo: The Irrawaddy

(၁) ဤပုံသည် မည်သည့်အကြောင်းအရာဖြစ်သနည်း။

(၂) ပုံကိုကြည့်သောအခါ မည်သို့ခံစားရသနည်း။

(၃) အနုပညာရှင်သည် မည်သည့်အကြောင်းအရာများကိုထုတ်ဖော်ပြရန်ကြိုးစားခြင်းဖြစ်သနည်း။

A Show of Hands

ဒီမိုကရေစီအရေး တက်ကြွလှုပ်ရှားသူ ထိန်လင်းသည် နိုင်ငံရေးလှုပ်ရှားမှုများတွင် ပါဝင်သည်ဟု သံသယရှိမှုဖြင့် ၁၉၉၈ ခုနှစ်မှ ၂၀၀၄ ခုနှစ်အထိ အကျဉ်းကျခဲ့သည်။ အကျဉ်းမကျခင် ကာလများတွင် ထိန်လင်းသည် ရုပ်ရှင်သရုပ်ဆောင်နှင့် သရုပ်ဖော်တင်ဆက်ပြသမှုများ ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ ထောင်ထဲတွင်လည်း အကျဉ်းသားများနှင့်အတူ သရုပ်ဖော်အနုပညာများကို ဆက်လက်လုပ်ဆောင်ခဲ့သည်။ စီးကရက်၊ ဆပ်ပြာခွက်၊ အကျဉ်းသားဝတ်စုံကဲ့သို့သော ရနိုင်သမျှပစ္စည်းများကိုအသုံးပြု၍ ၎င်း၏အတွေ့အကြုံများကို အခြေခံ၍ ပန်းချီကားချပ်ပေါင်း ၃၀၀ ကျော်နှင့် အနုပညာပစ္စည်းများကို ဖန်တီးခဲ့သည်။

ထောင်မှလွတ်ပြီးနောက် ၂၀၀၆ ခုနှစ်တွင် ထိန်လင်းသည် မြန်မာနိုင်ငံမှထွက်ခွာပြီး လန်ဒန်တွင် နေထိုင်ခဲ့သည်။ နိုင်ငံရေးပြုပြင်ပြောင်းလဲမှုများပေါ်ပေါက်ပြီး ၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင်ပြန်လည်ရောက်ရှိလာခဲ့သည်။

၂၀၁၃ ခုနှစ်တွင် 'A Show of Hands' အစီအစဉ်ကို စတင်လုပ်ဆောင်ခဲ့သည်။ ပလက်စတာဖြင့် ရာချီသော မြန်မာနိုင်ငံမှ နိုင်ငံရေးအကျဉ်းသားဟောင်းများ၏ လက်ပုံစံများကိုပြုလုပ်၍ တင်ဆက်ပြသခြင်း ဖြစ်သည်။ လက်တစ်ချင်းစီတွင် တစ်ဦးချင်းစီ၏ သတင်းအချက်အလက်များပါရှိပြီး ဗီဒီယိုအင်တာဗျူး တချို့လည်းပါရှိသည်။ ဤနည်းဖြင့် A Show of Hands သည် တစ်ဦးချင်းစီ၏ မြန်မာ့ဒီမိုကရေစီ ခရီးရှည် လမ်းကြောင်းပေါ်တွင် လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွက် ပါဝင်ခဲ့ကြသူများကိုလက်ထောင်၍ ရေတွက်နိုင်စေရန် ဖြစ်သည်။

ထိန်လင်းမှ 'A Show of Hands' သည် အတွေးအခေါ် အသိပညာကိုပြသသော အနုပညာဖြစ်ပြီး မြန်မာနိုင်ငံ၏ အပြောင်းအလဲကာလကို တွေးကြည့်နိုင်ရန် တင်ဆက်ပြသသော အနုပညာမျိုးဖြစ်သည်။ မြန်မာ့လူ့အဖွဲ့အစည်းတွင် ရှိသောသူများကို မိမိပတ်ဝန်းကျင်တွင် ဖြစ်ပေါ်နေသောအရာများနှင့် ပတ်သက်၍ နားလည်အောင်မြင်မှုမရှိသည့် ခေတ်ဟောင်းပုံစံမျိုးနှင့် ကွာခြားပါသည်။

Sources:

Malinowski, Emily 'A Show of Hands for Burma's Former Political Prisoners' <<https://www.irrawaddy.com/features/show-hands-burmas-former-political-prisoners.html>>, accessed 17 June 2019

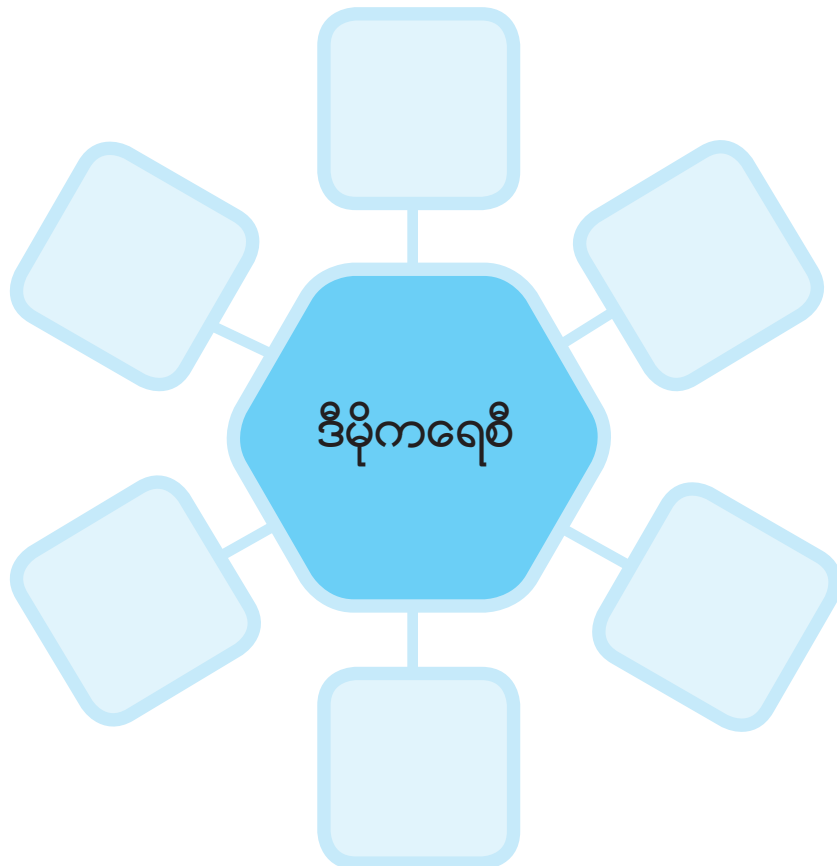
Albert-Knox Art Gallery, Htein Lin: A Show of Hands, <<https://www.albrightknox.org/art/exhibitions/htein-lin-show-hands>>, accessed 17 June 2019

သင်ခန်းစာ (၁)

ဒီမိုကရေစီနှင့် မိတ်ဆက်ခြင်း

၁.၁ အပွင့် - ဒီမိုကရေစီဆိုတာဘာလဲ။

ဒီမိုကရေစီလို့ တွေးမိတဲ့အခါ ဘယ်စကားလုံးတွေကို တွေးမိပါသလဲ။ အောက်ပါစိတ်ကူးမြေပုံ (mind map) ကို ဖြည့်ပါ။

၁.၂ ဒီမိုကရေစီ - အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက်တစ်ခု

ဒီမိုကရေစီသည် ဂရိဘာသာစကား "ပြည်သူများ" ဟုအဓိပ္ပါယ်ရသည့် "ဒီမို" နှင့် "အုပ်ချုပ်မှု"ဟု အဓိပ္ပါယ်ရသည့် "ကရာတို" တို့မှဆင်းသက်လာသည်။ ထို့ကြောင့်ဒီမိုကရေစီဟူသည် "ပြည်သူများ၏အုပ်ချုပ်မှု"ဟု အဓိပ္ပါယ်သတ်မှတ်၍

ရပါသည်။ ဒီမိုကရေစီဟူသည် ပြည်သူများက၎င်းတို့၏လူမှုဘဝအား စီမံခန့်ခွဲသည့်အနေအထားအပေါ် သက်ရောက်သောဆုံးဖြတ်ချက်များတွင် ပါဝင်နိုင်သည့်အသွင်အမျိုးမျိုးသော အစိုးရပုံစံများကိုရည်ညွှန်းသည်။

၁.၃ စာသင်ကျောင်းများအတွက်ပြည်သူ့တိသင်ခန်းစာ

ဤသင်ရိုးညွှန်းတမ်းတွင် ဒီမိုကရေစီနှင့်သက်ဆိုင်သည့် အဓိကသဘောတရား၊ အတွေးအခေါ်နှင့် အကြောင်းအရာများကို မိတ်ဆက်ပေးပါမည်။ ဤသင်ခန်းစာ၏ရည်ရွယ်ချက်သည် ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံသားဖြစ်မှုအတွက် အရေးကြီးသော အသိ၊ စွမ်းရည်နှင့်တန်ဖိုးများ ဖွံ့ဖြိုးလာစေဖို့ကူညီရန် ဖြစ်သည်။ သင်ခန်းစာတစ်ခုစီတွင် သင်သိထားသည့်များကို ပြန်လည်စဉ်းစားတွေးတောရန်နှင့် ခေါင်းစဉ်အကြောင်းစဉ်းစားရန်အားပေးသည့် "အဖွင့်"၊ သတင်းအချက်အလက်အသစ်များ၊ သဘောတရားနှင့် စကားလုံးအသစ်များကိုတင်ပြထားသည့် "တင်ပြချက်"၊ စွမ်းရည်အသစ်များကို လေ့ကျင့်နိုင်ရန် ကူညီပေးသည့် "လေ့ကျင့်ခန်းများ" နှင့် သင်ခန်းစာအတွင်းမှအတွေးအခေါ်၊ အယူအဆများကို သင့်ရပ်ရွာနှင့် နေ့စဉ်လူမှုဘဝတို့နှင့် ချိတ်ဆက်နိုင်ရန်ကူညီပေးသည့် "ဆွေးနွေးခြင်း" ဟူ၍အပိုင်းလိုက်ပါဝင်ပါသည်။

၁.၄ ကျွန်ုပ်သိချင်သောအရာ

လေ့ကျင့်ခန်း - ဒီမိုကရေစီအကြောင်း သင်ဘာသိချင်ပါသလဲ။ အောက်ပါဇယားကို ဖြည့်ပါ။

ကျွန်ုပ် သိချင်သောအရာ

သင်ခန်းစာ ၁ - ဝေါဟာရ

ဒီမိုကရေစီ - ပြည်သူများက ၎င်းတို့၏လူမှုဘဝအား စီမံခန့်ခွဲသည့်အနေအထားအပေါ် သက်ရောက်သောဆုံးဖြတ်ချက်များတွင် ပါဝင်နိုင်သည့်အသွင်အမျိုးမျိုးသော အစိုးရပုံစံများ။

သင်ခန်းစာ (၂)

ဒီမိုကရေစီနှင့် မတူတဲ့ပြားမှုများ စုံလင်စွာရှိနေမှု

(၁) သင်ဘာမြင်သလဲ

ဤကာတွန်းသည် ၁၉၈၈ ခုနှစ်တွင် အမည်မသိ ဂျာမန်အနုပညာရှင်တစ်ဦးမှ ဖန်တီးခဲ့ပြီး ၁၉၁၅ ခုနှစ်တွင် ဗြိတိသျှကာတွန်းပညာရှင် ဝီလီယံအီလီဟေးလ်မှ ပြန်လည်ရေးဆွဲခဲ့သည်။ ပုံကိုကြည့်သူ အသီးသီးအတွက် မတူတဲ့အမြင်ကို ထွက်ပေါ်စေသည်။ တစ်ချို့ကမြင်မြင်ချင်း အမျိုးသမီးငယ်ပုံကို မြင်ကြပြီး တစ်ချို့ကအဖွားအိုတစ်ယောက်ကို မြင်ကြသည်။

လူတိုင်းသည် ၎င်းတို့၏ ကမ္ဘာကြီးအပေါ်ရှုမြင်ပုံမှာ မတူကွဲပြားကြသည်။ ကျွန်ုပ်တို့ ပတ်ဝန်းကျင် တွင် ဖြစ်ပေါ်နေသည်များကို ကျွန်ုပ်တို့၏ အမြင်၊ နားလည်မှုများသည် ကျွန်ုပ်တို့၏ ယဉ်ကျေးမှု၊ အတွေ့အကြုံနှင့် သမိုင်းအစဉ်အလာတို့အပေါ်မူတည်နေပြီး ကျွန်ုပ်တို့၏ ယုံကြည်မှု၊ တန်ဖိုးထားမှု၊ ပုံသေ ကားကျစဉ်းစားမှုနှင့် ဘက်ယိမ်းမှုအပေါ်လည်း သက်ရောက်မှုရှိသည်။ ဒီမိုကရေစီတွင် မတူကွဲပြားသော အမြင်များကို လေးစားကြသည်။ ဒီမိုကရက်တစ် လူ့အဖွဲ့အစည်းသည် မတူညီသောအမြင်များကို သင်ယူလေ့လာမှုနှင့် တီထွင်ကြံဆနိုင်မှုတို့အတွက် အရင်းအမြစ်တစ်ခုအနေဖြင့် ရှုမြင်ကြသည်။

Source:

The Illusions Index <<https://www.illusionsindex.org/i/young-woman-or-old-woman>>, accessed on 17 June 2019

သင်ခန်းစာ (၂)

ဒီမိုကရေစီနှင့် မတူကွဲပြားမှုများ စုံလင်စွာရှိနေမှု

၂.၁ အဖွင့် - @#\$%^&

အောက်ပါ သင်္ကေတများသည် မည်သည့်အရာကို ကိုယ်စားပြုသနည်း။

A.

B.

C.

သင်္ကေတရုပ်ပုံ (icon) သည် ကျွန်ုပ်တို့နေ့စဉ်လူမှုဘဝတွင် အလွန်အရေးကြီးသော မြင်ရသည့်သင်္ကေတများ ဖြစ်သည်။ ကျွန်ုပ်တို့အားလုံး သင်္ကေတများနှင့် ရင်းနှီးနေပြီးသားဖြစ်သည်။ သို့သော် သင့်ကိုယ်သင် သင်္ကေတတစ်ခု ဖြင့် နှိုင်းယှဉ်စဉ်းစားကြည့်ဖူးပါသလား။

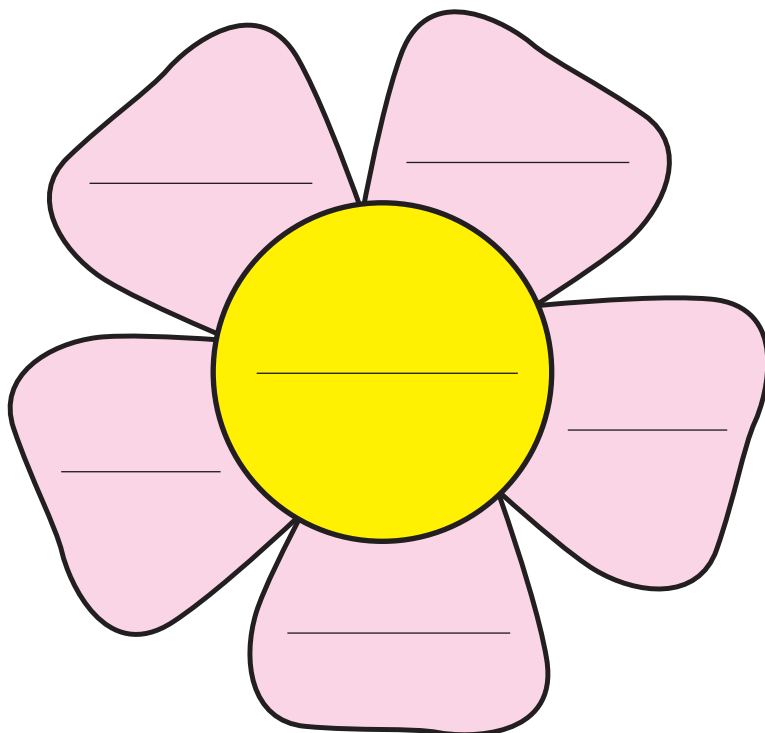
လေ့ကျင့်ခန်း - အောက်ပါကွက်လပ်တွင် သင့်ကိုယ်စားပြုသည့် သင်္ကေတတစ်ခုကို ဖန်တီးပါ။

၂.၂ ပြည်သူများမှအုပ်ချုပ်မှု

ဒီမိုကရေစီသည် လူအများကောင်းတို့နေထိုင်လိုသည့် လူ့အသိုက်အဝန်းကိုဆုံးဖြတ်နိုင်သော အစိုးရစနစ်တရပ် ဖြစ်သည်။ ဒီမိုကရေစီသည် ဂရိဘာသာစကား "ပြည်သူများ" ဟုဆိုလိုသည့် "ဒီမို" နှင့် "အုပ်ချုပ်မှု" ဟုအဓိပ္ပါယ်ရသည့် "ကရာတို" တို့မှဆင်းသက်လာသည်။ ထို့ကြောင့်ဒီမိုကရေစီဟူသည် "ပြည်သူများ၏အုပ်ချုပ်မှု" ဟုအဓိပ္ပါယ်သတ်မှတ်၍ ရပါသည်။ ဒီမိုကရေစီစနစ်တွင် ပြည်သူများကောင်းတို့၏လူမှုဘဝအား စီမံခန့်ခွဲသည့်အနေအထားအပေါ် သက်ရောက် သောဆုံးဖြတ်ချက်များချမှတ်ရာတွင် ပါဝင်ကြသည်။ ဒီမိုကရေစီစနစ်တွင် အခြားသူများထက် အခွင့်အရေးပိုမိုရရှိသော ဘုရင်များမရှိသလို ဘာသာရေးခေါင်းဆောင်များမရှိပါ။ ဒီမိုကရေစီစနစ်တွင် မိမိတို့လူ့အသိုက်အဝန်းကို မည်သို့စီမံ အုပ်ချုပ်သင့်သည်ကို ဆုံးဖြတ်ရာတွင် လူတိုင်းကိုပါဝင်ခွင့်ပေးသည်။ လူတိုင်းတွင် "သင်"လည်းပါဝင်ပါသည်။ ဒီမိုက ရေစီစနစ်တွင် လူငယ်များ၏အမြင်များ၊ အယူအဆများနှင့်သဘောထားများအား တန်ဖိုးထားလေးစားသည်။ မိမိတို့ လူ့အသိုက်အဝန်းအပေါ် သက်ရောက်သောဆုံးဖြတ်ချက်များတွင် လူအများပါဝင်လာလျှင် မိမိတို့တန်ဖိုးထားမှုများ ပြည့်ဝသည့် ငြိမ်းချမ်းသာယာသောလူ့အသိုက်အဝန်းတွင် နေထိုင်နိုင်လာမည်ဟု ဒီမိုကရေစီကိုထောက်ခံသူများက ယုံကြည်ကြသည်။

၂.၃ ငါဘယ်သူလဲ။

လူတစ်ယောက်ချင်းစီတွင် မိမိဘယ်သူလဲဟု ဖြစ်ပေါ်လာစေသည့် အမှတ်သရုပ်များစွာ (Identities) ရှိပါသည်။ အချို့အမှတ်သရုပ်များသည်ကျွန်ုပ်တို့အသားအရောင်နှင့်အသက်အရွယ်ကဲ့သို့သိသာပါသည်။အချို့ကတော့မမြင်သာ ပေ။ ဥပမာ ဘာသာရေးယုံကြည်မှု၊ သို့မဟုတ် မောင်နှမထဲတွင် အကြီးဆုံး၊ အငယ်ဆုံး ဖြစ်နေခြင်းမျိုး။ ကျွန်ုပ်တို့၏ အရေးကြီးဆုံးသော အမှတ်သရုပ်များသည် ကျွန်ုပ်တို့အတွက် အရေးကြီးဆုံးဖြစ်သောဆက်ဆံရေးများကို ရောင်ပြန် ဟပ်နေပါသည်။

လေ့ကျင့်ခန်း - တစ်ဖက်ပါပန်းပွင့်တွင် သင့်အတွက်အရေးကြီးဆုံးသော အမှတ်သရုပ်ကိုအလယ်ဗဟိုတွင် ဖြည့်စွက်ပါ။ သင့်အတွက်အရေးပါသော အခြားအမှတ်သရုပ်များကို ပန်းပွင့်ချပ်များတွင်ရေးပါ။ မြင်ရသောအမှတ်သရုပ်များနှင့် မမြင်ရသော အမှတ်သရုပ်များပါဝင်ပါစေ။¹

အခြားတွဲဖက်ကျောင်းသားတစ်ယောက်ရှာပါ။ ပန်းပွင့်ချင်းနှိုင်းယှဉ်သုံးသပ်ကြည့်ပါ။

- သင့်အမှတ်သရုပ် ဘယ်နှစ်ခုက မြင်သာနိုင်တာလဲ။ ဘယ်နှစ်ခုက မမြင်သာနိုင်တာလဲ။
- မည်သည့်အမှတ်သရုပ်ကို သင့်ပန်းပွင့်ပေါ်တွင်ပါဝင်သင့်သလဲဆိုတာကို သင်မည်သို့ဆုံးဖြတ်ပါသလဲ။

၂.၄ ဒီမိုကရေစီနှင့်မတူကွဲပြားမှုများစုံလင်စွာရှိနေမှု

ကျွန်ုပ်တို့တစ်ဦးချင်းစီသည် တမူထူးခြားသည့်အတွေ့အကြုံများကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော အမှတ်သရုပ်များစွာ ဖြင့်ဖွဲ့စည်းထားပါသည်။ ကျွန်ုပ်တို့တွင်မတူညီသောယုံကြည်မှုများ၊ တန်ဖိုးထားမှုများနှင့် ဦးစားပေးမှုများရှိကြပါသည်။ ဒီမိုကရေစီစနစ်တွင် ထိုမတူညီမှုများအား လေးစားပြီးတန်ဖိုးထားသည်။ မတူညီမှုများကိုခြိမ်းခြောက်မှုအဖြစ် ရှုမြင်ခြင်းအစား မတူညီမှုများသည်သင်ယူမှုများနှင့် ဆန်းသစ်တီထွင်ဖန်တီးမှုများကို မြှင့်တင်ပေးသည့် စိတ်ကူးဉာဏ်များ၏ အရင်းအမြစ်အဖြစ် ဒီမိုကရေစီလူ့အဖွဲ့အစည်းကရှုမြင်ပါသည်။ ဒီမိုကရေစီသည် အုပ်စုတစ်ခုအတွင်းရှိ ကွဲပြားခြားနားသော အကျိုးစီးပွားများ၊ အယူအဆများနှင့်အမြင်များကိုဖြေရှင်းရန် နည်းလမ်းတစ်ခုပေးအပ်သော အစိုးရစနစ်တစ်ရပ် ဖြစ်သည်။ ဤနည်းဖြင့် မတူကွဲပြားမှုများစုံလင်စွာရှိနေမှုကို အလေးထားလေးစားလျက် အကြမ်းဖက်မှုများကို ရှောင်လွှဲနိုင်သည်။

သင်ခန်းစာ ၂ - ဝေါဟာရ

မတူကွဲပြားမှုများစုံလင်စွာရှိနေမှု - အမျိုးမျိုးကွဲပြားနေသော သို့မဟုတ် မတူညီမှုများတည်ရှိနေကြသော အခြေအနေတစ်ရပ်။

အမှတ်သရုပ် (Identity) - လူတစ်ယောက် ဘယ်လိုလူဖြစ်သလဲ၊ လူတစ်ယောက် သို့မဟုတ် အုပ်စုတစ်ခု၏ ၎င်းတို့ကို အခြားသူများနှင့် ကွဲပြားခြားနားလျက် ဖြစ်ပေါ်စေသောအရည်အသွေးများ။

ဆန်းသစ်တီထွင်မှု - အပေါင်းလက္ခဏာဆောင်သည့် ဖွံ့ဖြိုးမှုကိုအားပေးမြှင့်တင်သော စိတ်ကူးဖန်တီးထားသည့် အတွေးသစ်၊ အယူအဆသစ်များ။

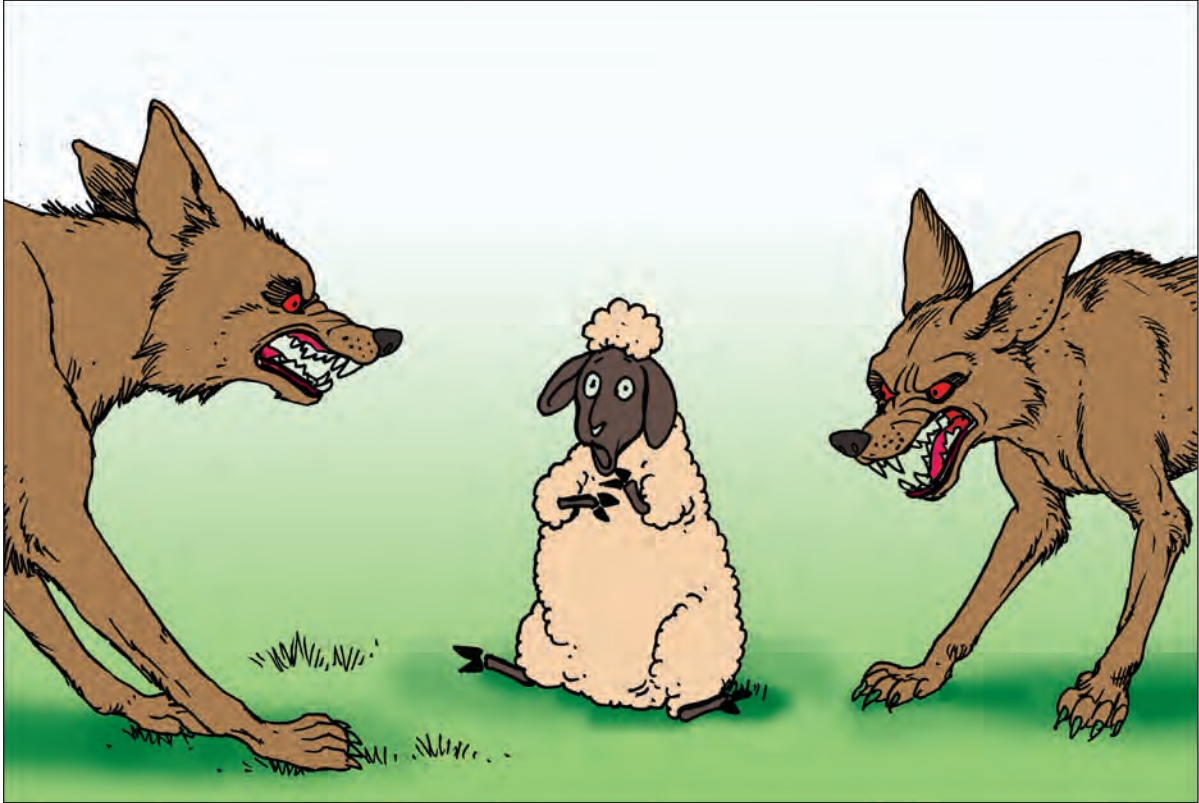
ဦးစားပေးမှု - အခြားအရာများထက် ပိုမိုအရေးကြီးသည်ဟု သဘောထားခံရသည့် အကြောင်းအရာကိစ္စတစ်ခုခု။

အခွင့်အရေး - ကျွန်ုပ်တို့ရပိုင်ခွင့်ရှိသော တစ်စုံတစ်ခု။

တန်ဖိုးများ - အမှန်အမှားဆုံးဖြတ်နိုင်ရန်နှင့် အခြေအနေအမျိုးမျိုးတွင် မည်သို့တုံ့ပြန်ဆောင်ရွက်သင့်သည်အား သင့်ကိုကူညီပေးသော အခြေခံမူ။

သင်ခန်းစာ (၃)

ဒီမိုကရေစီနှင့် ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ခြင်း

“ဒီမိုကရေစီသည် ဝံပုလွေနှစ်ကောင်နှင့် သိုးတစ်ကောင်တို့ ညစာဘာစားသင့်ကြောင်း မဲပေးကြခြင်းမျိုးထက် ပိုရမည်”

စာရေးဆရာကိုရီးစ် ဘိုဗတ်ခ်

(၁) ဤအဆိုအမိန့်ကို သင်မည်သို့ နားလည်ပါသလဲ။

(၂) ပြောဆိုခဲ့သူမှ မည်သည့်သတင်းစကားကို ပေးလိုခြင်းဖြစ်သနည်း။

ဒီမိုကရေစီသည် ပြည်သူများက ၎င်းတို့၏လူမှုဘဝအား စီမံခန့်ခွဲသည့် အနေအထားအပေါ် သက်ရောက်သော ဆုံးဖြတ်ချက်များတွင်ပါဝင်နိုင်သည့် အစိုးရပုံစံတစ်မျိုးဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း တရားမျှတမှုရှိသော ဒီမိုကရေစီဖြစ်စေရန် လူများစုနှင့် ဩဇာအာဏာရှိသော အုပ်စုများထံမှ လူနည်းစု၏ အခွင့်အရေးကို ကာကွယ်ပေးရမည်ဖြစ်သည်။ လူများစုကို ဩဇာအာဏာရှိသောလူနည်းစုမှ အုပ်ချုပ်ခြင်း သည်လည်း တရားမျှတမှုမရှိပေ။ ဒီမိုကရေစီတွင် လူနည်းစု (သိုး) ကို ကာကွယ်ရန် လူများစု၏အုပ်စိုးမှု (ဝံပုလွေ) ကို ကန့်သတ်ထားသည်။

သင်ခန်းစာ (၃)

ဒီမိုကရေစီနှင့် ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ခြင်း

၃.၁ အဖွင့် - စိတ်ကူးပုံဖော်ပါ...

ဤနေရာမှ ၃ နာရီကြာ ကားဖြင့်သွားရသောနေရာတွင် ရွာကလေးတစ်ရွာရှိသည်။ ရွာကလေးသည် အစွန်အဖျား ကျ၍ ရွာပတ်လည်ရှိလမ်းများသည်လည်း အလွန်ဆိုးရွားသည်။ မော်တော်ကားများ ဝင်၍မရသောကြောင့် ရွာသားများမှာ လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေးအတွက် မော်တော်ဆိုင်ကယ်များကိုသာ အသုံးပြုကြရသည်။ လျှပ်စစ်မီးနှင့် ဆက်သွယ်ရေး စနစ်များလည်း ပုံမှန်မရရှိပါ။ ၎င်းရွာသည် လျှပ်စစ်မီးကိုတစ်ရက်လျှင် ၄ နာရီသာရရှိသည်။ မိုဘိုင်းဖုန်းလိုင်းများနှင့် အင်တာနက်များလည်း မရရှိပါ။ ရေပေးဝေမှုစနစ်လည်း ပုံမှန်မရရှိပါ။ လူတစ်ဦးချင်းသုံးစွဲရန်သာ လုံလောက်သည့်ရေကို ရရှိကြပြီး မိသားစုအများစုအနေဖြင့် ၎င်းတို့၏ လယ်ယာများအတွက် အသုံးပြုဖို့ရေကို ခက်ခက်ခဲခဲရှာဖွေ စုဆောင်း ကြရသည်။ ရွာထဲတွင် မူလတန်းကျောင်းတစ်ကျောင်းရှိသည်။ ကျောင်းသားကြီးများအနေဖြင့် အနီးဆုံး အထက်တန်း

ကျောင်းသို့ရောက်ရှိရန် ၂ နာရီခန့် လမ်းလျှောက်သွားကြရသည်။ ရွာတွင် ဆေးခန်းတစ်ခုရှိသော်လည်း အခြေခံ ကျန်းမာရေး ကုသမှုလောက်သာ ဆောင်ရွက်ပေးနိုင်သည်။ အနီးဆုံး ဆေးရုံမှာ ၅ နာရီခန့်ကားမောင်းရသော အကွာ အဝေးတွင်သာရှိသည်။ ရွာထဲရှိ မိသားစုအများစုမှာ ဘာသာရေးကိုင်းရှိုင်းကြသည်။ သက်တမ်းရင့်လှပြီဖြစ်သော ဘုရားကျောင်းသည် လူအများစုဝေးနိုင်သော နေရာတစ်ခုဖြစ်သည်။ ၎င်းဘုရားကျောင်းမှလွဲ၍ ကလေးငယ်များအတွက် စုဝေးရန်၊ ဆော့ကစားရန် အများပိုင်နေရာမရှိပါ။

လေ့ကျင့်ခန်း - ကျေးရွာများအတွက်လိုအပ်သော အခြေခံအဆောက်အအုံများတွင် ရင်းနှီးမြှုပ်နှံရန်အတွက် ထောက်ပံ့ ငွေများ ချထားပေးမည်ဟု အစိုးရကကြေငြာလိုက်သည်။ သင့်ကျေးရွာက အဆိုပါ အစိုးရထောက်ပံ့ငွေရရှိသည်။ ရရှိသည့်ငွေကြေးကို မည်သို့အသုံးပြုသင့်သည်ကိုဆွေးနွေးရန် ရွာသားအားလုံးအစည်းအဝေးတစ်ခု ပြုလုပ်ကြသည်။

သင့်ကျေးရွာအတွက် လိုအပ်သောလုပ်ငန်းတစ်ခုသာလုပ်ကိုင်နိုင်ရန် လုံလောက်သောငွေကြေးကို ရရှိသည်။ သင့်ရွာကတည်ဆောက်နိုင်မည့် လိုအပ်သောအခြေခံအဆောက်အအုံစာရင်းကိုစစ်ဆေးကြည့်ပါ။ ဦးစားပေးသင့်သည်ဟု သင်ယူဆသည့်လုပ်ငန်းသုံးခုကို ရွေးချယ်ပါ။ သင့်ရွေးချယ်ထားသည်များကို ရှင်းပြရန်ကြိုတင်ပြင်ဆင်ထားပါ။

ဆေးရုံ	ယခုလက်ရှိအခြေအနေတွင် အခြေခံကျန်းမာရေး ကုသမှုကိုသာပေးနိုင်သော ကျေးရွာ ဆေးခန်းကို အဆင့်မြှင့်တင်ရန် ငွေများကိုအသုံးပြုပါ။
ပညာရေး	ယခုလက်ရှိအခြေအနေတွင် မူလတန်းသာသင်ကြားနိုင်သော ကျေးရွာစာသင်ကျောင်းကို တိုးချဲ့ရန် ငွေများကို အသုံးပြုပါ။
လမ်းများ	ကျေးရွာသည် လတ်တလောတွင်မော်တော်ဆိုင်ကယ်ဖြင့်သာ ခရီးသွားလာ၍ရသည်။ မော် တော်ကားများသွားလာနိုင်ရန် ကျေးရွာလမ်းကိုချဲ့ထွင်ရန် ငွေများကိုအသုံးပြုပါ။
ဆက်သွယ်ရေး	ကျေးရွာရှိဖုန်းလိုင်းများသည် အလွန်ညံ့ဖျင်းသည်။ ဖုန်းလိုင်းနှင့် အင်တာနက်ချိတ်ဆက် နိုင်ရန် ဖုန်းတာဝါတိုင်တစ်ခု တည်ဆောက်ရန် ငွေများကိုအသုံးပြုပါ။
အပန်းဖြေ	လက်ရှိကျေးရွာအတွင်းတွင် လူအများစုဝေးရန်နှင့် ကလေးများကစားရန် နေရာမရှိပေ။ အများပြည်သူအတွက် ပန်းခြံနှင့်ဘောလုံးကွင်း တစ်ကွင်းတည်ဆောက်ရန် ငွေများကို အသုံးပြုပါ။
လျှပ်စစ်မီး	လောလောဆယ်ကျေးရွာသည် လျှပ်စစ်မီးတစ်ရက်လျှင် လေးနာရီသာရရှိသည်။ တစ်ရက် လျှင် လျှပ်စစ်မီး ၁၂ နာရီရရှိလာစေရန် ငွေများကိုအသုံးပြုပါ။
ဘာသာရေး	ရွာသူရွာသား မိသားစုတော်တော်များများသည် ဘာသာရေးကိုင်းရှိုင်းကြသည်။ ကျေးရွာ အတွင်းရှိ ဝတ်ပြုဆုတောင်းရာနေရာကို ပြန်လည်ပြုပြင်ရန် ငွေများကိုအသုံးပြုပါ။
ရေ	ရွာသူရွာသား မိသားစုအများစုသည် လယ်သမားများ ဖြစ်ကြသည်။ ခြောက်သွေ့သော ရာသီတွင် ရေကောင်းကောင်းရရှိနိုင်ရန် ရေတွင်းအသစ်တစ်တွင်းတူးရန် ငွေများကိုအသုံး ပြုပါ။

၃.၂ ဒီမိုကရေစီနည်းကျဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ခြင်း

ရပ်ရွာလူထုအားလုံးသည်တူညီသောအခြေခံမေးခွန်းများကိုရင်ဆိုင်ကြရသည်။

- ဆုံးဖြတ်ချက်မည်သို့ ချမှတ်သင့်သလဲ။
- မည်သည့်စည်းကမ်းများကို လိုက်နာသင့်သလဲ။
- မည်သည့်အရာက ကျွန်ုပ်တို့၏ပန်းတိုင် ဖြစ်သင့်သလဲ။
- အလုပ်နှင့်အရင်းအမြစ်များကို မည်သို့ခွဲဝေသင့်သလဲ။

ဤမေးခွန်းများကို မိသားစုအတွင်း၊ စာသင်ကျောင်းအတွင်း၊ ရပ်ရွာအတွင်းနှင့် အခြားနေရာတိုင်းတွင် မေးကြ၊ ဖြေကြသည်။ အခြေခံအားဖြင့် မည်သည့်နေရာတွင်မဆို လူအုပ်စုတစ်စုအတွက် ဆုံးဖြတ်ချက်များချမှတ်ရန် လိုအပ်သည်။

အုပ်စုလိုက်ချမှတ်ရသော ဆုံးဖြတ်ချက်များတွင် တူညီချက်တစ်ခုရှိသည်။ ၎င်းမှာလူအများက သဘောမတူတတ်ကြခြင်းပင်ဖြစ်သည်။ သင်ခန်းစာ ၂ - ဒီမိုကရေစီနှင့်မတူကွဲပြားမှုများ စုံလင်စွာရှိနေမှုတွင် လေ့လာခဲ့သည့်အတိုင်း လူများတွင် မတူညီသောတန်ဖိုးထားမှုများ၊ အမြင်များနှင့် ဦးစားပေးမှုများရှိကြသည်။ လူများတွင်ကွဲပြားခြားနားသော လိုအပ်ချက်နှင့် အတွေးအခေါ်များရှိသောကြောင့် အုပ်စုလိုက်ဆုံးဖြတ်ချက်များချမှတ်ရာတွင် **ပဋိပက္ခများ** ရှိတတ်ကြပါသည်။

အုပ်စုလိုက်ဆုံးဖြတ်ချက်တိုင်းတွင် ဆုံးရှုံးသူနှင့် အောင်နိုင်သူများပါဝင်သည်။ ရပ်ရွာလူထုတစ်ခုက အရင်းအမြစ်များ၊ အခွင့်အလမ်းများကို မျှဝေသုံးစွဲကြရန်ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်သောအခါ အချို့အုပ်စုများက အခြားအုပ်စုများထက် ပိုပြီးအကျိုးကျေးဇူး ရရှိကြသည်။ ဥပမာအားဖြင့် နာမကျန်းသည့်လူများနှင့် ပညာမတတ်သည့်လူများစွာရှိသည့် ရပ်ရွာတစ်ခုရှိသည်ဆိုပါစို့။ ကျောင်းတစ်ကျောင်းဆောက်လုပ်သောအခါ ပညာမတတ်သောလူများက အကျိုးကျေးဇူးရရှိပြီး နာမကျန်းသည့်လူအများအတွက် အကျိုးရှိမည်မဟုတ်ပေ။ ဆေးခန်းတစ်ခန်းဆောက်လုပ်မည်ဆိုပါက နာမကျန်းသူများအတွက် အကျိုးကျေးဇူးရရှိမည်ဖြစ်ပြီး ပညာမတတ်သည့်လူများကတော့ ရရှိမည်မဟုတ်ပေ။

ဒီမိုကရေစီသည် ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ရသည့်စနစ်တစ်ခု ဖြစ်သည်။ အုပ်စုတစ်စုအတွင်းရှိမတူညီသောအကျိုးစီးပွားများ၊ အယူအဆများ၊ အမြင်များကို အင်အားမသုံးဘဲ၊ **အကြမ်းမဖက်ဘဲ** ဖြေရှင်းသည့်နည်းလမ်းတစ်ခုပင် ဖြစ်သည်။ ဤအချက်ကိုပံ့ပိုးပေးသည့် ဒီမိုကရေစီနည်းကျ ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ခြင်း၏ အရေးကြီးသည့်လက္ခဏာနှစ်ရပ်ရှိသည်။

- (၁) အားလုံးသည်မိမိတို့အမြင်ကို ထုတ်ဖော်ပြောဆိုရန်တူညီသော အခွင့်အရေးရှိကြသည်။ ဩဇာကြီးမားသော လူများနည်းတူ ဩဇာမကြီးသောသာမန်လူများသည်လည်း ပါဝင်ပြောဆိုနိုင်ကြသည်။
- (၂) အားလုံးသည် ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်တွင်ပါဝင်ရန် တူညီသောအခွင့်အရေးရှိကြသည်။ ဒီမိုကရေစီနည်းကျ ဆုံးဖြတ်ချက်တစ်ခုတွင် ဆုံးဖြတ်ချက်၏သက်ရောက်မှုကိုခံကြရမည့်လူများ ပါဝင်ပါသည်။

၃.၃ ဒီမိုကရေစီနည်းကျဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ခြင်း၏ အားနည်းချက်နှင့် အားသာချက်များ

ဒီမိုကရေစီသည် ကမ္ဘာပေါ်တွင်လူကြိုက်အများဆုံး အစိုးရပုံစံတစ်ရပ် ဖြစ်သည်။ ဒီမိုကရေစီတိုင်းပြည်များသည် ဒီမိုကရေစီမဟုတ်သော တိုင်းပြည်များထက် အများအားဖြင့်ပို၍ချမ်းသာကြသည်။^၂ စစ်ဖြစ်ရန်အလားအလာ ပိုနည်းပါးသည်။ ပြည်သူလူထုအပေါ် သက်ရောက်သော ဆုံးဖြတ်ချက်များတွင် ပြည်သူလူထုကိုယ်တိုင် ပါဝင်ကြသည်။ သို့သော်

လည်း ဒီမိုကရေစီသည် ပြီးပြည့်စုံသည့်စနစ်တစ်ခုတော့မဟုတ်ပေ။ အောက်ပါ**ဇယား**လေးသည် ဒီမိုကရေစီနည်းကျ ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ခြင်း၏ အားနည်းချက်နှင့်အားသာချက်တစ်ချို့ကို မီးမောင်းထိုးပြထားသည်။ ဖြစ်ရပ်များကိုအသံမထွက်ဘဲဖတ်ပါ။ အောက်ပါမေးခွန်းများကိုဆွေးနွေးရန် တွဲဘက်ကျောင်းသားတစ်ယောက်ရှာပါ။

■ ဇယား - ၁

သင့်အမေသည် ပြင်းထန်သောရောဂါတစ်ခုဖြင့် ဆေးရုံတက်နေရသည်။ မည်သည့်ကုထုံးဖြင့် ကုသရမည်ကို ဆရာဝန်များ မဖြစ်မနေဆုံးဖြတ်ချက်ချရတော့မည်။ ဆရာဝန်ကလူနာကိုစမ်းသပ်လိုက်ပြီး လူနာစောင့်အခန်းထဲရှိ လူများအား ရောဂါလက္ခဏာများကို ရှင်းပြလိုက်သည်။ ထို့နောက် မည်သို့ကုသသင့်သည်ကို ၎င်းတို့အား ရွေးချယ်စေသည်။

■ ဇယား - ၂

သင့်စာသင်ကျောင်းတွင် ဘတ်ဂျက်ပိုငွေအချို့ရှိနေပြီး မည်သည့်အရာတွင်အသုံးပြုမလဲဆုံးဖြတ်ရန် ကြိုးစားနေကြသည်။ အောက်ပါတို့အထဲမှ တစ်ခုခုကို ရွေးချယ်ရမည် ဖြစ်သည်။ က) ကျောင်းဘောလုံးကွင်းကို ပြုပြင်ရန် ခ) အိမ်သာများကိုပြုပြင်ပြီး မိန်းကလေးများအတွက် အိမ်သာအသစ်တည်ဆောက်ရန် သို့မဟုတ် ဂ) ကျောင်း၏ အဓိကအဆောက်အအုံသို့ မသန်စွမ်းလက်တွန်းလှည်းများဝင်နိုင်ရန် ဆင်ခြေလျှောတစ်ခု ထည့်သွင်းတည်ဆောက်ရန်တို့ ဖြစ်သည်။ ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ခြင်း ဖြစ်စဉ်တွင်ကျောင်းသားများ ပါဝင်ခွင့်ရရှိစေရန် ကျောင်းသားအဖွဲ့အစည်းမှ ကိုယ်စားပြုကျောင်းသား ဆယ်ယောက်ကိုဖိတ်ကြားလိုက်သည်။ ကျောင်းသားရှစ်ယောက်နှင့်ကျောင်းသူနှစ်ယောက်အစည်းအဝေးတက်ရောက်ကြသည်။ ကျောင်းသားထဲမှတစ်ယောက်သည်မသန်စွမ်းလက်တွန်းလှည်းနှင့်ဖြစ်သည်။ နောက်ဆုံး ဆုံးဖြတ်ချက်သည်ဘောလုံးကွင်းကို ပိုကောင်းအောင်ပြုပြင်ရာတွင် ဘတ်ဂျက်ကိုသုံးရန် ဖြစ်သည်။

■ ဇယား - ၃

သင်၏ကျေးရွာခေါင်းဆောင်သည် ဆိုင်ကလုန်းမုန်တိုင်းတစ်ခုလာနေပြီး နောက်ထပ်နှစ်နာရီကြာလျှင် ရွာကို ဖြတ်သန်းမည်ဖြစ်ကြောင်း သိရှိလိုက်သည်။ ရွာထဲတွင်မုန်တိုင်းဒဏ်ခံနိုင်သော ခိုင်မာသည့်အဆောက်အအုံတစ်ခုရှိသည်။ သို့သော် လူ ၁၀၀ သာဆန့်သည်။ အဆောက်အအုံထဲသို့ မည်သူ့ကိုဦးစားပေးခိုလှုံစေသင့်သလဲ ဆွေးနွေးရန် ကျေးရွာခေါင်းဆောင်က ရွာသားအားလုံးပါဝင်သော အစည်းအဝေးတစ်ခု ပြုလုပ်သည်။ ရွာသား ၄၀၀ လုံးတက်ရောက်ကြသည်။ အစည်းအဝေးက ကောင်းကောင်းမွန်မွန် စတင်ခဲ့သော်လည်း ပထမတစ်နာရီလောက်ဆွေးနွေးနေကြပြီးနောက် ရွာသားများသည်အချင်းချင်း ငြင်းခုံလာကြကာ ကိုယ်ထိလက်ရောက်ရန်ပွဲများ ဖြစ်ပွားလာတော့သည်။

ဇယား - ၄

စနေနေ့ နံနက် ၇ နာရီတိုင်း သင်နှင့်ကျောင်းသား ၂၅ ယောက်သည် ကျူရှင်ဆရာမအိမ်တွင် စာသင်ကြရသည်။ ကျောင်းသားများသည် အမြဲလိုလိုနောက်ကျမှရောက်လာကြပြီး ကျောင်းသားအများစုသည်လည်း တမနက်လုံး အိပ်ငိုက်နေကြသည်။ ကျောင်းသားများအချိန်မီရောက်စေရန်နှင့် အိပ်မငိုက်စေရန် ဘာတွေပြောင်းလဲသင့်သလဲဟု ကျောင်းသားများကိုမေးကြည့်ရန် သင့်ဆရာမကဆုံးဖြတ်လိုက်သည်။ ကျောင်းသားတစ်ယောက်ချင်းစီက သူတို့အမြင်များကို ပြောပြကြသည်။ ကျောင်းတက်ချိန်ကို စနေနေ့ နံနက် ၈:၃၀ နာရီသို့ ပြောင်းရွှေ့ရန်ဆုံးဖြတ်ချက်တစ်ခုချမှတ်လိုက်သည်။ ထိုအချိန်မှစ၍ကျောင်းသားများသည် ကျူရှင်နောက်မကျတော့ဘဲ စာသင်ခန်းထဲတွင်လည်း တက်တက်ကြွကြွအာရုံစိုက် သင်ယူလာကြသည်။

ဆွေးနွေးခြင်း - ၁

- ၁။ ဒီမိုကရေစီနည်းကျ ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ခြင်း၏ အားနည်းချက်နှင့်အားသာချက်တွေက ဘာတွေလဲ။
- ၂။ ရပ်ရွာ/စာသင်ကျောင်း/အိမ်များအတွင်း ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ခြင်းတွင် လူတိုင်းပါဝင်ခြင်းသည် ကောင်းသည့်အယူအဆတစ်ခုဟု သင်ထင်ပါသလား။

သင်ခန်းစာ ၃ - ဝေါဟာရ

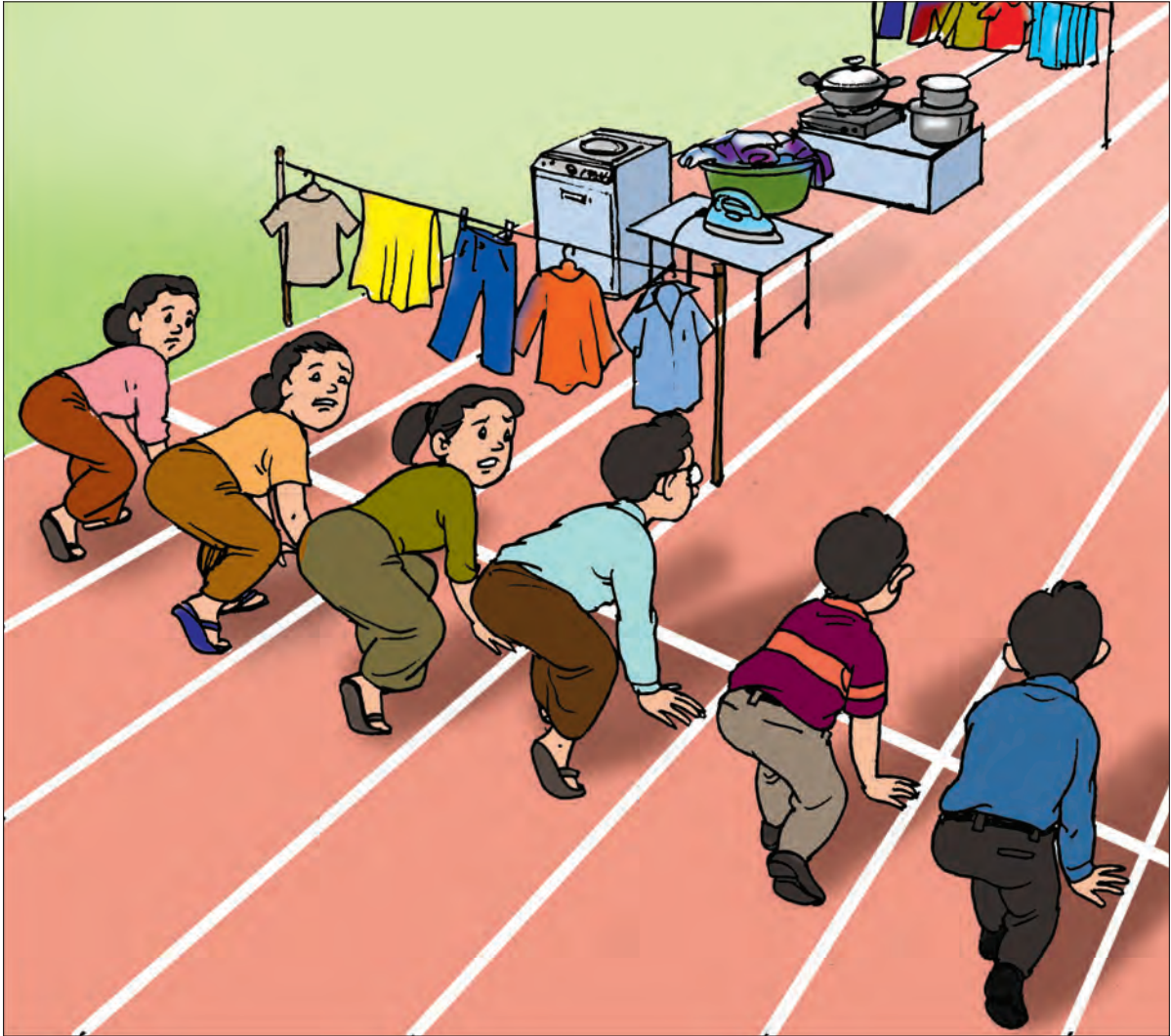
ပဋိပက္ခ - ကွဲပြားသောအမြင်နှင့် ပန်းတိုင်များရှိသည့် လူနစ်ဦးနှင့်အထက်လူများအကြား သိသာထင်ရှားသော သဘောထားကွဲလွဲမှု၊ ၎င်းသည်အနုတ်လက္ခဏာ သို့မဟုတ် အပေါင်းလက္ခဏာလည်း မဆောင်ပေ။ သို့သော် ညံ့ဖျင်းစွာ ကိုင်တွယ်ဖြေရှင်းပါက အကြမ်းဖက်မှုဆီဦးတည်နိုင်သည်။

ပူးပေါင်းပါဝင်ဆောင်ရွက်မှု - ထဲထဲဝင်ဝင် ပါဝင်သည်။ ပါဝင်လုပ်ကိုင်သည်။

အကြမ်းဖက်မှု - ဒဏ်ရာရရှိစေရန်၊ နှိပ်စက်ညှဉ်းပန်းရန်၊ ထိခိုက်စေရန်နှင့် ပျက်စီးစေရန် ခန္ဓာကိုယ်အင်အားသုံးသည့် အမှုအကျင့်။

သင်ခန်းစာ (၄)

ဒီမိုကရေစီနှင့် ငေါင်းဆောင်မှု

- (၁) ဤကာတွန်းကို သင်မည်သို့ နားလည်ပါသနည်း။
- (၂) အနုပညာရှင်မှ မည်သည့်သတင်းစကားကိုပေးရန် ကြိုးစားထားပါသလဲ။
- (၃) ဤသတင်းစကားသည် ဒီမိုကရေစီနှင့် မည်သို့ဆက်စပ်ပါသလဲ။

ခါတ်ပုံ - ကာလင် (Carlin) ၏ ပုံကိုမှီငြမ်း၍ ပြန်လည်ဆွဲထားသည်။

မြန်မာနိုင်ငံအပါအဝင် ကမ္ဘာ့အနှံ့မှ အမျိုးသမီးများသည် နိုင်ငံရေးနှင့် ပြည်သူ့ရေးရာဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ခြင်းလုပ်ငန်းများတွင် တက်ကြွစွာပါဝင်ရန်နှင့် တန်းတူပါဝင်ခွင့်ရရန် အတားအဆီးများစွာရင်ဆိုင်နေကြရသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် အမျိုးသမီးများသည် အိမ်အလုပ်နှင့် ရုံးအလုပ်တာဝန်များကို ဟန်ချက်ညီစေရန် ကြိုးစားရန်နေကြရသည်။ ၎င်းတို့သည် အပြင်တွင် အလုပ်ထွက်လုပ်သည်ဖြစ်စေ အိမ်မှုကိစ္စများနှင့် သားသမီးများကိုစောင့်ရှောက်ရန် တာဝန်ယူကြရသည်။ ထို့ပြင် ပတ်ဝန်းကျင်အသိုင်းအဝိုင်းမှလည်း ၎င်းတာဝန်များကို မည်မျှကျေပွန်သလဲဆိုသည့်အပေါ်တွင် အကဲဖြတ်ကြခြင်းကိုလည်း ခံကြရသည်။ အမျိုးသမီးများသည် နိုင်ငံလူဦးရေ၏ ၅၀% အထက်တွင်ရှိကြသည်။ မြန်မာနိုင်ငံကို အနာဂတ်တွင် ခေတ်မီဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်သော ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံတစ်ခုအဖြစ်မျှော်မှန်းပါက အမျိုးသမီးများနှင့် မိန်းကလေးများသည် ပညာရေး၊ စီးပွားရေးနှင့် နိုင်ငံရေးဆုံးဖြတ်ချက်များတွင် ပူးပေါင်းပါဝင်နိုင်ပြီး အကျိုးအမြတ်တန်းတူခံစားရရန် အရေးကြီးပါသည်။

Source:

Oxfam, 'Women and Leadership in Myanmar,' Sept. 2013, <https://myanmar.oxfam.org/sites/myanmar.oxfam.org/files/file_attachments/Women%20%26%20Leadership%20%28Full%20Report_English%29.pdf> accessed on 17 June 2019

သင်ခန်းစာ (၄)

ဒီမိုကရေစီနှင့် ခေါင်းဆောင်မှု

၄.၁ အဖွင့် - ခေါင်းဆောင်တစ်ယောက်၏အရည်အချင်း^၃

လေ့ကျင့်ခန်း - အောက်ပါစကားလုံးများကို ဖတ်ပါ။ ခေါင်းဆောင်တစ်ယောက်အတွက် အရေးကြီးသည်ဟု သင်ခံယူသည့် အရည်အချင်းများကို အောက်ပါမျဉ်းတလျှောက် နေရာချကြည့်ပါ။

(က) ဂရုဏာစိတ်ရှိခြင်း	(ခ) အသက်အရွယ်ကြီးခြင်း	(ဂ) တက်ကြွခြင်း	(ဃ) အမျိုးသားဖြစ်ခြင်း
(င) ကောင်းစွာ နားထောင်တတ်ခြင်း	(စ) အားလုံး ပါဝင်ဆောင်ရွက်စေတတ်ခြင်း	(ဆ) ချမ်းသာခြင်း	(ဇ) ကြင်နာတတ်ခြင်း
(ဈ) ပညာတတ်ခြင်း	(ည) ယုံကြည်မှုရှိခြင်း	(ဋ) အိမ်ထောင်ရှိခြင်း	(ဌ) သေသပ် သပ်ရပ်ခြင်း
(ဍ) ရိုးသားခြင်း	(ဎ) ဟာသဉာဏ်ရှိခြင်း	(ဏ) လိုက်လျောညီထွေနေတတ်ခြင်း	(တ) စကားပြော ကောင်းခြင်း

အရေးကြီး

အရေးကြီး

ဆွေးနွေးခြင်း

တွဲဘက်ကျောင်းသားတစ်ယောက်ရှာပြီး အောက်ပါမေးခွန်းများကို ဆွေးနွေးပါ။ သင့်အဖြေများကို အတန်းထဲတွင် ပြန်လည်ဝေမျှရန်အတွက်လည်း ပြင်ဆင်ထားပါ။

- ၁။ သင်နှင့် သင့်တွဲဘက် သူငယ်ချင်းတို့ စကားလုံးများကိုနေရာချထားရာတွင် မတူညီသည်များရှိပါသလား။ သင့်ဆုံးဖြတ်ချက်နှင့်ပတ်သတ်ပြီး အကြောင်းပြချက်ကိုရှင်းပြပါ။
- ၂။ အထက်ပါစာရင်းတွင် မပါဝင်ဘဲ၊ ထပ်ဖြည့်ချင်သော ခေါင်းဆောင်တစ်ယောက်၏ အရည်အချင်းများရှိပါသလား။
- ၃။ ခေါင်းဆောင်ကောင်းတစ်ယောက် ဖြစ်ရန်ဆိုသည်မှာ ဘာကိုဆိုလိုပါသလဲ။
- ၄။ သင့်ဘဝတွင် ခေါင်းဆောင်မှုကို မည်သည့်နည်းလမ်းများဖြင့် လက်တွေ့ကျင့်သုံးပါသလဲ။

၄.၂ တိုက်ရိုက်ဒီမိုကရေစီနှင့် သွယ်ဝိုက်ဒီမိုကရေစီ

ဒီမိုကရေစီနည်းကျ ဆုံးဖြတ်ချက်များချမှတ်ရာတွင် နည်းအမျိုးမျိုးရှိသည့်အနက် "တိုက်ရိုက်ဒီမိုကရေစီ" နှင့် "သွယ်ဝိုက်ဒီမိုကရေစီ" ဟူ၍ ရှိသည်။ တိုက်ရိုက်ဒီမိုကရေစီတွင် ရပ်ရွာအတွင်းရှိလူအားလုံးက ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ကြသည်။ သို့သော် တိုက်ရိုက်ဒီမိုကရေစီသည် လူဦးရေများပြားလွန်းသောနေရာများတွင် အသုံးပြု၍မရပါ။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် . . .

- ၁။ လူဦးရေများပြားလွန်းသောနေရာများတွင် ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ရန်အတွက် လူအားလုံးကိုစုစည်းရန်မှာ မဖြစ်နိုင်ပေ။
- ၂။ မိမိရပ်ရွာအတွင်း ပြုလုပ်သမျှဆုံးဖြတ်ချက်များအတွက်ပါဝင်ရန် လူအများစုတွင် အချိန်၊ စိတ်ဝင်စားမှုနှင့် ဗဟုသုတ မရှိကြပေ။

"သွယ်ဝိုက်ဒီမိုကရေစီ" သို့မဟုတ် ကိုယ်စားပြုဒီမိုကရေစီစနစ်တွင် အချိန်အကန့်အသတ်တစ်ခုအတွင်း ၎င်းတို့ကို ကိုယ်စားပြုနိုင်ရန် ပြည်သူများကကိုယ်စားလှယ် ရွေးချယ်ကြသည်။ အဆိုပါကိုယ်စားလှယ်များက အစိုးရဖွဲ့စည်းကြသည်။ ကိုယ်စားလှယ်များက တိုင်းပြည်ကိုဦးဆောင်ပြီး ပြည်သူများ၏အကျိုးစီးပွားကိုရှေးရှုလျက် နိုင်ငံတော်ကိစ္စများကို ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ် လုပ်ကိုင်ကြသည်။ ဒီမိုကရေစီစနစ်တစ်ခုတွင် ကိုယ်စားလှယ်များက အများပြည်သူအကျိုးစီးပွားအတိုင်း မလုပ်ဆောင်သောအခါ အပ်နှင်းထားသောအာဏာများကို ပြန်လည်ရုပ်သိမ်းပိုင်ခွင့်ရှိသည့် စနစ်များရှိသည်။ လူမှုအသိုင်းအဝိုင်းအများစုတွင် မည်သူကကိုယ်စားလှယ်ဖြစ်သင့်သည်ဆိုသော စည်းမျဉ်းများရှိကြသည်။ အချို့သော စည်းမျဉ်းများမှာ "ဖွင့်ဟမပြောသော" စည်းမျဉ်းများ သို့မဟုတ် အစဉ်အလာများဖြစ်သည်။ ဥပမာ ရပ်ရွာအတွင်းမှ အသက်ကြီးသည့်လူကြီးများ သို့မဟုတ် အမျိုးသားများသာကိုယ်စားလှယ် ဖြစ်ခွင့်ရှိသည်။ တိုင်းပြည်အများစုတွင် တော့ မည်သူကကိုယ်စားလှယ်ဖြစ်နိုင်သည်ကိုဆုံးဖြတ်ရန် တရားဝင်စည်းမျဉ်းများ၊ ဥပဒေများချမှတ်ထားရှိသည်။ ဥပမာ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပြည်သူ့ဝန်ထမ်းရာထူးများရယူရန်အတွက် ပါဝင် အရွေးချယ်ခံလိုသူများသည် အသက်အနည်းဆုံး ၂၅ မှ ၃၀ နှစ်အထက် ရှိရမည်။

ဆွေးနွေးခြင်း

- ၁။ သင့်ရပ်ရွာအတွင်းတွင် ခေါင်းဆောင်များကိုမည်သို့ ရွေးချယ်ကြသလဲ။ ၎င်းတို့၏လုပ်ပိုင်ခွင့်အာဏာများသည် မည်သည့်နေရာမှ ဆင်းသက်လာပါသလဲ။

၂။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် အစိုးရကိုယ်စားလှယ်များကို မည်သို့ရွေးချယ်ကြပါသလဲ။

၃။ မြန်မာနိုင်ငံသည် "တိုက်ရိုက်ဒီမိုကရေစီ" လား "သွယ်ဝိုက်ဒီမိုကရေစီ" လား။

သင်ခန်းစာ ၄ - ဝေါဟာရ

ခေါင်းဆောင် - အုပ်စုတစ်စု၊ အဖွဲ့အစည်းတစ်ခု သို့မဟုတ် တိုင်းပြည်တစ်ပြည်ကို ဦးဆောင်သူ သို့မဟုတ် ကွပ်ကဲသူ။ ပန်းတိုင်တစ်ခုအောင်မြင်ရန် လူအုပ်စုတစ်ခုကိုလွှမ်းမိုးသည့် လူပုဂ္ဂိုလ်။

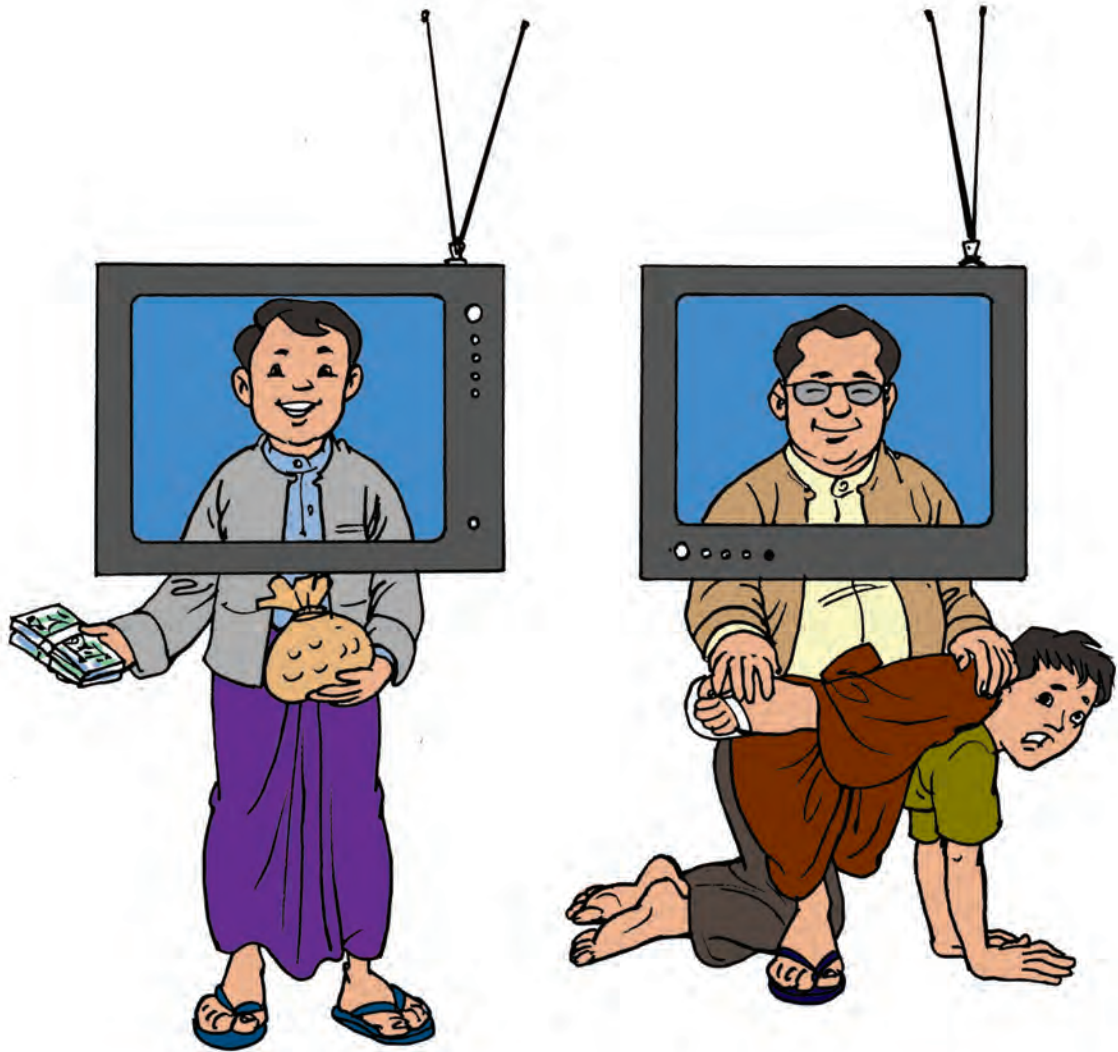
တိုက်ရိုက်ဒီမိုကရေစီ - ပြည်သူများက တိုက်ရိုက်ပါဝင်ကာဆုံးဖြတ်လုပ်ကိုင်သော ဒီမိုကရေစီစနစ်တစ်ခု။

သွယ်ဝိုက် (ကိုယ်စားပြု) ဒီမိုကရေစီ - ပြည်သူများကကိုယ်စားလှယ် ရွေးချယ်တင်မြှောက်ကြပြီး ၎င်းတို့ကိုယ်စား အရေးကြီးဆုံးဖြတ်ချက်များချမှတ်စေသော ဒီမိုကရေစီစနစ်တစ်ခု။

ပြည်သူ့ဝန်ထမ်းရာထူး - ရွေးကောက်ခံရခြင်း၊ ရွေးချယ်ခံရခြင်းကြောင့် ရရှိလာသောအစိုးရအတွင်းရှိ ရာထူး နေရာ။

သင်ခန်းစာ (၅)

ငွေ့ကျောက်ပွဲများ

(၁) ဤကာတွန်းကို သင်မည်သို့ နားလည်ပါသလဲ။

(၂) အနုပညာရှင်မှ မည်သည့်သတင်းစကားကိုပေးရန် ကြိုးစားထားပါသလဲ။

(၃) ဤသတင်းစကားနှင့် ဒီမိုကရေစီ မည်သို့ဆက်စပ်ပါသလဲ။

ရွေးကောက်ပွဲများသည် ပြည်သူလူထုအတွက် ၎င်းတို့၏ခေါင်းဆောင်များကို ရွေးချယ်ရန် အခွင့်အရေးဖြစ်သည်။ ခေါင်းဆောင်များကိုရွေးချယ်ရန် (ဖယ်ရှားရန်) တာဝန်သည် ပြည်သူလူထုအနေဖြင့် မိမိတို့ မည်သို့သောလူမှုအဝန်းအဝိုင်းတွင် နေထိုင်လိုသည်၊ မည်သို့သောခေါင်းဆောင်များသည် မိမိတို့နေထိုင်လိုသည့် လူမှုအဝန်းအဝိုင်းကိုဖော်ဆောင်ရန် အပြောင်းအလဲပြုလုပ်နိုင်မလဲဆိုသည့် အပေါ် သေချာအလေးထားစဉ်းစားကြရမည့် တာဝန်ဖြစ်သည်။ မည်သည့်ကိုယ်စားလှယ်လောင်းသည် မိမိတို့၏အမြင်နှင့် တန်ဖိုးများကိုကိုယ်စားပြုနိုင်မလဲဆိုသည်နှင့်ပတ်သက်၍ ကိုယ်စားလှယ်လောင်းများအကြောင်းကိုလေ့လာရန်မှာ မဲဆန္ဒရှင်ပြည်သူတို့၏ တာဝန်ဖြစ်သည်။ ဤသို့လေ့လာရန် ချက်ကျလက်ကျ မေးခွန်းများမေးနိုင်ရန်နှင့် ကိုယ်စားလှယ်လောင်းများထံမှရရှိသော သတင်းအချက်အလက်များကို ဝေဖန်ဆန်းစစ်အကဲဖြတ်ရန် အချိန်လိုအပ်ပါသည်။

သင်ခန်းစာ (၅)

ရွေးကောက်ပွဲများ

၅.၁ အဖွင့် - မြန်မာနိုင်ငံတွင် အစိုးရကိုယ်စည်မှန်းမှုပွဲစဉ်းသနည်း။

အုပ်စုငယ် ဆွေးနွေးခြင်းတွင် အောက်ပါမေးခွန်းကိုဆွေးနွေးပါ။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် အစိုးရကိုယ်စည်မှန်းမှု ပွဲစဉ်းသနည်း

၅.၂ အဖွင့် - မြန်မာနိုင်ငံတွင် အစိုးရကိုယ်စည်မှန်းမှုပွဲစဉ်းသနည်း။

မြန်မာနိုင်ငံတွင် အစိုးရဖွဲ့စည်းရန်ကိုယ်စားလှယ်များကို ရွေးချယ်တင်မြှောက်သည့် ရွေးကောက်ပွဲများ ငါးနှစ်တစ်ကြိမ် ကျင်းပသည်။ အစိုးရအဖွဲ့အတွင်း ရပ်ရွာတစ်ခုကို ကိုယ်စားပြုပါဝင်လိုသည့် လူပုဂ္ဂိုလ်တစ်ဦးချင်းကို "ကိုယ်စားလှယ်လောင်း" ဟုခေါ်သည်။ ရွေးကောက်ပွဲတစ်ခုမတိုင်မီ ကိုယ်စားလှယ်လောင်းများက ဘာကြောင့်သူတို့က ရပ်ရွာလူထုကို ကိုယ်စားပြုလိုသည်၊ သူတို့မည်သို့အလုပ်ကောင်းကောင်း လုပ်နိုင်မည်တို့ကိုရှင်းပြကြသည်။ ကိုယ်စားလှယ်လောင်းအမျိုးမျိုး၏ မတူညီသောအမြင်များ၊ တန်ဖိုးထားမှုများကို ပြည်သူများကလေ့လာရန် အခွင့်အရေးရကြသည်။ မည်သည့်ကိုယ်စားလှယ်လောင်းက ၎င်းတို့၏အမြင်များ၊ တန်ဖိုးထားမှုများကို ကိုယ်စားပြုနိုင်သည်ဟု ပြည်သူများက စဉ်းစားကြသည်။ အဆိုပါကိုယ်စားလှယ်လောင်းကို မဲပေးနိုင်သည်။ မဲအများဆုံးရရှိသည့် ကိုယ်စားလှယ်လောင်းက လွှတ်တော် သို့မဟုတ် အစိုးရအတွင်းတွင် နေရာတစ်နေရာရရှိသည်။ အစိုးရအဖွဲ့ဝင်တစ်ဦးအနေဖြင့်၊ ကိုယ်စားလှယ်လောင်းသည် (ယခုအခါ ကိုယ်စားလှယ်တစ်ဦးအဖြစ်) နိုင်ငံတော်အဆင့်ကိစ္စရပ်များအား ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ရာတွင် ပါဝင်နိုင်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံလွှတ်တော်တွင် လွှတ်တော်နှစ်ရပ် ရှိသည်။ ပြည်သူ့လွှတ်တော်နှင့် အမျိုးသားလွှတ်တော်တို့ဖြစ်သည်။ လွှတ်တော်နှစ်ရပ်ကို ပေါင်းစည်း၍ ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်ဟု ခေါ်ဆိုသည်။ မဲပေးသူများက ပြည်ထောင်စုလွှတ်တော်၏ ကိုယ်စားလှယ် ၇၅ ရာခိုင်နှုန်းကို ရွေးချယ်ကြရသည်။ တပ်မတော်က ကျန် ၂၅ ရာခိုင်နှုန်းကို ခန့်အပ်သည်။

ငါးနှစ်ပြည့်တိုင်း ရွေးကောက်ပွဲအသစ်တစ်ခုကျင်းပပြီး ပြည်သူများအား ကိုယ်စားလှယ်ရွေးချယ်ခွင့်နှင့် ကိုယ်စားလှယ်များဖယ်ရှားခွင့်ပေးအပ်သည်။ ခေါင်းဆောင်များအား ရွေးချယ်ခြင်း (ဖယ်ရှားခြင်း) ၏တာဝန်သည် ပြည်သူများအနေဖြင့် လေးလေးနက်နက် စဉ်းစားကြရန်ကိုဆိုလိုသည်။ ပြည်သူများအနေဖြင့် မိမိတို့နေထိုင်လိုသည့် လူ့ဘောင်

အသိုက်အဝန်း၊ ထိုကဲ့သို့ လူ့ဘောင်အသိုက်အဝန်းတစ်ခုတည်ဆောက်ရန် လိုအပ်မည့်အပြောင်းအလဲများ၊ ဆုံးဖြတ်ချက်များချမှတ်နိုင်စွမ်းရှိသည့် ခေါင်းဆောင်အမျိုးအစားများကို စဉ်းစားကြရမည်။ နိုင်ငံတိုင်းတွင် ကိုယ်စားလှယ်လောင်းတစ်ယောက်ဖြင့်ခွင့်ရရန် အမျိုးမျိုးသောလိုအပ်ချက်များကို ပြည့်မီရန်လိုအပ်သည်။ ဥပမာ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကိုယ်စားလှယ်လောင်း တစ်ယောက်ဖြစ်ရန်အတွက် အနည်းဆုံး အသက် ၂၅ နှစ်နှင့် ၃၀ နှစ်အထက်ရှိရမည်။ နိုင်ငံသား ဖြစ်သည့်မိဘနှစ်ပါးမှ မွေးဖွားလာသူ ဖြစ်ရမည်။

လေ့ကျင့်ခန်း - အောက်ပါကွက်လပ်တွင် မြန်မာနိုင်ငံ၏ အစိုးရဖွဲ့စည်းပုံကိုပုံဖော်သည့် ပုံတစ်ပုံဆွဲပါ။

၅.၃ ကျောင်းသားရွေးကောက်ပွဲများ

လေ့ကျင့်ခန်း - ကျောင်းသားသမဂ္ဂကို ကိုယ်စားပြုနိုင်သည့် ကျောင်းသားဥက္ကဋ္ဌတစ်ဦးကိုရွေးချယ်ရန် သင့်ကျောင်းတွင် ရွေးကောက်ပွဲများ ယခုလအတွင်းကျင်းပပြုလုပ်နေသည်။ ကျောင်းသားသမဂ္ဂဥက္ကဋ္ဌသည် ကျောင်းသားများ၏အကျိုးကို ကိုယ်စားပြုရန်တာဝန်ရှိမည် ဖြစ်သည်။ ၎င်းသည်ကျောင်းအုပ်ချုပ်ရေး၊ ဆရာ၊ ဆရာမများနှင့် ပြုလုပ်သည့်အစည်းအဝေးများကို တက်ရောက်ရမည်ဖြစ်ပြီး ကျောင်းသားများအရေးကိစ္စနှင့်သက်ဆိုင်သည့်ဆုံးဖြတ်ချက်များကို ပါဝင်ပြောဆိုဆောင်ရွက်ရမည်။

အောက်ပါကျောင်းသားများ၏ ကိုယ်ရေးအချက်အလက်များကိုကြည့်ပါ။ သင်မည်သူ့ကိုမဲပေးမလဲ။ ဘာကြောင့်ပေးမှာလဲ။

ကိုယ်စားလှယ်လောင်း (က) - ပါက

ကျမနာမည်က ပါကပါ။ ကျွန်မက ကိုးတန်းတက်နေပါတယ်။ ကျောင်းသားဥက္ကဋ္ဌ တစ်ယောက်အနေနဲ့ ကျောင်းသန့်ရှင်းရေးကို အဓိကထားပါမယ်။ ကျောင်းစင်္ကြံလမ်းတိုင်းမှာ အမှိုက်ပုံးတွေထားရှိပေးပြီး ပုံမှန်သန့်ရှင်းရေးနေတွေ့ကိုလည်း ဦးဆောင်ပြုလုပ်သွားမှာပါ။ ကျမတို့ကျောင်းသားတွေက ကျောင်းနဲ့ကျောင်းဝန်းထဲမှာအချိန်အများစု နေကြရတဲ့သူတွေပါ။ ကိုယ့်ကျောင်းကို တန်ဖိုးထားသင့်ပြီး ဂရုစိုက်ပြုပြင်ရမှာပါ။ ကျမတို့ပတ်ဝန်းကျင်ဆိုတာ ကျမတို့ဘဝရဲ့ နေရာအစိတ်အပိုင်းတစ်ခုပါပဲ။ ပတ်ဝန်းကျင်က ကျမတို့ရဲ့ ကိုယ်၊ စိတ် ကျန်းမာရေးနဲ့ တိုက်ရိုက်ဆက်စပ်နေပါတယ်။

ကိုယ်စားလှယ်လောင်း (ခ) - ခိုင်သူရိန်

ကျွန်တော့်နာမည် ခိုင်သူရိန်ပါ။ ကျွန်တော် ကျောင်းသားတွေရဲ့ ဥက္ကဋ္ဌ တစ်ယောက် ဖြစ်ချင်ပါတယ်။ အခုဆယ်တန်းတက်နေပြီး အားကစားနဲ့ ကိုယ်လက်ကြံ့ခိုင်ရေးမှာ ရူးသွပ်စွာဝါသနာပါ ပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့ စိတ်တွေကိုလေ့ကျင့်တာအပြင် ခန္ဓာကိုယ်ကိုလည်းဂရုစိုက်ဖို့ လိုပါတယ်။ အားကစားက အပန်းဖြေဖို့၊ မိတ်ဆွေ သစ်တွေရဖို့နဲ့ အသင်းအဖွဲ့တစ်ခုအနေနဲ့ အလုပ်လုပ်တတ်အောင် သင်ယူဖို့ အကောင်းဆုံးနည်းလမ်းတစ်ခု ဖြစ်ပါတယ်။ သင်တို့ရဲ့ ကျောင်းသားဥက္ကဋ္ဌတစ်ယောက်အနေနဲ့ ဘောလုံးကွင်းကို ပိုကောင်းအောင်လုပ်ဖို့နဲ့ ကျောင်းသားတွေအတွက် အားကစားပစ္စည်းအသစ်တွေဝယ်ယူဖို့ကို ကျောင်းနဲ့ညှိနှိုင်းသွားမှာပါ။

ကိုယ်စားလှယ်လောင်း (ဂ) - အောင်အောင်

ကျွန်တော့်နာမည် အောင်အောင်ပါ။ ကိုးတန်းတက်နေပါတယ်။ ကျောင်းသားဥက္ကဋ္ဌ တစ်ယောက်အနေနဲ့ ကျောင်းစာကြည့်တိုက်ကို တိုးတက်အောင်လုပ်ပါမယ်။ အခုလောလောဆယ်မှာတော့ စာကြည့်တိုက်က စာအုပ်အဟောင်းတွေနဲ့ပဲ ပြည့်နေပါတယ်။ ပြီးတော့ မှောင်မဲပြည့်ကြပ်နေပြီး စိတ်ညစ်စရာ ဖြစ်နေပါတယ်။ ကျောင်းသားတွေ စာတွေလုပ်ဖို့အတွက် သက်သောင့်သက်သာ ဖြစ်စေမယ့် နေရာကျယ်ကျယ်ဝန်းဝန်းဖြစ်အောင်၊ ပစ္စည်းအသစ်တွေနဲ့ အဆင့်မြှင့်ချင်ပါတယ်။ ကျောင်းသားအများစုက ရှုပ်ထွေးပြီးလူကြပ်တဲ့အိမ်တွေမှာ နေကြတာပါ။ ကျွန်တော်တို့ကျောင်းက အေးအေးချမ်းချမ်းစိတ်ကူးယဉ်တွေးတောနိုင်ဖို့ ဆိတ်ငြိမ်နေရာလေးတစ်ခု ရှာတွေ့နိုင်တဲ့ကျောင်းလေး ဖြစ်သင့်တယ်လို့ ကျွန်တော်ယူဆပါတယ်။

ကိုယ်စားလှယ်လောင်း (ဃ) - ထုဆမ်

ကျမနာမည် ထုဆမ်ပါ။ ဆယ်တန်းတက်နေပါတယ်။ ကျောင်းသားဥက္ကဋ္ဌ တစ်ယောက်အနေနဲ့ ဒီကျောင်းကိုတက်နေတဲ့ ကျောင်းသားအားလုံး လုံခြုံမှုကိုခံစား ရစေချင်ပါတယ်။ မိန်းကလေးတွေ အပါအဝင်ပါ။ ကျောင်းသူ လူငယ်တစ်ယောက် အနေနဲ့ ကျောင်းစင်္ကြံလမ်းမှာ၊ ကျောင်းဝန်းထဲမှာ ယောက်ျားလေးတွေက ကျမနဲ့ ကျမသူငယ်ချင်းတွေကို စနောက်ကြပါတယ်။ ဒါဟာလက်ခံနိုင်စရာ မဟုတ်ပါဘူး။ နှောင့်ယှက်မှုများကင်းဝေးတဲ့ ကျောင်းပတ်ဝန်းကျင်တစ်ခု ဖန်တီးတည်ဆောက် နိုင်ဖို့ ကျမအကောင်းဆုံးကူညီသွားမှာပါ။

၅.၄ လွတ်လပ်၍တရားမျှတသောရွေးကောက်ပွဲများ

လေ့ကျင့်ခန်း - ကျောင်းသားရွေးကောက်ပွဲသည် တရားမျှတမှုရှိစေရန်စည်းကမ်းများချမှတ်ထားကြောင်း သင့်ဆရာက ကြေညာလိုက်သည်။ အောက်ပါစည်းကမ်းချက်များကိုဖတ်ပါ။ စည်းကမ်းချက်များသည်တရားမျှတသည်ဟု သင်ထင်ပါ သလား။ မျှတပါကအဘယ်ကြောင့်မျှတသည်၊ မမျှတပါကအဘယ်ကြောင့်မမျှတဟု ထင်ပါသလဲ။

- ၁။ မိန်းကလေးများသာ ဝင်ရောက်ယှဉ်ပြိုင်ခွင့်ရှိသည်။
- ၂။ မူလတန်းကတည်းက ဤကျောင်းတွင်ကျောင်းတက်ခဲ့သည့် ကျောင်းသားများသာ ယှဉ်ပြိုင်ခွင့်ရှိသည်။
- ၃။ ရှစ်တန်းနှင့် အထက်ကျောင်းသားများသာ ယှဉ်ပြိုင်ခွင့်ရှိသည်။
- ၄။ ယှဉ်ပြိုင်လိုသည့် ကျောင်းသားများအနေဖြင့် စာရင်းသွင်းခ ငွေကျပ် ၁ သိန်းပေးဆောင်ရမည်။
- ၅။ ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာမသန်စွမ်းသည့် ကျောင်းသားများဝင်ရောက်ယှဉ်ပြိုင်ခွင့် မရှိ။
- ၆။ ကိုယ်စားလှယ်လောင်းများအားလုံး ဘာကြောင့်ဝင်ရောက်အရွေးခံသည်ကို ဆယ်မိနစ်စာမိန့်ခွန်းတစ်ခုပြော ကြားရမည်။

ဒီမိုကရေစီစနစ်တွင် ကိုယ်စားလှယ်များသည် ပြည်သူများ၏သဘောတူညီ ခွင့်ပြုချက်ရရှိရန်လိုအပ်သည်။ ထိုသို့ မရရှိပါက နောက်လာမည့်ရွေးကောက်ပွဲတွင် ပြည်သူများကအစားထိုးနိုင်သည်။ ထို့အတူ ကိုယ်စားလှယ်များသည် ပြည်သူလူထုအတွက် ဆုံးဖြတ်ချက်ကောင်းများချမှတ်လုပ်ကိုင်ပါက နောက်တစ်ကြိမ်ရွေးကောက်ပွဲတွင် ဆက်လက် မဲပေးရွေးချယ်ကြမည် ဖြစ်သည်။

ထို့ကြောင့် ဒီမိုကရေစီစနစ်တွင် ရွေးကောက်ပွဲများအရေးကြီးခြင်း ဖြစ်သည်။ ရွေးကောက်ပွဲများသည် နိုင်ငံသား များအား မိမိတို့သဘောတူညီချက်စိတ်ဆန္ဒကိုဖော်ထုတ်ရန် အခွင့်အရေးပေးအပ်သည်။ ပြည်သူများ၏လိုအပ်ချက်များ၊ စိုးရိမ်ပူပန်မှုများကိုလျစ်လျူရှုပါက ကိုယ်စားလှယ်လောင်းကို ပြန်လည်အစားထိုးနိုင်ရန် သေချာစီစဉ်ထားသည်။

သို့သော် ရွေးကောက်ပွဲများအား စနစ်တကျမကျင်းပပါက ညံ့ဖျင်းသည့်ခေါင်းဆောင်များကိုဖယ်ရှားပြီး ထက်မြက် သည့်ခေါင်းဆောင်ကို တင်မြှောက်နိုင်သောပြည်သူများ၏ လုပ်ပိုင်ခွင့်ဆုံးရှုံးသွားလိမ့်မည်။ ထို့ကြောင့်ပင် ဒီမိုကရေစီ ရွေးကောက်ပွဲများသည် လွတ်လပ်၍တရားမျှတရန် အလွန်ပင်အရေးကြီးပေသည်။

သင်ခန်းစာ ၅ - ဝေါဟာရ

ကိုယ်စားလှယ်လောင်း - ရွေးကောက်ခံနေရာ၊ ရာထူးတစ်ခုအတွက် ဝင်ရောက်ယှဉ်ပြိုင်သည့် လူတစ်ဦး။

သဘောတူညီချက် (Consent) - တစ်စုံတစ်ခု ဖြစ်ပေါ်လာစေရန် ခွင့်ပြုချက်၊ ခွင့်ပြုပေးခြင်း။

ရွေးကောက်ပွဲ - နိုင်ငံရေး သို့မဟုတ် အစိုးရရာထူးနေရာတစ်ခုအတွက် လူတစ်ဦးဦးကိုရွေးချယ်ရန် ပြည်သူများက မဲပေးကြသည့် အချိန်။

ဖြန့်လည်သုံးသပ်ခြင်း

- (၁) အထက်ပါစာသားများသည် လင်းထက်၏ "တရားမျှတ လွတ်လပ်ရာမြေ" သီချင်းမှ စာသားများ ဖြစ်ပါသည်။ ထိုစာသားများကိုဖတ်ပြီး သင်မည်သို့ ခံစားရပါသလဲ။
- ၂) လင်းထက်မှ မည်သည့်ခံစားချက် (သို့) သတင်းစကားကိုပေးရန် ကြိုးစားထားပါသလဲ။
- ၃) ဂီတသည် လူ့အဖွဲ့အစည်းအပြောင်းအလဲအတွက် အင်အားကြီးသောလက်နက်တစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။ ဘာကြောင့်ဟု သင်ထင်ပါသလဲ။ မည်သို့သောနည်းဖြင့် ဂီတသည်လူ့အဖွဲ့အစည်းအပြောင်းအလဲဖြစ်ဖို့ အတွက် လှုံ့ဆော်ပေးနိုင်ပါသလဲ။

စိတ်ခံစားချက်များကို စေ့ဆော်ပေးရန်နှင့် စိတ်ကူးကွန့်မြူးနိုင်စေရန် ပံ့ပိုးပေးနိုင်သောအစွမ်းရှိ သည့်ဂီတသည် တန်ဖိုးထားမှုနှင့် အတွေးအခေါ်တူကြသူများကို စုစည်းပေးနိုင်သည်။

လင်းထက်သည် အသက် ၁၅ နှစ်တွင် သီချင်းများကိုစတင်ရေးသားပြီး စစ်ဘေးသင့်ပြည်သူများ အထူးသဖြင့် မလုံခြုံသောဒေသများတွင်နေထိုင်နေရသော ကလေးသူငယ်များ၏ အခြေအနေများနှင့် ပတ်သက်ပြီး သီချင်းများဖြင့်ခံစားချက်များကို ထုတ်ဖော်ခဲ့သည်။ ထို့နောက် သူသည်ငြိမ်းချမ်းရေးနှင့် ပတ်သက်ပြီး သီချင်းရေးရန် စိတ်ဝင်စားသောသူငယ်ချင်းများနှင့်ပူးပေါင်း၍ ဂီတအဖွဲ့တစ်ခု ဖွဲ့စည်း ခဲ့သည်။

“ကျတော်တို့အဖွဲ့၏ရည်မှန်းချက်က လူငယ်တွေဟာ ငြိမ်းချမ်းရေးတည်ဆောက်ခြင်းလုပ်ငန်း တွေမှာ ပါဝင်နိုင်တယ်ဆိုတာကို ပြသဖို့ဖြစ်တယ်။ ကျတော်တို့ ပဋိပက္ခတွေကို ငြိမ်းချမ်းစွာဖြေရှင်းဖို့ မျှော်လင့်ကြတယ်။ ကျတော်တို့ရဲ့ခံစားချက်တွေကို ဂီတကလွဲလို့ တခြားနည်းနဲ့ ဘယ်လိုဖော်ပြရမှန်း မသိဘူး။ ဂီတက အင်အားကြီးတယ်ဆိုတာ ကျတော်တို့သိတယ်။ ဒါကြောင့် ဂီတကိုအသုံးပြုပြီး ငြိမ်းချမ်းရေးကို တောင်းဆိုချင်တယ်” ဟု လင်းထက်မှ ရှင်းပြခဲ့သည်။

ဂီတသည် အရေးကြီးသော သတင်းအချက်အလက်များကိုပေးရန်နှင့် စိတ်ခံစားမှုများကိုလှုံ့ ဆော်ပေးနိုင်သော အစွမ်းရှိသောကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံအပါအဝင် ကမ္ဘာအနှံ့တွင် လူထုလှုပ်ရှားမှုများ အတွက် အရေးပါသောအခန်းကဏ္ဍတွင် ပါဝင်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဂီတပညာရှင်များ၊ တက်ကြွ လှုပ်ရှားသူများနှင့် လူမှုအဖွဲ့အစည်းများသည် ပြည်သူများ၊ အထူးသဖြင့်လူငယ်များကို ၎င်းတို့ ပတ်ဝန်းကျင်တွင် ဖြစ်ပျက်နေသည်များကို သိရှိနိုင်စေရန်နှင့် ၎င်းတို့၏ရပ်ရွာတွင် တက်ကြွစွာပါဝင် ဆောင်ရွက်ကြဖို့တိုက်တွန်းရန် ဂီတကိုများစွာအသုံးပြုလာကြသည်။

Nyein Ei EiHtwe, ‘Young Musicians Sing Songs of Peace,’ Myanmar Times, Octo-
ber 2012. <<https://www.mmtimes.com/lifestyle/2279-young-musicians-sing-songs-of-peace.html>> accessed on 01 July 2019.

သင်ခန်းစာ (၆)

ပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်း

၆.၁ သဘောတူ၊ မတူ

အောက်ပါအဆိုပြုချက်များကို တစ်ယောက်တည်းဖတ်၍ ဖြေဆိုပါ။ အပြည့်အဝသဘောတူ (၅)၊ သဘောတူ (၄)၊ မသေချာ (၃)၊ သဘောမတူ (၂)၊ အပြည့်အဝသဘောမတူ (၁) စသည်ဖြင့် သက်ဆိုင်ရာနေရာတွင် အမှန်ခြစ် ခြစ်ပါ။ အခြားသူများနှင့် သင့်အဖြေကိုဝေမျှရန် ပြင်ဆင်ထားပါ။

စဉ်	အဆိုပြုချက်	၁	၂	၃	၄	၅
(က)	ဒီမိုကရေစီစနစ်တွင် ပြည်သူများက ဦးစီးဦးဆောင်ဖြစ်သည်။					
(ခ)	လူတိုင်းကသဘောတူမှသာ ဆုံးဖြတ်ချက်များသည် အကောင်းဆုံးဖြစ်သည်။					
(ဂ)	တိုင်းပြည်တိုင်းသည် ဒီမိုကရေစီကို အစိုးရစနစ်တစ်ရပ်အဖြစ် လက်ခံကျင့်သုံးသင့်သည်။					
(ဃ)	လူငယ်များအတွက် ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ခြင်းများတွင် ပါဝင်ခွင့်ရရန် အရေးကြီးသည်။					
(င)	တချို့ဆုံးဖြတ်ချက်များသည် ဒီမိုကရေစီနည်းမကျဘဲ ဆုံးဖြတ်လျှင် ပိုကောင်းသည်။					
(စ)	အများပြည်သူ ရွေးကောက်ပွဲများတွင်မဲပေးခြင်းသည် မဖြစ်မနေ ပြုလုပ်ရမည့် တာဝန် ဖြစ်သင့်သည်။					

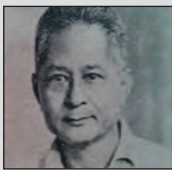
ဆွေးနွေးခြင်း

- နှစ်ယောက်တစ်တွဲ ဖြစ်စေ၊ အုပ်စုငယ်အတွင်းဖြစ်စေ အဖြေများကိုနှိုင်းယှဉ်ကြည့်ပါ။
- အဖြေတစ်ခုချင်းစီအတွက် သင့်အကြောင်းပြချက်ကိုရှင်းပြပါ။
- သင့်တွဲဖက်၏အဖြေကိုနားမလည်ပါက မေးခွန်းများမေးပါ။

၆.၂ အဆိုအမိန့်များ

အောက်ပါတို့သည် မြန်မာနိုင်ငံနှင့်ကမ္ဘာတဝှမ်းမှ "ဒီမိုကရေစီ" အကြောင်းအရာနှင့်ပတ်သတ်သော အဆိုအမိန့်များ ဖြစ်ပါသည်။ အုပ်စုအတွင်းတွင် အဆိုအမိန့်များကို ဆွေးနွေးပါ။

- ၁။ မည်သည့်အဆိုအမိန့်ကို သင်အကြိုက်ဆုံးဖြစ်သနည်း။ အဘယ်ကြောင့်နည်း။
- ၂။ အဆိုအမိန့်ကို ရေးသားခဲ့သူသည် ဒီမိုကရေစီနှင့် ပါတ်သက်ပြီး မည်သို့ပြောခဲ့သည်ဟု သင်ထင်ပါသလဲ။
- ၃။ သင်ရွေးချယ်ထားသော အဆိုအမိန့်သည် သင်ခန်းစာ (၁) မှ (၅) အထိလေ့လာခဲ့သော အတွေးအခေါ် အယူအဆများနှင့် မည်သို့ဆက်စပ်ပါသလဲ။

ဒီမိုကရေစီဆိုတာလူအချင်းချင်းခွဲခြားဆက်ဆံညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်တာကိုလုံးဝမလိုလားဘူး။

• သခင်ဘသောင်း

အကျင့်သီလမကောင်းတဲ့ အရာရှိများကို ဆန္ဒမဲမပေးတဲ့ လူကောင်းတွေက ရွေးချယ်တင်မြှောက် ကြတယ်။

• ဂျော့ဂျန်းနေသန်

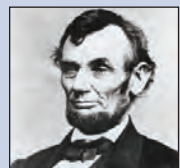

ကျုပ်နားလည်တဲ့ ဒီမိုကရေစီဆိုတာ ဥစ္စာ၊ အာဏာ၊ အင်အားနည်းသူတွေကို အင်အားကြီးသူတွေ လိုပဲ အခွင့်အရေးတန်းတူပေးတဲ့ စနစ်ဖြစ်တယ်။

• မဟတ္တမ ဂန္ဒီ

လူအများ သဘောတူခွင့်ပြုချက်မပါပဲ မည်သူမျှ တခြားလူတစ်ယောက်ကို အုပ်ချုပ်ဖို့ အရည် အချင်းမရှိဘူး။

• အေဗရာဟမ် လင်ကွန်း

ကျွန်တော်တို့ အပြုအမူတိုင်းဟာ ကျွန်တော်တို့ နေထိုင်လိုတဲ့ လူ့အသိုင်းအဝိုင်းပုံစံဖြစ်ဖို့အတွက် မဲတစ်မဲ ဖြစ်တယ်။

• ဒက်စမွန်တူးတူး

ဒီမိုကရေစီက ပြည့်စုံတဲ့စနစ်တစ်ခုမဟုတ်ပါဘူးလို့ ကျမအမြဲပဲရှင်းပြဖို့ကြိုးစားပါတယ်။ ဒါပေမယ့် ဒီမိုကရေစီကပဲ ကိုယ့်ဂုဏ်သိက္ခာကို ကိုယ်ဖန်တီးနိုင်တဲ့ အခွင့်အရေးတစ်ခု ပေးပါတယ်။

• ဒေါ်အောင်ဆန်းစုကြည်

သင်ခန်းစာ (၇)

ဒီမိုကရေစီနှင့် တန်းတူညီမျှမှု

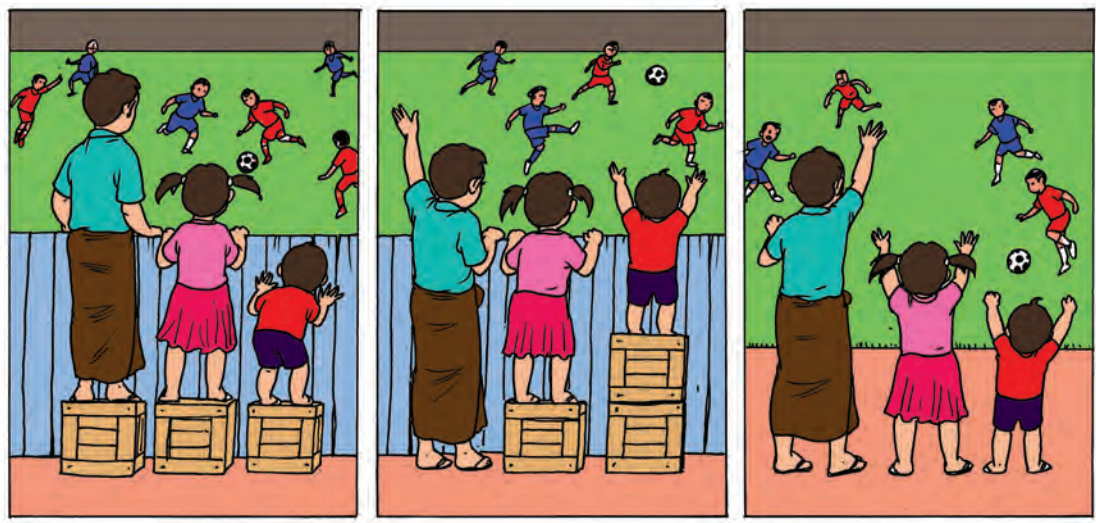

(၁) ဤပုံသည် မည်သည့်ဇာတ်လမ်းကို ပြောပြနေပါသလဲ။

(၂) ပုံထဲတွင်ပါသောသူများသည် ဘယ်သူတွေကို ကိုယ်စားပြုနေပါသလဲ။

(၃) သေတ္တာများသည် ဘာကိုကိုယ်စားပြုပါသလဲ။

(၄) ဤပုံသည် ဒီမိုကရေစီနှင့် မည်သို့ဆက်စပ်ပါသလဲ။

အရှေ့စာမျက်နှာတွင် ဖော်ပြခဲ့သောပုံနှစ်ပုံသည် ကရေချိုဖိုးဟဲလ် (Craig Forehle) ၏ ဂရပ်ဖစ်ပုံကို မှီငြမ်း၍ ပြန်လည်ရေးဆွဲထားခြင်းဖြစ်သည်။ ၎င်းပုံသည် ညီမျှမှုနှင့် တရားမျှတမှုအကြား ကွဲပြားခြင်းကို ဖော်ညွှန်းထားခြင်းဖြစ်သည်။

တန်းတူညီမျှမှုဆိုသည်မှာ လူတိုင်းကို တစ်ပုံတည်းထောက်ပံ့၍ ညီတူမျှတူ မြှင့်တင်ပေးခြင်းဖြစ်သည်။ သို့သော် ဤနည်းလမ်းသည် လူတိုင်းတူညီသော အခြေအနေမှ စတင်ကြမ္မာသာ အလုပ်ဖြစ်နိုင်သည်။ ပထမပုံကို ကြည့်လျှင် လူတိုင်းအရပ်အမြင့်တူညီကြမ္မာသာ သာတူညီမျှမှုနှင့် တရားမျှတမှုတို့ ရရှိကြမည်ဖြစ်သည်။

ဒုတိယပုံသည် တရားမျှတမှုနှင့် ပတ်သက်သောပုံဖြစ်သည်။ သာတူညီမျှမှုနှင့် တရားမျှတမှုသည် လူတိုင်း တူညီသောအခွင့်အရေးကို လက်လှမ်းမီကြမ္မာသာ ရရှိနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ တခါတရံတွင် ကျွန်ုပ်တို့၏ မတူညီသောသမိုင်းကြောင်း၊ အတွေ့အကြုံနှင့် အခြေအနေများသည် ပူးပေါင်းပါဝင်နိုင်ရန်အတွက် အခက်အခဲများ ရှိနေတတ်သည်။ တရားမျှတမှုကိုရရှိရန် ကျွန်ုပ်တို့သည် လူတိုင်း၏မတူညီသော လိုအပ်ချက်ကိုထည့်သွင်းစဉ်းစားရမည် ဖြစ်သည်။

အောက်တွင်မြင်ရသော တတိယပုံသည် မူရင်းပုံကိုချဲ့ထွင်၍ စဉ်းစားထားခြင်းဖြစ်သည်။ တခါတရံတွင် ကျွန်ုပ်တို့သည် ပြဿနာကိုဖြေရှင်းရန် (သို့မဟုတ်) ကျော်လွှားရန်သာ အာရုံစိုက်ကြပြီး ပြဿနာကိုဖန်တီးသောအရာကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားရန် မေ့နေတတ်ကြသည်။ ဤပုံတွင် အနုပညာရှင်သည် ကျွန်ုပ်တို့၏ ယူဆချက်များကို ပြန်လည်ထင်ဟပ်စေရန် တွန်းအားပေးထားသည်။ ဘာကြောင့် သေတ္တာတွေဖြန့်ဝေပေးခြင်းနဲ့ပဲ ရပ်တန့်နေကြမလဲ။ ခြံစည်းရိုးကိုဖြတ်ချဖို့နည်းလမ်းများ ကျွန်ုပ်တို့ စဉ်းစားခဲ့ကြဖူးရဲ့လား။

ဒီမိုကရေစီတွင် တန်းတူညီမျှမှုနှင့် တရားမျှတမှုရှိစေရန် လူတိုင်းတန်းတူ ပူးပေါင်းပါဝင်နိုင်ရန် ဆောင်ရွက်ရမည်ဖြစ်သည်။ ဒီမိုကရေစီသည် လူတိုင်း၏ပူးပေါင်းပါဝင်မှုကို လက်ခံသည်။ ဒီမိုကရေစီ၏အခြေခံယူဆချက်တစ်ခုမှာ အမြင်အမျိုးမျိုးနှင့် တီထွင်ကြံဆမှုများအတွက် မတူညီသောပုံစံပေးမှုများသည် လူတိုင်းအတွက် အကျိုးဖြစ်ထွန်းစေသည်။

Source:

Center for Creative Storytelling, <<https://www.storybasedstrategy.org/tools-and-resources#the-4th-box-instructions-download>> accessed on 17 June 2019.

သင်ခန်းစာ (၇)

ဒီမိုကရေစီနှင့် တန်းတူညီမျှမှု

၇.၁ အဖွင့် - တန်ဖိုးများ

စာရင်းပြုစုထားသော တန်ဖိုးများကိုဖတ်ပါ။ မည်သည့်တန်ဖိုးများက သင့်အတွက်အရေးအကြီးဆုံးဖြစ်ပါသနည်း။ တန်ဖိုးတစ်ခုချင်းစီကို သင့်အတွက် အလွန်အရေးကြီး၊ အရေးကြီး သို့မဟုတ် အရေးမကြီးအဖြစ် ဆုံးဖြတ်ပါ။ သင်၏ အဖြေကို သင့်သူငယ်ချင်းနှင့်နှိုင်းယှဉ်ပြီး သင်ဘာကြောင့် ဤကဲ့သို့ဆုံးဖြတ်ထားသည်ကို ရှင်းပြပါ။ သင်နှင့် အမြင်တူပါ သလား။

တန်ဖိုးများ	အလွန်အရေးကြီး	အရေးကြီး	အရေးမကြီး
ပူးပေါင်းပါဝင်မှု - မိမိ၏ ရပ်ရွာလူထုကိုစွဲရပ်များဆုံးဖြတ်ခြင်းနှင့် ဆောင်ရွက်ခြင်း ကိစ္စရပ် များတွင် ပါဝင်နိုင်ခြင်း			
မတူကွဲပြားမှုများစုံလင်စွာရှိနေမှုကိုလေးစားခြင်း - လူတိုင်းခြားနားမှု ကိုယ်စီရှိကြသည်ကို နားလည်ခြင်းနှင့် လေးစားခြင်း			
တရားမျှတမှု - လူတိုင်းကိုတန်းတူညီမျှစွာဆက်ဆံခြင်း			
လွတ်လပ်မှု - လွတ်လပ်စွာပြောဆို၊ ဆောင်ရွက်နိုင်စွမ်းရှိခြင်း၊ မိမိဆောင်ရွက်လိုသည်ကို ဆောင်ရွက် နိုင်ခြင်း			
ရက်ရောမှု - လိုအပ်နေသူများကိုအထောက်အပံ့ပေးခြင်း			
တန်းတူညီမျှမှု - လူသားတိုင်းသည် တန်းတူအခွင့်အရေး၊ အခွင့်အလမ်းနှင့် အဆင့်အတန်း ရှိခြင်းကို ယုံကြည်မှု			
ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာ - ရှေးယခင်ကစာရိတ္တဆိုင်ရာနှင့် ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ လက်ခံ ယုံကြည်မှုများကို လေးစားခြင်း			
တရားဥပဒေစိုးမိုးရေး - လူထုအပိုက်အဝန်းရှိ လူတစ်ဦးချင်းစီတိုင်းနှင့် ခေါင်းဆောင်များ ကိုယ်တိုင် ဥပဒေကိုလိုက်နာရမည်။			

ဆွေးနွေးခြင်း

- ၁။ လူတိုင်းတူညီသောတန်ဖိုးများရှိပါသလား။
- ၂။ ဤစာသင်ခန်းအတွက် မည်သည့် တန်ဖိုးများသည် အရေးအကြီးဆုံးဖြစ်ပါသနည်း။
- ၃။ သင့်ရပ်ရွာပတ်ဝန်းကျင်တွင် မည်သည့်တန်ဖိုးများသည် အရေးအကြီးဆုံးဖြစ်ပါသနည်း။
- ၄။ သင်၏ မိဘများသည် သင်နှင့်တူညီသောတန်ဖိုးများရှိပါသလား။

၇.၂ ဒီမိုကရေစီနှင့်တန်းတူညီမျှမှု

တန်းတူညီမျှမှုဆိုသည်မှာ ကိုယ်စားပြုဒီမိုကရေစီအတွက် အလိုအပ်ဆုံးဖြစ်ပါသည်။ ဆုံးဖြတ်ချက်များ ချမှတ်ရာတွင် အတွေးအခေါ်ကောင်းရှိသူများနှင့် ကတိကဝတ် ခိုင်မာသူများကိုချန်လှပ်ထားပြီး အတွေးအခေါ်ဆိုးများနှင့် ကတိကဝတ်အခိုင်အမာမရှိသူများကို နေရာပိုမိုပေးထားပါက ဒီမိုကရေစီသည် အလုပ်ဖြစ်တော့မည် မဟုတ်ပါ။

ဒီမိုကရေစီတွင် ရပ်ရွာလူထုမှ တစ်ဦးချင်းစီတွင် တူညီသောတန်ဖိုးများရှိကြသည်။ ကိုယ်စားပြု ဒီမိုကရေစီတွင် အရွယ်ရောက်ပြီးသူတိုင်းသည် မဲတစ်မဲစီပေးနိုင်ကြပြီး ၎င်းတစ်မဲချင်းစီတိုင်းသည်လည်း တူညီသောတန်ဖိုးရှိကြသည်။ ဤအခွင့်အရေးသည် အလွန်ခိုင်မာသောအကြောင်းပြချက်ရှိမှသာလျှင် ကန့်သတ်နိုင်သည်။ ဥပမာအားဖြင့် စိတ်ရောဂါပြင်းပြင်းထန်ထန် ခံစားနေရသောသူများကို ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ခြင်းများမှ ကန့်သတ်ကြသည်။

အကယ်၍ တချို့သော နိုင်ငံသားများကို ၎င်းတို့၏ ကိုယ်စားလှယ်များကိုရွေးချယ်ရန် အခွင့်အလမ်းအနည်းငယ်သာပေးထားမည်ဆိုလျှင် အစိုးရသည် လူထုတစ်ရပ်လုံးကိုကိုယ်စားပြုတော့မည် မဟုတ်ပါ။ ဥပမာ -

- ၂၀၁၅ ခုနှစ်အထိ ဆော်ဒီအာရေးဗျနိုင်ငံတွင် အမျိုးသမီးများ မဲပေးခွင့်မရခဲ့ကြပါ။
- ၁၉၉၄ ခုနှစ်အထိ တောင်အာဖရိကလူမဲများ မဲပေးခွင့်မရခဲ့ကြပါ။
- ၁၉၆၀ နှစ်များအထိ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု၏ ပြည်နယ်အများစုတွင် စာမတတ်သူများကို မဲပေးခွင့်ကန့်သတ်ရန် စစ်ဆေးစမ်းသပ်မှုများရှိခဲ့သည်။ ဤသို့ကန့်သတ်ခြင်းသည် ဆင်းရဲသူများနှင့် လူမဲအသိုင်းအဝိုင်းများကို ပူပေါင်းပါဝင်ရန် ပိတ်ပင်မှုဖြစ်စေခဲ့သည်။

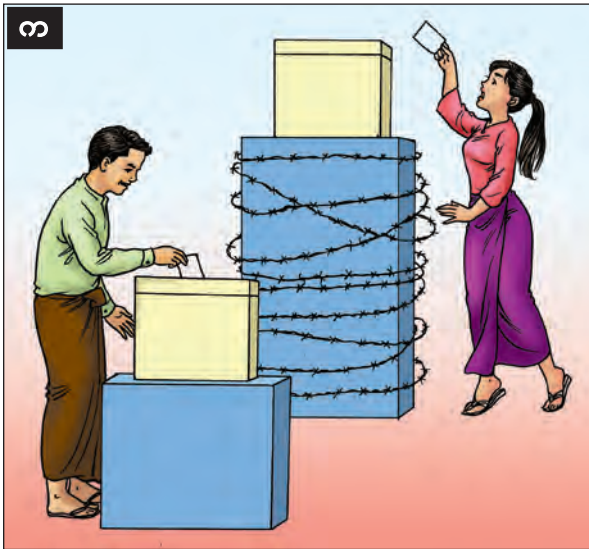
ဤဖြစ်ရပ်များသည် 'ပြည်သူမှ အုပ်ချုပ်ခြင်း' ဆိုသည့်အယူအဆအတွက် နမူနာများမဟုတ်ကြပါ။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် လူအများအပြားဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ခြင်းမှ ဖယ်ထုတ်ခံနေရသောကြောင့်ဖြစ်သည်။

လူတိုင်းသာတူညီမျှစွာ ပူပေါင်းပါဝင်ခွင့်ရရှိစေရန် မတူညီသောလိုအပ်ချက်ရှိနေသည့် အုပ်စုများကို လိုအပ်ချက်အလိုက် ထောက်ပံ့ပေးရမည်ဖြစ်သည်။ ဥပမာအားဖြင့် ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာမသန်စွမ်းဖြစ်နေသူများသည် မဲပေးနိုင်ရန် အထူးအထောက်အပံ့ ပစ္စည်းများလိုအပ်မည်ဖြစ်သည်။ ဝေးလံခေါင်ဖျားသောဒေသများတွင် နေထိုင်၍ လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေးခက်ခဲသောသူများသည် မဲရုံများသို့သွားနိုင်ရန် ပို့ဆောင်ရေးအကူအညီများလိုအပ်ဖြစ်သည်။ လူသားအသီးသီးတွင် မတူညီသော အခွင့်အလမ်းများရှိကြသည်။ ကိုယ်စားပြုဒီမိုကရေစီတွင် လူတိုင်းတူညီသော အခွင့်အလမ်းရှိစေရန် ကူညီဆောင်ရွက်ပေးရန်မှာ အစိုးရ၏ တာဝန်ဖြစ်သည်။

၇.၃ မဲပေးပိုင်ခွင့်

ပုံများကိုကြည့်၍ အောက်ပါမေးခွန်းများကို ပြန်လည်သုံးသပ်ပါ။

- ပုံတစ်ပုံချင်းစီသည် မည်သည့်အကြောင်းအရာဖြစ်သနည်း။
- ပုံထဲတွင် မည်သူများပါဝင်သနည်း။ ၎င်းတို့ မည်သည့် အရာများပြုလုပ်နေကြပါသနည်း။
- ပုံများသည် ဒီမိုကရေစီ၊ တန်းတူညီမျှမှုတို့နှင့် မည်သို့ ဆက်စပ်ပါသနည်း။

ဆွေးနွေးခြင်း

- ၁။ ဒီမိုကရေစီသည် လူတိုင်းတန်းတူညီမျှမှုရှိမှသာ အလုပ်ဖြစ်နိုင်ပါသလား။
- ၂။ တစ်စုံတစ်ယောက်၏ မဲပေးပိုင်ခွင့်ကိုကန့်သတ်ရန် သင့်လျော်ပါသလား။
- ၃။ လူအုပ်စုတစ်စုကို ကျွန်ုပ်တို့ကမဲပေးပိုင်ခွင့် ကန့်သတ်လျှင် ဘာတွေဖြစ်လာနိုင်ပါသလဲ။

သင်ခန်းစာ ၇ - ဝေါဟာရ

အရည်အချင်း ပြည့်မီသော - ပူးပေါင်းပါဝင်ရန် သတ်မှတ်အရည်အချင်းပြည့်ဝသောသူ

တန်းတူညီမျှမှု - အခွင့်အရေး၊ အခွင့်အလမ်းနှင့် အဆင့်အတန်း သာတူညီမျှမှုရှိသော

အသိပေးဆုံးဖြတ်ချက်ချမှု - သက်ဆိုင်သော အချက်အလက်များနှင့် သတင်းအချက်အလက်များအပေါ်တွင် အခြေခံ၍ ဆုံးဖြတ်ချက်ချခြင်း

အထူးအခွင့်အရေး - လူတစ်ဦးထံ သို့မဟုတ် လူအုပ်စုတစ်စုထံခံစားခွင့်ရှိသော အခွင့်အရေး

တန်ဖိုးများ - အမှန်အမှားဆုံးဖြတ်နိုင်ရန်နှင့် အခြေအနေအမျိုးမျိုးတွင် မည်သို့တုံ့ပြန်ဆောင်ရွက်သင့်သည်အား သင့်ကိုကူညီပေးသော အခြေခံမူ

သင်ခန်းစာ (၈)

အွင်အဇာ၊ တာဝန်နှင့် ဝတ္တရား

သစ်သီး၏ အကျိုးပြုမှုသည်
အဖိုးတန်ပါ၏။
ပန်းပွင့်၏ အကျိုးပြုမှုသည်
မွှေးပျံ့ပါ၏။
သို့ရာတွင်
ငါ၏အကျိုးပြုမှုကား
နှိမ့်ချရိက္ခာသော
အရိပ်ကိုပေးသည့်
သစ်ရွက်၏အကျိုးပြုမှု
ဖြစ်စေသတည်း။

ရှု
တိမ်နဲ့ချည်တဲ့ကြိုး

- (၁) အထက်ပါစာသားများကိုဖတ်ပြီးနောက် သင်မည်သို့ခံစားရပါသလဲ။
- (၂) စာရေးသူမှ မည်သည့်ခံစားမှုမျိုး (သို့မဟုတ်) သတင်းစကားကိုပေးရန် ကြိုးစားနေသည်ဟု သင် ထင်ပါသလဲ။
- (၃) ဤစာသားများသည် ဒီမိုကရေစီနှင့် မည်သို့ဆက်စပ်နေသည်ဟု သင်ထင်ပါသလဲ။

ဤစာသားများသည် ဆရာမဂျူး (သို့မဟုတ်) ဒေါက်တာတင်တင်ဝင်း၏ တိမ်နဲ့ချည်တဲ့ကြိုးဝတ္ထုမှ ယူထားခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ဆရာမဂျူးသည် ဆယ်စုနှစ် သုံးစုနီးပါးတိုင်အောင် ရောင်းအားအကောင်းဆုံး စာရေးဆရာမတစ်ဦး ဖြစ်ပါသည်။ ဆရာမသည် ငြိမ်းချမ်းရေး၊ လူ့အခွင့်အရေးနှင့် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေးဆိုင်ရာ ဝတ္ထုများနှင့် ဆောင်းပါးများလည်း ရေးသားသည်။

ဆရာမဂျူးသည် အမြဲတမ်း စာရေးဆရာမတစ်ဦး ဖြစ်ချင်ခဲ့သည်။ သို့သော် မိဘများ၏ တိုက်တွန်းမှု ကြောင့် ဆေးတက္ကသိုလ်တက်ခဲ့သည်။ သို့သော်လည်း စာရေးဆရာမဖြစ်ချင်သော သူမ၏အိပ်မက်ကို ဘယ်တော့မှ မမေ့ခဲ့ပါ။ ဆေးကျောင်းသူဘဝတွင် သူမသည် ဝတ္ထုတိုတစ်ပုဒ်ရေး၍ မဂ္ဂဇင်းတစ်စောင်သို့ ပို့ခဲ့သည်။ ထိုဝတ္ထုသည် ရွေးချယ်ခံခဲ့ရုံမျှမက ပထမဆုပါရခဲ့သည်။ ထိုအချိန်မှစ၍ ဆရာမသည် သူမ၏ ကလောင်နာမည်ကို 'ဂျူး' ဟုပေးခဲ့သည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ၎င်းသည် ခေါ်ရလွယ်ကူပြီး ကျား၊ မ ခွဲမထားသော အမည်မဟုတ်သောကြောင့် ရွေးချယ်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။

ဘွဲ့ရပြီးနောက် ဆရာမဂျူးသည် မိဘများစိတ်ချမ်းသာစေရန်နှင့် ပုံမှန်ဝင်ငွေရရှိရန် ဆေးခန်းဖွင့်ခဲ့ သည်။ သူမသည် စာဆက်၍ရေးသားခဲ့ပြီးသူမ၏ ဝတ္ထုများသည် ကျော်ကြားလာခဲ့သည်။ သူမ၏ ပထမဦးဆုံးဝတ္ထုကို ၁၉၈၇ ခုနှစ်တွင်ထုတ်ဝေခဲ့ပြီး ရောင်းအားအကောင်းဆုံးဖြစ်ခဲ့သည်။ ထိုအချိန်တွင် ဆရာမဂျူးသည် ၂၉ နှစ်သာရှိသေးသည်။

ဆရာမဂျူးသည် ယခုအခါ မြန်မာနိုင်ငံတွင် အောင်မြင်ကျော်ကြားသော စာရေးဆရာများထဲမှ တစ်ဦးဖြစ်သည်။ သူမသည် စာရေးခြင်းအလုပ်ဖြင့် အသက်မွေးဝမ်းကြောင်းပြုခြင်း၊ မိသားစုကိုစောင့် ရှောက်ခြင်းအပြင် မျိုးဆက်သစ်စာရေးဆရာများကိုလည်း ရှေ့ဆောင်လမ်းပြပေးသည်။ ယခုအခါ သူမ၏ စာအများစုသည် သဘာဝပတ်ဝန်းကျင် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေးကို အာရုံစိုက်သည်။ အမျိုးသမီး ဇာတ်ကောင်များကိုဗဟိုပြု၍ အသိဉာဏ်၊ ချစ်ခြင်းမေတ္တာ၊ ဂုဏ်သိက္ခာ၊ ရိုးသားမှုနှင့် အကျင့်သီလတို့ကို ပုံဖော်ပြသသည်။ သူမသည် သူမ၏ စာဖတ်ပရိသတ်ကို ရပ်ရွာလူထု၏ အဖွဲ့ဝင်တစ်ယောက်အနေဖြင့် မိမိတာဝန်ကိုယူရန်နှင့် ကမ္ဘာမြေကြီးပေါ်တွင် နေထိုင်သူတစ်ဦးအနေဖြင့် ကမ္ဘာမြေအတွက် တာဝန်မျှ ယူကြရန် နှိုးဆော်တိုက်တွန်းပေးသည်။

Source:

British Council, <<https://www.britishcouncil.org.mm/life-stories/interviews/ju>> accessed 17 June 2019.

သင်ခန်းစာ (၈)

အခွင့်အရေး၊ တာဝန်နှင့် ဝတ္တရား

၈.၁ အစွဲပြု

အခွင့်အရေးဆိုသည်မှာအဘယ်နည်း။

ဝတ္တရားဆိုသည်မှာအဘယ်နည်း။

တာဝန်ဆိုသည်မှာအဘယ်နည်း။

၈.၂ အခွင့်အရေး၊တာဝန်နှင့်ဝတ္တရားများ

အခွင့်အရေးဆိုသည်မှာ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများနှင့် အလားသဏ္ဌာန်တူပါသည်။ ၎င်းတို့မှာ ပြည်သူများကို -

- တစ်စုံတစ်ရာ ပြုလုပ်ပိုင်ခွင့်/ရရှိပိုင်ခွင့်ကို ခွင့်ပြုပေးခြင်း။ (သို့)
- တစ်စုံတစ်ရာ သို့မဟုတ် တစ်စုံတစ်ယောက်မှ အကာအကွယ်ပေးခြင်း။ (သို့)
- တစ်စုံတစ်ရာကို ပြုလုပ်ရန်/ရရှိရန် အခွင့်အရေးပေးထားခြင်း။

ဥပဒေပါ အခွင့်အရေးနှင့် ကျင့်ဝတ်ဆိုင်ရာအခွင့်အရေးဟူ၍ ပုံစံနှစ်မျိုးရှိသည်ကိုနားလည်ရန် အလွန်အရေးကြီးပါသည်။ ဥပဒေပါ အခွင့်အရေးများသည် ဥပဒေများဖြင့်အကာအကွယ်ပေးသည်။ ကျင့်ဝတ်ဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးများသည် အမှန်၊ အမှားတို့နှင့် ပတ်သက်၍ အခြေခံအတွေးအခေါ်ပေါ်မူတည်ပြီး လုပ်သင့်သည် (သို့) မလုပ်သင့်သည်ကို ဆုံးဖြတ်သော စည်းမျဉ်းများဖြစ်သည်။

လူ့အခွင့်အရေးဆိုသည်မှာ ကျင့်ဝတ်ဆိုင်ရာအခွင့်အရေးများဖြစ်ပြီး လူသားတိုင်းမွေးရာပါ အခွင့်အရေးလည်း ဖြစ်သည်။ ကမ္ဘာပေါ်တွင် လွတ်လပ်ခြင်း၊ တရားမျှတခြင်းနှင့် ငြိမ်းချမ်းခြင်းတို့အတွက် လူ့အခွင့်အရေးသည် အခြေခံကျသည်ဟု လူအများအပြားမှ ယုံကြည်ကြသည်။^{၁၀} လူ့အခွင့်အရေးသည် ဒီမိုကရေစီနှင့် နီးကပ်စွာဆက်စပ်လျက်ရှိသည်။ လူ့အခွင့်အရေးသည် လူသားများကိုအပြည့်အဝပေးပေါင်းပါဝင် ဆောင်ရွက်နိုင်ကြစေရန် လိုအပ်သောကုန်ထုတ်လုပ်မှု၊ ဝန်ဆောင်မှုနှင့် အခွင့်အရေးများကိုလည်းလက်လှမ်းမီအောင် ဖြည့်ဆည်းပေးသည်။ ထို့ပြင် ၎င်းသည် စိုးရိမ်ထိတ်လန့်မှု

မရှိဘဲ ပူးပေါင်းပါဝင်နိုင်ရန် လုံခြုံမှုနှင့် ယုံကြည်ချက်တို့ကိုလည်း ဖြည့်စွမ်းပေးသည်။ ၂၀၁၄ ခုနှစ် မြန်မာနိုင်ငံလူ့အခွင့်အရေးကော်မရှင်၏ ဥပဒေတွင် မြန်မာနိုင်ငံသည် 'လူ့အခွင့်အရေးကိုလေးစား၊ တန်ဖိုးထားသော လူ့အဖွဲ့အစည်းတစ်ရပ်' ကိုဖော်ဆောင်မည်ဟု ဖော်ပြထားသည်။

ဝတ္တရားဆိုသည်မှာ ကျင့်ဝတ်ဆိုင်ရာ တာဝန်သိစိတ်ဖြစ်သည်။ ၎င်းသည် နေရာဒေသကိုလိုက်၍ လူ့အဖွဲ့အစည်း၏ တန်ဖိုးများ သို့မဟုတ် ယုံကြည်မှုများအပေါ်မူတည်ပြီး ကွဲပြားတတ်ကြသည်။ တချို့ကလည်း နိုင်ငံသားများသည် ၎င်းတို့၏ လူထုအသိုက်အဝန်းအတွက် တက်ကြွစွာပါဝင်ဆောင်ရွက်ရန် ဝတ္တရားရှိကြသည်ဟုယူဆကြသည်။ ရပ်ရွာအသိုက်အဝန်း၏ အရည်အသွေးသည် ၎င်းအသိုက်အဝန်းတွင် နေထိုင်သူအားလုံးအပေါ်တွင် သက်ရောက်မှုရှိသည်။ နိုင်ငံသားများသည် မိမိနေထိုင်ရာအသိုက်အဝန်းမှ အကျိုးခံစားလိုလျှင် ၎င်းအသိုက်အဝန်းကို ဖွံ့ဖြိုးရန် ကူညီဖို့လိုအပ်သည်။ ထို့ကြောင့် နိုင်ငံသားများသည် မိမိတို့၏ပညာနှင့် ကျွမ်းကျင်မှုများကိုပိုမိုသန်မာပြီး မျှတမျှရှိသောအသိုက်အဝန်းတစ်ခုတည်ဆောက်ရာတွင် ပံ့ပိုးကူညီဆောင်ရွက်ပေးရန် ကျင့်ဝတ်ဆိုင်ရာဝတ္တရားရှိသည်။ ထိုဝတ္တရားများကို မထမ်းဆောင်လျှင်အပြစ်ပေးရန်ဥပဒေမျိုးပုံမှန်အားဖြင့်မရှိကြပါ။ သို့သော် နိုင်ငံသားများ၏ ကိုယ်ပိုင်တန်ဖိုးများသည်ပင် မိမိတို့ကိုယ်တိုင် စိတ်ဓါတ်မြှင့်တင်အားပေးရန် လုံလောက်ပါသည်။

တာဝန်ဆိုသည်မှာလည်း မိမိလုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ရမည့် (သို့) ကတိကဝတ်ပြုထားသည့်ကိစ္စရပ် တစ်ခုဖြစ်သည်။ သို့သော် တာဝန်သည် ပုံမှန်အားဖြင့် ဥပဒေဖြင့် ပြဌာန်းထားတတ်သည်။ အကယ်၍ သင်သည် မိမိလုပ်ဆောင်ရမည့် တာဝန်တစ်ခုကို ဆောင်ရွက်ရန်ပျက်ကွက်ပါက အပြစ်ပေးခံရလိမ့်မည်ဖြစ်သည်။ ဥပမာကျောင်းသား တစ်ယောက်အနေဖြင့် သင်သည် ကျောင်းသို့အချိန်မီရောက်ရန် တာဝန်ရှိသည်။ အကယ်၍ သင်နောက်ကျခဲ့ပါက ပြဿနာတက်လိမ့်မည်ဖြစ်သည်။ ဤအတိုင်းပင် နိုင်ငံသားများသည် ၎င်းတို့နိုင်ငံ၏ ဥပဒေများကိုလိုက်နာရန်တာဝန်ရှိသည်။ အကယ်၍ မလိုက်နာပါက ၎င်းတို့သည် ဒဏ်ငွေဆောင်ခြင်း သို့မဟုတ် ထောင်ဒဏ်ကျခြင်းတို့ကို ခံရလိမ့်မည်ဖြစ်သည်။ ဥပဒေပြစ်ဒဏ်များသည် နိုင်ငံသားများကို ၎င်းတို့၏တာဝန်ကိုဆောင်ရွက်ရန် လှုံ့ဆော်ပေးသည်။

တာဝန်နှင့် ဝတ္တရားသည် အလွန် ဆင်တူလေ့ရှိကြသည်။ ဥပမာတချို့နိုင်ငံများတွင် နိုင်ငံသားများသည် စစ်မှုထမ်းဆောင်ရန်ဥပဒေအရတာဝန်ရှိသည်။ ဤသို့သော နိုင်ငံများမှ တချို့နိုင်ငံသားများသည် ၎င်းတို့တိုင်းပြည်ကိုကာကွယ်ရန် ကျင့်ဝတ်ဆိုင်ရာတာဝန်ရှိသူဟု ယုံကြည်ကြသည်။ ထို့ကြောင့် စစ်မှုထမ်းဆောင်ခြင်းကိုတာဝန်နှင့် ဝတ္တရား နှစ်ခုစလုံးအဖြစ် ယူဆကြသည်။ ဤသို့သောဥပမာများသည် တချို့လုပ်ငန်းကိစ္စများကတချို့နိုင်ငံသားများအတွက် တာဝန်နှင့် ဝတ္တရား နှစ်ခုစလုံးဖြစ်နေနိုင်သည်ကို ပြသခြင်းဖြစ်သည်။

လေ့ကျင့်ခန်း - အောက်ပါလုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုများသည် အခွင့်အရေး၊ တာဝန် (သို့) ဝတ္တရားဖြစ်ကြသလားဆိုသည်ကိုဆုံးဖြတ်ပါ။

စဉ်	လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှု	အခွင့်အရေး	ဝတ္တရား	တာဝန်
၁။	မိမိတို့၏အမြင်များကို မျှဝေခြင်း			
၂။	သင်၏ အိမ်စာကိုအချိန်မီ ပြုလုပ်ခြင်း			
၃။	သင်၏ မိတာခဆောင်ခြင်း			
၄။	ပေးကမ်းစွန့်ကြဲခြင်း/ချို့တဲ့သူများကိုထောက်ပံ့ပေးခြင်း			

၅။	ရွေးကောက်ပွဲတွင် မဲပေးခြင်း			
၆။	မိမိဒေသရှိပန်းခြံများနှင့် မြစ်ချောင်းများကိုသန့်ရှင်းအောင် ဆောင်ရွက်ခြင်း			
၇။	ယာဉ်မောင်းနေစဉ် မီးနီတွင်ရပ်ခြင်း			
၈။	စာသင်ခန်းသို့ အချိန်မီရောက်ခြင်း			
၉။	မိသားစုဝင် သက်ကြီးရွယ်အိုများကို စောင့်ရှောက်ခြင်း			

ဆွေးနွေးခြင်း - ကျောင်းတက်ခြင်းနှင့် ပညာသင်ယူခြင်းသည် အခွင့်အရေး၊ တာဝန် (သို့မဟုတ်) ဝတ္တရားထဲမှ မည်သည့်အရာ ဖြစ်ပါသနည်း။

သင်ခန်းစာ ၈ - ဝေါဟာရ

ဝတ္တရား - မှန်ကန်သောလုပ်ရပ်ဖြစ်သည့်အတွက် ကျွန်ုပ်တို့ဆောင်ရွက်သင့်သည့်အရာ။

ဥပဒေပါအခွင့်အရေး - ဥပဒေဖြင့် ကာကွယ်ပေးထားသော အခွင့်အရေးများ။

ကျင့်ဝတ်ဆိုင်ရာအခွင့်အရေး - အမှန်၊ အမှား အခြေခံအတွေးအခေါ် အယူအဆပေါ်မူတည်၍ လုပ်သင့် မလုပ်သင့် ဆုံးဖြတ်သောစည်းမျဉ်းများ။

လူ့အခွင့်အရေး - လူသားအားလုံးရရှိသင့်သောအခြေခံအခွင့်အရေးနှင့် လွတ်လပ်ခွင့်များ။

တာဝန် - ကျွန်ုပ်တို့ မဖြစ်မနေဆောင်ရွက်ရမည့် အရာများ။ သို့မဟုတ်ပါက အပြစ်ပေးခြင်းကို ခံရလိမ့်မည်ဖြစ် သည်။

အခွင့်အရေး - ကျွန်ုပ်တို့ ရရှိပိုင်ဆိုင်ထားသောအခွင့်အရေး။

သင်ခန်းစာ (၉)

နိုင်ငံသားဖြစ်မှု

Photo: Doh Eain, 2019

- (၁) ဤပုံသည် မည်သည့်အကြောင်းအရာဖြစ်သနည်း။
- (၂) ဤပုံသည် မည်သည့်နေရာတွင် ရိုက်ခုံခြင်းဖြစ်သနည်း။
- (၃) ဤပုံကိုကြည့်ပြီး သင်မည်သို့ခံစားရပါသလဲ။

Photo: Doh Eain, 2019

ဒို့အိမ်သည် ရန်ကုန်တွင် အခြေစိုက်သော လူမှုစွန့်ဦးတီထွင် အဖွဲ့တစ်ခုဖြစ်သည်။ ဒို့အိမ်သည် မြို့၏ ယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ်ကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရန်နှင့် အများပြည်သူနှင့်ဆိုင်သော နေရာများဖန်တီးရန် မြို့နေလူထုနှင့် အတူတကွပူးပေါင်းလုပ်ဆောင်ကြသည်။

ရန်ကုန်တွင် ကီလိုမီတာများစွာရှည်သောနောက်ဘေးလမ်းကြားများရှိသည်။ သို့သော် ယခုတွင်တော့ အမှိုက်များပစ်ခြင်းနှင့် ပိုးမွှားတိရစ္ဆာန်များ ကျင်လည်ရာနေရာဖြစ်နေ၏။ ဒို့အိမ်သည် ရပ်ရွာလူထုမှ စေတနာ့ဝန်ထမ်းများနှင့် ပူးပေါင်း၍ အမှိုက်များကိုဖယ်ရှားပြီး အများပြည်သူအပန်းဖြေစရာ နေရာအဖြစ်ပြောင်းလဲပစ်ရန် ကြိုးပမ်းကြသည်။ အမျိုးမျိုးသော စီမံကိန်းများတွင် ထိုင်စရာခုံများ၊ ကျန်းမာရေးလေ့ကျင့်ခန်းပြုလုပ်ရန် ပစ္စည်းများ၊ ပန်းခြံများ၊ ကလေးကစားစရာများနှင့် လမ်းပေါ်အနုပညာများ စွန့်ပစ်ပစ္စည်းများကို ပြန်လည်အသုံးပြုနိုင်သော နည်းပညာများအသုံးပြု၍ ဖန်တီးကြသည်။ လူထုအတွက် သန့်ရှင်းသော အများပြည်သူဆိုင်ရာနေရာများကို ဖန်တီးခြင်းအပြင် ဒို့အိမ်သည် ဒေသန္တရအစိုးရကိုယ်စားလှယ်များ၊ ရန်ကုန်မြို့တော် စည်ပင်သာယာရေးကော်မတီနှင့် ရန်ကုန်မြို့နေ ပြည်သူများနှင့်ပူးပေါင်း၍ မိမိတို့၏ ပတ်ဝန်းကျင်ဖွံ့ဖြိုးရေးအတွက် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်နိုင်ရေးကိုလည်း ပံ့ပိုးဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။

Source:

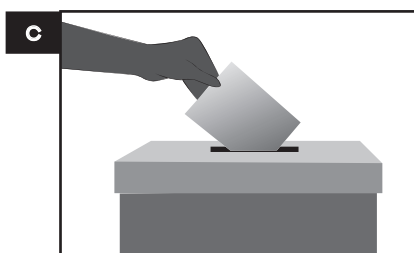
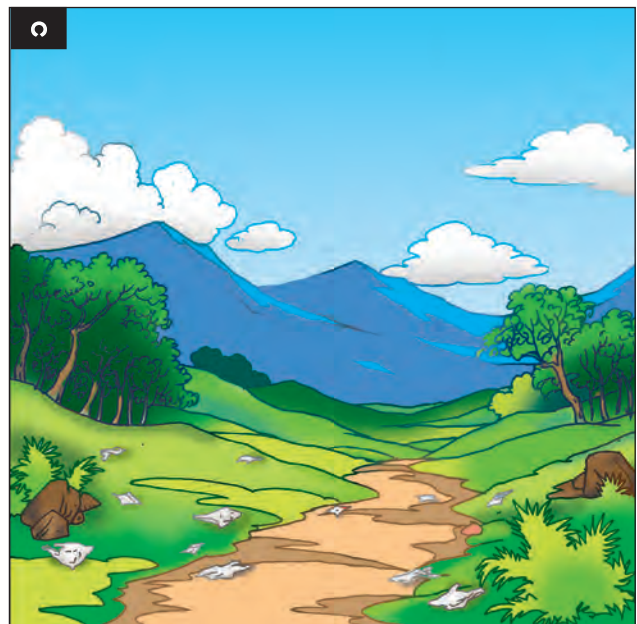
DohEain, <<http://www.doheain.com/alley-gardens/>> accessed 17 June 2019.

သင်ခန်းစာ (၉)

နိုင်ငံသားဖြစ်မှု

၉.၁ အပွင့် - နိုင်ငံသားဆိုသည်မှာဘာဟန်နည်း။

- ၁။ 'နိုင်ငံသားဖြစ်မှု' ဆိုသည့် စကားလုံးသည် သင့်အတွက် မည်သို့အဓိပ္ပါယ်ရပါသနည်း။
- ၂။ အောက်ပါပုံများကို ကြည့်ပါ။ မည်သည့်ပုံသည် သင့်အတွက် 'နိုင်ငံသားဖြစ်မှု' ဆိုသည့်အယူအဆအတွက် ကိုယ်စားအပြုနိုင်ဆုံးပုံ ဖြစ်ပါသနည်း။
- ၃။ သင်၏ တွဲဘက်အားသင့်ရဲ့ ရွေးချယ်မှုကိုရှင်းပြပါ။

၉.၂ နိုင်ငံသားဖြစ်မှု - အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုချက်

နိုင်ငံသားဖြစ်မှုကို နည်းလမ်းအမျိုးမျိုးဖြင့် အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုနိုင်ပါသည်။ ဥပဒေအသုံးအနှုန်းအရ နိုင်ငံသားဖြစ်မှုသည် တစ်ဦးတစ်ယောက်ချင်းနှင့် ၎င်းတို့၏နိုင်ငံအကြားဥပဒေအရ ဆက်စပ်ပတ်သက်နေမှုဖြစ်သည်။ ဥပမာ ကျွန်ုပ်တို့သည် လူတစ်ဦးကို မြန်မာနိုင်ငံသား သို့မဟုတ် ထိုင်းနိုင်ငံသားဖြစ်သည်ဟု ပြောဆိုနိုင်သည်။ နိုင်ငံသားများသည် နိုင်ငံကူးလက်မှတ်၊ မွေးစာရင်းနှင့် နိုင်ငံသားဖြစ်ကြောင်းသက်သေပြနိုင်သည့် အခြားသောဥပဒေအထောက်အထားများ ရှိကြသည်။ နိုင်ငံသားများသည် ၎င်းတို့နိုင်ငံတွင် အခွင့်အရေးများရှိကြသည်။ တစ်ဖက်တွင်လည်း ၎င်းတို့တွင် ဥပဒေကို လိုက်နာခြင်း၊ အခွန်ပေးဆောင်ခြင်း၊ အချို့သောအခြေအနေများတွင် စစ်မှုထမ်းခြင်းအစရှိသောတာဝန်များရှိကြသည်။

နိုင်ငံသားဖြစ်မှုကို လူမှုဗေဒစကားရပ်များဖြင့်လည်း အဓိပ္ပါယ်ဖွင့်ဆိုနိုင်သည်။ နိုင်ငံသားဖြစ်မှုသည် ဥပဒေအရ ဆက်နွှယ်နေရုံမျှမကဘဲ ပြည်သူများနှင့် ၎င်းတို့နေထိုင်ရာအသိုက်အဝန်းအကြား လူမှုရေးအရဆက်နွှယ်နေမှုလည်း ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံသားဆိုသည်မှာ အသိုက်အဝန်း (သို့) ရပ်ရွာလူထုတွင် အဓိပ္ပါယ်ရှိစွာပူးပေါင်းပါဝင်၊ အကျိုးပြုသော ပြည်သူများလည်း ဖြစ်ကြသည်။ တစ်ဖက်တွင်လည်း ၎င်းတို့၏ ပူးပေါင်းပါဝင်ဆောင်ရွက်မှုအတွက် လေးစားမှု၊ အဆင့်အတန်း၊ လွှမ်းမိုးနိုင်မှု နှင့် ကာကွယ်မှုတို့ ပြန်လည်ရရှိကြသည်။

၉.၃ နိုင်ငံသားအခွင့်အရေးနှင့်လူ့အခွင့်အရေး

နိုင်ငံသားအခွင့်အရေးနှင့် လူ့အခွင့်အရေးအကြားကွာခြားချက်မှာ အဘယ်နည်း။

အရိုးရှင်းဆုံးပုံစံမှာ လူ့အခွင့်အရေးနှင့် နိုင်ငံသားအခွင့်အရေးအကြား ကွာခြားချက်မှာသင်ဘာကြောင့် ၎င်းအခွင့်အရေးတို့ကို ရရှိသလဲပင်ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံသားအခွင့်အရေးသည် ဥပဒေအရအခွင့်အရေးဖြစ်ပြီး သင်၏ ဥပဒေအရ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံနှင့် ဆက်နွှယ်နေမှုမှတစ်ဆင့် နိုင်ငံသားဖြစ်ခြင်းကြောင့် ရရှိသည့်အခွင့်အရေးဖြစ်သည်။ လူ့အခွင့်အရေးသည် ကျင့်ဝတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ အခွင့်အရေးမျိုးဖြစ်ပြီးသင်သည် လူသားတစ်ယောက်ဖြစ်နေခြင်းကြောင့် ရရှိသည့် အခွင့်အရေးဖြစ်သည်။

လူ့အခွင့်အရေးသည် ယေဘုယျအားဖြင့် အခြေခံအကျဆုံးအခွင့်အရေးများအဖြစ် မှတ်ယူကြသည်။ ၎င်းတို့တွင် အသက်ရှင်သန်ခွင့်၊ ပညာသင်ကြားခွင့်၊ ညည်းပန်းနှိပ်စက်ခံရခြင်းမှ ကာကွယ်ပေးမှု၊ လွတ်လပ်စွာ ဆန္ဒထုတ်ဖော်ခွင့်တို့ ပါဝင်ကြသည်။ ဤအခွင့်အရေးများသည် နိုင်ငံသားအခွင့်အရေးများဖြင့်လည်း ဆက်စပ်နေတတ်ကြသည်။ သို့သော် ဤအခွင့်အရေးများက လူသားတို့ အသက်ရှင်ရပ်တည်နိုင်ရန်နှင့် ၎င်းတို့၏အစွမ်းအစများ အပြည့်အဝရနိုင်ရန် လိုအပ်သောအခွင့်အရေးများ ဖြစ်သည်ဟုထင်မြင်ယူဆကြသည်။

နိုင်ငံသားအခွင့်အရေးသည်တစ်နည်းအားဖြင့် သင်သည်ဥပဒေအရနိုင်ငံတစ်ခု၏အဖွဲ့ဝင်တစ်ယောက်ဖြစ်နေခြင်းကြောင့် ရရှိသောအခွင့်အရေးများဖြစ်သည်။ နိုင်ငံသားအခွင့်အရေးသည် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံနှင့် တစ်နိုင်ငံကွာခြားမှုရှိနိုင်သည်။ သို့သော်လည်း လူ့အခွင့်အရေးသည် လူသားအားလုံးအတွက် ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာဖြစ်သည်ဟု ယူဆကြသည်။ မည်သည့်နိုင်ငံမှ လူသားတစ်ယောက်၏ လူ့အခွင့်အရေးကို ငြင်းဆန်ပိုင်ခွင့်မရှိပါ။ သို့သော် နိုင်ငံအလိုက် နိုင်ငံသားအခွင့်အရေးအမျိုးမျိုးကို အာမခံခြင်းသို့မဟုတ် ငြင်းဆန်ခြင်းရှိကြသည်။ တစ်နည်းအားဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံပြင်ပ နိုင်ငံရပ်ခြားသို့ သင်သွားရောက်လည်ပတ်ပါက ၎င်းနိုင်ငံသည် သင်၏လူ့အခွင့်အရေးကို လေးစားရမည်ဖြစ်သည်။ အလားတူစွာ မြန်မာအစိုးရသည်လည်း နိုင်ငံတွင်းသို့ လာရောက်လည်ပတ်သူများ၏ လူ့အခွင့်အရေးကို လေးစားရမည်ဖြစ်သလို နယ်စပ်များရှိ နိုင်ငံသားမဟုတ်သူများ၏ လူ့အခွင့်အရေးကိုလည်းလေးစားရမည်ဖြစ်သည်။

၉.၄ နမူနာဖြစ်ရပ်များကိုလေ့လာခြင်း

အောက်ပါ ဖြစ်ရပ်သုံးခုသည် နိုင်ငံသားများနှင့် နိုင်ငံသားမဟုတ်သူများအား ၎င်းတို့၏အခွင့်အရေးများကိုရရှိစေရန် ကူညီထောက်ပံ့ပေးရန်အလို့ငှာ ဆောင်ရွက်ခဲ့သောအစီအစဉ်များဖြစ်သည်။ နမူနာများကိုဖတ်၍ မိမိ၏တွဲဖက်နှင့် မေးခွန်းများကို ဆွေးနွေးပါ။

နမူနာဖြစ်ရပ် (၁)

ဩစတြေးလျနိုင်ငံတွင် အဆင့်မြင့်ပညာရေးကို လက်လှမ်းမီရန်ထောက်ပံ့ပေးခြင်း¹¹

Fee-Help သည် ဩစတြေးလျနိုင်ငံတွင် တက္ကသိုလ်ဝင်ခွင့်ရသော ကျောင်းသားများကို ငွေကြေးအထောက်အပံ့ပေးသော အစီအစဉ်ဖြစ်သည်။ ကျောင်းသားများသည် ကျောင်းစရိတ်လုံလောက်စွာပေးနိုင်ရန် ချေးငွေလျှောက်ထားနိုင်ကြသည်။ ၎င်းတို့သည် လစာကောင်းကောင်းဖြင့် အလုပ်မရသေးသည့်တိုင် ချေးငွေကို ပြန်ဆပ်ရန်မလိုပေ။ သတ်မှတ်လိုအပ်ချက်များနှင့် ပြည့်စုံသော ဩစတြေးလျ နိုင်ငံသားများသာလျှင် Fee-Help အစီအစဉ်ကို လျှောက်ထားနိုင်သည်။ နိုင်ငံတကာ ကျောင်းသားများသည် Fee-Help ကိုလျှောက်ထားခွင့် မရှိသည့်အပြင် နိုင်ငံသား များထက်

ကျောင်းစရိတ် ပိုမိုမြင့်မားစွာပေးသွင်းကြရသည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ဩစတြေးလျ နိုင်ငံသားများသည် အခွန်ဆောင်ကြရသောကြောင့် ၎င်းအခွန်ငွေများကို နိုင်ငံ၏ပညာရေးစနစ်တွင် ပြန်လည်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံခြင်းဖြစ်သည်။ နိုင်ငံသားမဟုတ်သူများမှာ အခွန်မပေးကြရပေ။

ဩစတြေးလျ အစိုးရသည် 'ဩစတြေးလျ အထောက်အပံ့' (Australia Awards) စကော်လာရှစ်အစီအစဉ်ဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံအပါအဝင် အခြားသောနိုင်ငံများမှ ထူးချွန်သောကျောင်းသားများကို ဩစတြေးလျနိုင်ငံတွင် အဆင့်မြင့်ပညာ ရေးလက်လှမ်းမီရန် ကူညီထောက်ပံ့ပေးလျက်ရှိသည်။

ဆွေးနွေးခြင်း

- ၁။ Fee-Help ကိုမည်သူတွေ လျှောက်ထားနိုင်သနည်း။
- ၂။ နိုင်ငံတကာကျောင်းသားများသည် အဘယ်ကြောင့် Fee-Help ကို လျှောက်ခွင့်မရှိကြသနည်း။
- ၃။ Fee-Help သည် မျှတမှုရှိပါသလား။ နိုင်ငံသားမဟုတ်သူများအပေါ်တွင် ခွဲခြားဆက်ဆံမှုရှိပါသလား။
- ၄။ နိုင်ငံသားများ အဆင့်မြင့်ပညာရေးကိုတက်နိုင်ရန် ငွေကြေးပံ့ပိုးပေးမှုသည် အစိုးရအတွက် အတွေးအခေါ်ကောင်းဖြစ်ပါသလား။ ဘာကြောင့်ဖြစ်ပါသနည်း သို့မဟုတ် ဘာကြောင့် မဖြစ်ပါသနည်း။

နမူနာဖြစ်ရပ် (၂)

ထိုင်းနိုင်ငံရှိ ရွှေ့ပြောင်းအလုပ်သမားများ၏ အခွင့်အရေး¹²

ရွှေ့ပြောင်းအလုပ်သမား အခွင့်အရေးကွန်ယက် (MWRN) သည် မြန်မာရွှေ့ပြောင်းအလုပ်သမားများနှင့် ထိုင်းနိုင်ငံတွင် လာရောက်အလုပ်လုပ်ကိုင်နေသော မြန်မာအလုပ်သမားများအတွက် ဆောင်ရွက်နေသော အကျိုးအမြတ်

အတွက် မဟုတ်သည့် အဖွဲ့အစည်းတစ်ခု ဖြစ်သည်။ ကချင်ပြည်နယ်မှ ရွှေ့ပြောင်းအလုပ်သမား ဦးအောင်ကျော်နှင့် လုပ်ဖော်ကိုင်ဖက် ရှစ်ယောက်တို့က ၂၀၀၉ ခုနှစ်တွင် စတင်ဖွဲ့စည်းခဲ့ပြီး ရွှေ့ပြောင်းအလုပ်သမားများအပေါ် မမှန်မကန် ပြုမူခြင်းနှင့် မတရားပြုမူခြင်းတို့အတွက် ကူညီဆောင်ရွက်ပေးသော အဖွဲ့အစည်းဖြစ်သည်။ ၂၀၁၃ ခုနှစ်တွင် MWRN သည် ရန်ကုန်တွင် ရုံးခန်းဖွင့်လှစ်ခဲ့သည်။ ထို့နောက် ဝန်ထမ်းများမှ ရွှေ့ပြောင်းအလုပ်သမား ဖြစ်နိုင်ချေရှိသူများကို ထိုင်းနိုင်ငံတွင် အကာအကွယ်ပေးထားသည့်

အလုပ်သမားဥပဒေများနှင့် ၎င်းတို့ရရှိမည့်အခွင့်အရေးများနှင့် ပါတ်သက်၍ သင်တန်းပေးလျက်ရှိသည်။ MWRN သည် ရွှေ့ပြောင်းအလုပ်သမားများကိုထိုင်းနိုင်ငံရှိ မြန်မာသံရုံးအဆက်အသွယ်များနှင့် အခြားသောအရေးပါသည့် အဆက်အသွယ် အချက်အလက်များကိုလည်းပံ့ပိုးပေးသည်။ ရွှေ့ပြောင်း အလုပ်သမားများအကြား အခွင့်အရေးများကိုအသိပညာ မြှင့်တင်ပေးခြင်းဖြင့် MWRN သည် လုပ်ငန်းခွင်မတရားပြုမူမှုများကိုကာကွယ်ရန် အကူအညီပေးသည်။ "ပထမဆုံးခြေလှမ်းကတော့ ရွှေ့ပြောင်းအလုပ်သမားတွေကို လုပ်ငန်းခွင် ထဲမှာသူတို့ ဘယ်လိုအခွင့်အရေးတွေရှိတယ် ဆိုတာကို သိအောင် ဆောင်ရွက်ပေးပါတယ်။ အလုပ်သမားတွေက ဘာဥပဒေတွေရှိတယ်၊ မတရားမှုများကိုသူတို့ဘယ်လို ပြန်တိုက်နိုင်တယ်ဆိုတာကိုမသိကြဘူး" ဟု ဦးအောင်ကျော် ကပြောသည်။

ဆွေးနွေးခြင်း

- ၁။ MWRN ကိုယ်စားပြုသောသူများသည် ထိုင်းနိုင်ငံ၏ နိုင်ငံသားများဖြစ်ကြပါသလား။
- ၂။ MWRN ပြုလုပ်သည့် လုပ်ဆောင်ချက် နမူနာများမှာအဘယ်နည်း။
- ၃။ ဦးအောင်ကျော်၏ ပြောစကားအရ ရွှေ့ပြောင်းအလုပ်သမားများ၏ အခွင့်အရေးကိုကာကွယ်ရန်နှင့် လုပ်ငန်းခွင် မတရားမှုများကိုလျှော့ချရန် မည်သည့်အရာများ ဖြစ်ပေါ်ရန်လိုအပ်သနည်း။
- ၄။ နိုင်ငံခြားသို့ သွားရောက်အလုပ်လုပ်ကိုင်သည့် သူတစ်ယောက်ယောက်ကို သင်သိပါသလား။ မည်သို့သောအခက်အခဲများသူတို့ ရင်ဆိုင်ကြရပါသလဲ။

နမူနာ ဖြစ်ရပ် (၃)

မြန်မာနိုင်ငံရှိ နိုင်ငံသားသက်သေခံကဒ် (ID Card)¹³

မြန်မာနိုင်ငံတွင် လူဦးရေ (၁၁) သန်းကျော်ခန့်သည် နိုင်ငံသားသက်သေခံကဒ်များ မရှိကြပေ။ သက်သေခံကဒ် မရှိသူများသည် ဝေးလံခေါင်ဖျားသောဒေသတွင် နေထိုင်ကြသူများ သို့မဟုတ် လျှောက်ထားရန် မလွယ်ကူသည့် ပဋိပက္ခဖြစ်နေသောဒေသများတွင် နေထိုင်သူများဖြစ်ကြသည်။ တရားဝင်နိုင်ငံသားကဒ် မရှိကြသောအခါ အခြေခံနိုင်ငံသား အခွင့်အရေးများကို မရရှိကြပေ။ ၎င်းတို့သည် ကျန်းမာရေးစောင့်ရှောက်မှုရရှိရန်၊ ဘဏ်စာရင်းဖွင့်ရန်၊ ကျောင်းတက်ရန်၊ လွတ်လပ်စွာခရီးသွားရန်နှင့် ရွေးကောက်ပွဲတွင် မဲပေးရန်အတွက် အခွင့်အရေးမရကြပေ။ ၂၀၁၂ ခုနှစ်မှစတင်၍ Norwegian Refugee Council (နိုင်ငံတကာ အစိုးရမဟုတ်သော အဖွဲ့အစည်း) သည်

မြန်မာအစိုးရနှင့်အတူ ဝေးလံခေါင်ဖျား၍ သွားလာရေးခက်ခဲသောဒေသများတွင် နေထိုင်သူများကို နိုင်ငံသားသက်သေခံကဒ်ရရှိရန် ဆောင်ရွက်ပေးလျက်ရှိသည်။ အသက် ၁၄ နှစ်အရွယ် ကျောင်းသူမဇင်နှင်းဖြူသည် မြို့ပေါ်မှ ၄၅ မိနစ်ခန့် မော်တော်ဖြင့်သွားရသော မြိတ်ကျွန်းစုတစ်ခုဖြစ်သော မစမ်းပါးကျွန်းတွင် နေထိုင်သည်။ ၂၀၁၇ ခုနှစ်တွင် NRCနှင့်ဒေသအာဏာပိုင်များ၏အကူအညီဖြင့် နိုင်ငံသားသက်သေခံကဒ်ကိုရရှိခဲ့သည်။ 'သက်သေခံကဒ်ရှိတဲ့အတွက် သမီးဘယ်သူဆိုတာ ပြောပြလို့ရသွားပြီ' ဟု သူမက ပြောဆိုသည်။ 'သမီးကဆရာဝန် တစ်ယောက်ဖြစ်ချင်တယ်' ဟုလည်း ဆက်၍ပြောသည်။ တက္ကသိုလ်တက်ရန် နိုင်ငံသားသက်သေခံကဒ် လိုအပ်သည်ကို သူမကောင်းကောင်း သိထားပုံရပါသည်။ 'ဒီကဒ်ရတဲ့အတွက် သမီးအရမ်းပျော်ပါတယ်။ သမီးအမေကို ပေးထားမယ်။ အမေက ဒီကဒ်ကိုသမီးအတွက်လုံခြုံအောင် သိမ်းထားပေးလိမ့်မယ်'။

ဆွေးနွေးခြင်း

- ၁။ မြန်မာနိုင်ငံတွင် နေထိုင်သူများ နိုင်ငံသားသက်သေခံကဒ်ရရှိရန် အခက်အခဲတွေ့ရခြင်း၏ အကြောင်းအရင်းအချို့မှာဘယ်နည်း။
- ၂။ နိုင်ငံသားသက်သေခံကဒ်ရရှိရန် ဘာကြောင့် အလွန်အရေးကြီးပါသနည်း။
- ၃။ ဇင်နှင်းဖြူအတွက် သက်သေခံကဒ်ရရှိရန် မည်သူကူညီခဲ့ပါသလဲ။
- ၄။ နိုင်ငံသားသက်သေခံကဒ်မရှိသည့် သူတစ်ယောက်ယောက်ကို သင်သိပါသလား။ ၎င်းတို့မည်သို့သောအခက်အခဲများ ရင်ဆိုင်ကြရပါသလဲ။

သင်ခန်းစာ ၉ - ဝေါဟာရ

နိုင်ငံသားဖြစ်မှု - ဥပဒေအရ နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ အဖွဲ့ဝင်တစ်ယောက်ဖြစ်ခြင်း၊ ထိုသို့ဖြစ်ခြင်းကြောင့် အခွင့်အရေးများရရှိခြင်း။ အသိုက်အဝန်းအတွက် ပံ့ပိုးကူညီဆောင်ရွက်ပေးနိုင်ခြင်း။

နိုင်ငံသားအခွင့်အရေး - နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ နိုင်ငံသားအဖြစ်ဥပဒေအရ ဖြစ်တည်နေသောကြောင့်ရရှိသည့် အခွင့်အရေး။

ချေးငွေ - ချေးငှား၍ ယူသုံးပြီးနောင်မှ ပြန်ပေးရသောငွေပမာဏတစ်ခု။

ရွှေ့ပြောင်းလုပ်သား - အခြားနိုင်ငံတစ်ခု သို့မဟုတ် ဒေသတစ်ခုသို့ပြောင်းရွှေ့၍ အလုပ်အကိုင်ရှာဖွေလုပ်ကိုင်ရသောသူ။

အခွန် - ပြည်သူ့ရေးရာ ဝန်ဆောင်မှုများဆောင်ရွက်နိုင်ရန် အစိုးရသို့ ပေးဆောင်ရသောငွေ။

သင်ခန်းစာ (၁၀)

သတင်းအချက်အလက်နှင့် ပွင့်လင်းမြင်သာမှု

ဘာတွေကိုမျှဝေမလဲ။ ဘာတွေကိုပျံနှံ့စေမလဲ။

Love or Hate?

Photo: Myanmar ICT for Development Organization and Panzagar Campaign, 2014

- (၁) ဤပုံကိုကြည့်ပြီး သင်မည်သို့ခံစားရပါသလဲ။
- (၂) အနုပညာရှင်မှ မည်သည့်သတင်းစကားကိုပေးရန် ကြိုးစားသည်ဟု သင်ထင်ပါသလဲ။
- (၃) ကျွန်ုပ်တို့ ဤပုံမှမည်သည့်အရာကို လေ့လာနိုင်ပါသလဲ။
- (၄) ဤပုံသည် ဒီမိုကရေစီနှင့် မည်သို့ဆက်စပ်ပါသလဲ။

ဤဒစ်ဂျစ်တယ် စတင်ကာသည် ပန်းစကားလှုပ်ရှားမှုတွင် လူငယ်အနုပညာရှင်များ ဖန်တီးခဲ့သော စတင်ကာများစွာထဲမှ တစ်ခုဖြစ်ပါသည်။

ပန်းစကားလှုပ်ရှားမှုသည် မြန်မာအိုင်စီတီဖွံ့ဖြိုးရေးအဖွဲ့၏ အမှုဆောင်ဒါရိုက်တာ နေဘုန်းလတ်မှ စတင်ဆောင်ရွက်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ သူသည် ၂၀၀၇ ရွှေဝါရောင်တော်လှန်ရေးနှင့်ပတ်သက်ပြီး ဘလော့ တည်ထောင်ရေးသားခဲ့ခြင်းအတွက် ၂၀၀၈ ခုနှစ်တွင် ထောင်ဒဏ် အနှစ် (၂၀) ချမှတ်ခံခဲ့ရသည်။ သို့သော် ၂၀၁၂ ခုနှစ်တွင် ပြန်လည်လွတ်မြောက်လာခဲ့သည်။ ၎င်းလှုပ်ရှားမှုသည် ဆိုရှယ်မီဒီယာအသုံးပြု ရာတွင် တာဝန်ယူမှုရှိစေရန်နှင့် အွန်လိုင်းပေါ်ရှိအပြုအမူများ၏ အကျိုးသက်ရောက်မှုများနှင့် ပတ်သက်ပြီး အသိပညာ မြှင့်တင်ပေးရန် ဖြစ်သည်။ ကမ်ပိန်း၏ သင်္ကေတမှာ အမျိုးသမီးတစ်ဦး၏နှုတ်မှ ပိတောက် ပန်းများ ထွက်လာနေခြင်းဖြစ်သည်။ ၎င်းသည် အပေါင်းလက္ခဏာဆောင်သော စကားများမှတစ်ဆင့် ငြိမ်းချမ်းရေး ပျံ့နှံ့စေခြင်းကိုကိုယ်စားပြုသည်။

လွတ်လပ်စွာဆန္ဒထုတ်ဖော်ခြင်းနှင့် လွတ်လပ်စွာပြောဆိုမှုကို လေးစားခြင်းသည် ဒီမိုကရေစီ၏ အခြေခံတန်ဖိုးများဖြစ်သည်။ သို့သော်လည်း အကြမ်းဖက်မှုနှင့် ခွဲခြားဆက်ဆံသောစကားလုံး အသုံး အနှုန်းကတော့ ချွင်းချက်ဖြစ်သည်။ ဒီမိုကရေစီတွင်ပင် ဤသို့သော အစွန်းရောက်သည့် ပြောဆိုဆက်ဆံမှု များကိုတော့ ကန့်သတ်နိုင်သည်။ သို့သော် အကြမ်းဖက်မှုနှင့် ခွဲခြားဆက်ဆံမှုတို့ကို ဖြစ်ပေါ်စေနိုင်သော ပြောဆိုမှုများကို ဆင်ဆာဖြတ်တောက်ခြင်းထက် ငြိမ်းချမ်းသော၊ တိကျမှန်ကန်သောသတင်းစကားများကို တန်ပြန်ထုတ်ဖော်ပေးခြင်းက ပိုအရေးကြီးပါသည်။

Source:

Frontier Myanmar, 'The Flower Speech Project' <<https://frontiermyanmar.net/en/news/profile-the-flower-speech-movement>> accessed 17 June 2019.

သင်ခန်းစာ (၁၀)

သတင်းအချက်အလက်နှင့် ပွင့်လင်းမြင်သာမှု

၁၀.၁ အဖွင့် - ဖုန်းတစ်လုံးဝယ်ခြင်း

သင်သည် အချိန်ပိုင်းအလုပ်လုပ်ပြီး နှစ်အနည်းငယ်ကြာငွေစုလာခဲ့သည်။ ယခုဆိုလျှင် သင်ကိုယ်ပိုင် မိုဘိုင်းလ် ဖုန်းတစ်လုံးဝယ်ဖို့ လုံလောက်သည့် ပိုက်ဆံရှိနေပြီဖြစ်သည်။ သင်သည် သင့်ရဲ့ငွေကိုအသေအချာအသုံးပြုပြီးပေးရ သည့်ဈေးနှင့် အကောင်းဆုံးဖုန်းမော်ဒယ်တစ်ခုကို ဝယ်ယူချင်နေသည်။

အတွဲလိုက်အောက်ပါမေးခွန်းများကိုဆွေးနွေးပါ။

- ဘယ်လိုအချက်တွေက သင့်အတွက် အရေးကြီးပါသလဲ။ ကင်မရာ၊ ဖုန်းအရွယ်အစား၊ မန်မိုရီပါဝင်မှု၊ အရောင်။
- ဘယ်လိုအချက်အလက်တွေက သင်သိဖို့အရေးကြီးသည်ဟု ထင်ပါသလဲ။
- ဘယ်နေရာတွင် ၎င်းသတင်းအချက်များကို ရှာဖွေနိုင်မည်ဟု ထင်ပါသလဲ။
- ဒီသတင်းအချက်အလက်များကို ယုံကြည်စိတ်ချရမှု ရှိမရှိသင်မည်သို့ သိနိုင်မလဲ။

၁၀.၂ သတင်းအချက်အလက်များသိရှိအောင်ဆောင်ရွက်ခြင်း

မိမိနေထိုင်ရာအသိုက်အဝန်းတွင် မည်သို့ ပူးပေါင်းပါဝင်လိုသည်ဖြစ်စေ ထိရောက်စွာပူးပေါင်းပါဝင်နိုင်ရန် သတင်းအချက်အလက်များကိုသိရှိနေရန် အလွန်အရေးကြီးပါသည်။ သတင်းအချက်အလက်များကို သိရှိနေခြင်းက ကောင်းမွန်သော ဆုံးဖြတ်ချက်များချမှတ်နိုင်ခြင်း၊ ယုံကြည်စိတ်ချရသော သတင်းအချက်အလက်များအပေါ်တွင် အခြေခံ၍ ဆုံးဖြတ်သော ဆုံးဖြတ်ချက်များဖြစ်ပေါ်စေရန် အကူအညီပေးပါသည်။ ဖုန်းတစ်လုံးမဝယ်ယူခင် မည်သို့သောလက္ခဏာရပ်များကအရေးကြီးသည်ကို သင်အချိန်ယူစဉ်းစားပါသည်။ အလားတူစွာ ပြည်သူများအနေဖြင့် ၎င်းတို့ကိုယ်တိုင်စားပြုမည့် ခေါင်းဆောင်များကို ရွေးချယ်ရာတွင် မည်သည့်အရေးကိစ္စများက သူတို့အတွက်အရေးကြီးသည်၊ မိမိတို့၏ အကျိုးစီးပွားကို မည်သူကအကောင်းဆုံးကိုယ်စားပြုသည်ကို အချိန်ယူစဉ်းစားရန် လိုအပ်ပါသည်။ သတင်းအချက်အလက်များကိုသိနေခြင်းက အခွင့်အာဏာပုံစံတစ်မျိုးလည်းဖြစ်သည်။ မိမိတို့၏အခွင့်အရေးကို သိရှိထားသောသူများသည် ၎င်းအခွင့်အရေးများချိုးဖောက်ခံရပါက ချိုးဖောက်ခံရကြောင်းသိရှိနိုင်မည် ဖြစ်သည်။ မိမိတို့၏ သက်ဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များကိုဖြေရှင်းရန် မည်သည့်နေရာကိုသွားရမည်၊ မည်သူကတာဝန်ရှိသည်ဆိုသည်ကိုလည်း သိရှိနိုင်မည်ဖြစ်သည်။ သတင်းအချက်အလက်များကို သိနေခြင်းက ပြည်သူများ မိမိကိုယ်ကိုယ်ကာကွယ်တတ်ရန်၊ မိမိနှင့် မိမိ၏မိသားစု၊ အသိုက်အဝန်းတို့အတွက် အကျိုးဖြစ်စေမည့် ရွေးချယ်မှုများကိုလည်း ပြုလုပ်နိုင်ရန်အထောက်အကူ ပြုပါသည်။

ပြည်သူများသည် အောက်ပါများအချက်အလက်များကို ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် သတင်းအချက်အလက်များကို သိရှိနေနိုင်မည်ဖြစ်သည်။

- ဆရာ/မများ၊ ရပ်ရွာခေါင်းဆောင်များ၊ ပညာရှင်များကဲ့သို့သောဗဟုသုတနှင့် ပြည့်စုံသောသူများနှင့် စကားပြောခြင်း။
- အရေးကိစ္စရပ်တစ်ခုတွင် ပါဝင်ပတ်သက်နေသော အစိုးရဌာနများ၊ ရပ်ရွာအဖွဲ့အစည်းများမှ သတင်းအချက်အလက်များကိုရယူခြင်း။
- ယုံကြည်စိတ်ချရသော သတင်းအရင်းအမြစ်များမှ သတင်းအချက်အလက်ကို ရယူခြင်း (သတင်းစာများ၊ မဂ္ဂဇင်း၊ ရေဒီယို၊ အင်တာနက်၊ ရုပ်မြင်သံကြား)
- စာကြည့်တိုက်များနှင့်ဒေသတွင်းအရင်းအမြစ်များရှိရာစင်တာများကိုအသုံးပြုခြင်းဖြင့်သတင်းအချက်အလက်များရရှိခြင်းနှင့် အခြားသောသတင်းအရင်းအမြစ်များနှင့်ပတ်သက်သော အချက်အလက်များလည်းရရှိနိုင်သည်။
- မိမိ၏ သူငယ်ချင်းများနှင့် အခြားသောရပ်ရွာလူထုများ၏ ဆွေးနွေးမှုများတွင် ပါဝင်ခြင်း။
- စိတ်ဝင်တစားရှိခြင်း၊ သိလိုစိတ်ရှိခြင်းနှင့် မေးခွန်းများမေးမြန်းခြင်း။

ပြည်သူများမှ သတင်းအချက်အလက်များသိရှိအောင် ကြိုးစားလာကြပါက သတင်းအချက်အလက်များကို အများပြည်သူအလွယ်တကူသိရှိနိုင်ရန်နှင့် သတင်းအချက်အလက်များထုတ်ပြန်ပေးရန်မှာ အစိုးရ၏တာဝန်ဖြစ်သည်။ အစိုးရမှ နိုင်ငံသားများကို သတင်းအချက်အလက်များပေးခြင်းသည် အစိုးရအရာရှိများနှင့် ကိုယ်စားလှယ်များ၏ ဆုံးဖြတ်ချက်များကို သိရှိလာနိုင်မည်ဖြစ်သည့်အတွက် နိုင်ငံသားများအပေါ် တာဝန်ခံမှုလည်းဖြစ်လာမည်။ တစ်နည်းအားဖြင့် ၎င်းဖြစ်စဉ်ကို ပွင့်လင်းမြင်သာမှုလည်းခေါ်နိုင်သည်။ ပွင့်လင်းမြင်သာမှုနှင့် တာဝန်ခံမှုသည် ဒီမိုကရေစီစနစ် ပုံမှန်လည်ပတ်နိုင်ရန်အတွက် လိုအပ်ချက်များဖြစ်သည်။

ဆွေးနွေးခြင်း

- ၁။ အထက်တွင်ဖော်ပြခဲ့သည် သတင်းအချက်အလက် အရင်းအမြစ်များသည် သင့်ရပ်ရွာလူထုတွင် ရရှိနိုင်ပါသလား။ အဘယ်ကြောင့် ရရှိကြသနည်း။ အဘယ်ကြောင့် မရရှိကြသနည်း။

၂။ သင့်ရပ်ရွာလူထုတွင် အခြားသောယုံကြည်စိတ်ချရသည့် သတင်းအရင်းအမြစ်များစဉ်းစားလို့ ရနိုင်ပါသလား။

၁၀.၃ သတင်းအချက်အလက်များကို သုံးသပ်ခြင်း

လေ့ကျင့်ခန်း - ဆရာ၏လမ်းညွှန်မှုကို လိုက်နာဆောင်ရွက်ပါ။ ဆရာကသတင်းအချက်အလက်ကို ဆန်းစစ်သုံးသပ်ခြင်း၏အရေးကြီးပုံနှင့် သတင်းမှား၊ ကောလာဟလတို့၏ အန္တရာယ်ရှိပုံကိုထောက်ပြနိုင်ရန် လေ့ကျင့်ခန်းတစ်ခု ပြုလုပ်သွားမည် ဖြစ်သည်။

သတင်းအချက်အလက်များကိုသိရှိနေခြင်းကထိရောက်သောဆုံးဖြတ်ချက်များချမှတ်နိုင်ရန်အရေးကြီးသော်လည်း သတင်းအချက်အလက်များကို သိရှိနေရန်ကတော့ လွယ်ကူသည့်အရာတစ်ခုမဟုတ်ပါ။ အင်တာနက်နှင့် လူမှုကွန်ယက်တွင် အလွန်များပြားသော သတင်းအချက်အလက်များကို တွေ့ရှိနေကြရသည်။ မည်သည့်သတင်းအချက်အလက်ကို အာရုံစိုက်သင့်သလဲ၊ မည်သည်ကိုယုံကြည်သင့်ပါသလဲ။

ယုံကြည်စိတ်ချရသော၊ မှန်ကန်မှုရှိသော သတင်းအချက်အလက်များကို ရှာဖွေရန် အကောင်းဆုံးနည်းလမ်း ဟူ၍တော့ တစ်ခုထဲမရှိနိုင်ပါ။ သို့သော်လည်း မည်သည့်သတင်းအချက်အလက်က သင့်အတွက် အသုံးဝင်သလဲ၊ ယုံကြည်စိတ်ချရမှုရှိသလဲဆိုသည်ကို ဆုံးဖြတ်ရန် ကူညီရန်အတွက်တော့ မေးခွန်းများရှိပါသည်။

- မည်သည့် သတင်းအရင်းအမြစ်ဖြစ်သနည်း။ မည်သည့်နေရာက ထွက်ပေါ်လာသနည်း။
- စာရေးသူ/သတင်းရင်းမြစ်သည် ခေါင်းစဉ်နှင့်ပတ်သက်၍ ကျွမ်းကျင်သူ (သို့) လေးစားရသူဖြစ်ပါသလား။
- တင်ပြချက်သည် အချက်အလက်များပါရှိပြီး၊ ၎င်းအချက်အလက်များကို စစ်ဆေးနိုင်ပါသလား။
- အရင်းအမြစ်သည် မျှတမှုရှိပါသလား၊ ယထာဘူတကျကျတင်ပြ ထားပါသလား။ အမြင်တစ်ခုထဲကနေပဲ တင်ပြထားပါသလား၊ အခြားအမြင်တစ်ခုကို အသိအမှတ်ပြုထားပါရဲ့လား။

ဆွေးနွေးခြင်း

ကျောင်းတက်ခြင်းနှင့် ပညာသင်ကြားခြင်းသည် အရေးကြီးပါသလား။ အဘယ်ကြောင့် အရေးကြီးသနည်း။ သို့မဟုတ် အဘယ်ကြောင့် အရေးမကြီးသနည်း။

၁၀.၄ ပညာရေးနှင့် ဒီမိုကရေစီ

ဆွေးနွေးခြင်း - ကျောင်းတက်ခြင်းနှင့် ပညာသင်ကြားခြင်းသည် အရေးကြီးပါသလား။ အဘယ်ကြောင့် အရေးကြီးသနည်း။ သို့မဟုတ် အဘယ်ကြောင့် အရေးမကြီးသနည်း။

ပညာသင်ကြားခွင့်သည် လူ့အခွင့်အရေးတစ်ခုဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းကိုအပြည့်ပြည့်ဆိုင်ရာလူ့အခွင့်အရေး ကြေညာစာတမ်းတွင် အကာအကွယ်ပေးထားသည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင်လည်း ပညာသင်ကြားခွင့်သည် ဥပဒေအရခွင့်ပြုထားသော အခွင့်အရေးဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် အခြေခံပညာရေးကိုနိုင်ငံသားများအားလုံးမသင်မနေရဖြင့် အခမဲ့သင်ကြားနိုင်ရန်အာမခံထားသည်။ ပညာသင်ကြားခွင့်နှင့် ကျွန်ုပ်တို့ကိုသက်ရောက်မှုရှိသော ဆုံးဖြတ်ချက်များတွင် ဝင်ရောက်ပါဝင်နိုင်ခွင့်မှာ နီးကပ်စွာချိတ်ဆက်လျက်ရှိသည်။ ပညာရေးသည်လူထုကို မိမိတို့၏ရပ်ရွာအသိုက်အဝန်းအတွင်း ထိထိရောက်ရောက်ပူးပေါင်းပါဝင်ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် သတင်းအချက်အလက်များ၊ ဗဟုသုတနှင့် အတတ်ပညာများထောက်ပံ့ပေးနိုင်ပြီး သတင်းမှားများနှင့် ကောလာဟလတို့ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသောထိခိုက်မှုမှ လျော့နည်းစေသည်။

သင်ခန်းစာ ၁၀ - ဝေါဟာရ

တာဝန်ခံမှု - မိမိရဲ့ဆောင်ရွက်ချက်အတွက် တာဝန်ယူခြင်း။

အခွင့်အာဏာ - ပိုမိုယုံကြည်မှုရှိလာပြီးမိမိ၏ အခွင့်အရေးကိုတောင်းဆိုလာနိုင်ခြင်း ဖြစ်စဉ်။

ယုံကြည်စိတ်ချရမှု - ယုံကြည်လက်ခံလို့ရနိုင်မှု။

ကောလာဟလ - စိတ်ဝင်စားစရာကောင်းသောဇာတ်လမ်း သို့မဟုတ် သတင်းအချက်အလက်တစ်ခု။ ၎င်းသည် အမှန်လည်း ဖြစ်နိုင်သလိုမမှန်တာလည်းဖြစ်နိုင်သည်။ သို့သော် လူထုအကြားလျင်လျင်မြန်မြန် ပျံ့နှံ့တတ်သည်။

လူမှုကွန်ယက် - နည်းပညာဆက်သွယ်ရေးပုံစံတစ်ခုဖြစ်ပြီး လူများအလွယ်တကူအကြောင်းအရာ ဖန်တီးနိုင်သော၊ အပြန်အလှန်ဆက်သွယ်နိုင်ကြသော နေရာတစ်ခု။

သင်ခန်းစာ (၁၁)

ဒီမိုကရေစီတွင် လူငယ်များ၏ အခန်းကဏ္ဍ

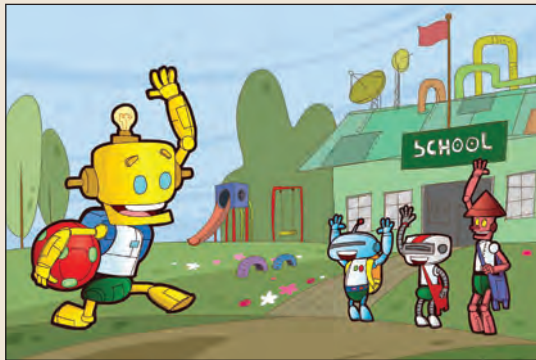

Third Story Project, 2019 စက်ရှင်

(၁) ပုံထဲတွင် ဘာတွေဖြစ်ပျက်နေသလဲ။

(၂) ဤပုံသည် မည်သည့်နေရာကလာသည်ဟု သင်ထင်ပါသလဲ။

(၃) အနုပညာရှင်သည် မည်သည့်သတင်းအချက်များကို ပေးထားသနည်း။

Third Story Project, 2019 စက်ရှပ်

ဤပုံသည် ရန်ကုန်အခြေစိုက် လူမှုစွန့်ဦးတီထွင်မှုဖြစ်သော 'Third Story Project' မှ ထုတ်ဝေထားသော ပုံပြင်စာအုပ်မှ ထုတ်ယူထားခြင်းဖြစ်သည်။ 'Third Story Project' သည် လူငယ်စေတနာ့ဝန်ထမ်းများမှ တည်ထောင်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ဘုန်းတော်ကြီးပညာသင်ကျောင်းများသို့လှူရန် စာအုပ်များကိုစုဆောင်းကြစဉ် စိတ်ဝင်စားစရာပညာရေးစာအုပ်များသည် မြန်မာတွင်ရှာဖွေရန် ခက်ခဲကြောင်း သတိထားမိလာခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် ၎င်းတို့သည် 'ငါတို့ကိုယ်တိုင် ငြိမ်းချမ်းရေး၊ ရပ်ရွာလူထုနှင့် တာဝန်ယူမှု အစရှိသည်တို့ကို စိတ်ဝင်စားစရာနည်းလမ်းဖြင့် ပြောပြနိုင်မယ့် စာအုပ်တွေထုတ်ကြည့်ရင် မကောင်းဘူးလား' ဟု တွေးမိခဲ့ကြသည်။

Third Story Project သည် မြန်မာစာရေးဆရာများ၊ အနုပညာရှင်များဖန်တီးထားသော စာဖြင့် ရေးသားသောစာအုပ်နှင့် ရုပ်ပုံဖြင့်ဖော်ပြသောစာအုပ် အရေအတွက်များစွာကို ထုတ်ဝေခဲ့သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ အနှံ့အပြားသို့ မြန်မာဘာသာဖြင့်စာအုပ်ပေါင်း ၁၆၀,၀၀၀ ကျော်ကိုဖြန့်ဝေခဲ့ပြီးဖြစ်သည်။ တိုင်းရင်းသားဘာသာစကားဖြင့် စာအုပ်ပေါင်း ၃၀,၀၀၀ ကျော်ကို ဖြန့်ဝေခဲ့ပြီး ထပ်မံထုတ်လုပ်ရန်လည်း စီစဉ်လျက်ရှိသည်။

ဤပုံသည် တောင်ကြီးမြို့တွင် 'Third Story Project' ၏ ကလေးသူငယ်ဆိုင်ရာ အခွင့်အရေး အလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲတွင် တက်ရောက်ခဲ့သော ကောင်ကလေးတစ်ယောက်၏ ဇာတ်လမ်းကိုအခြေခံ၍ တည်ဆောက်ထားခြင်း ဖြစ်သည်။ 'စက်ရှပ်စစ်သား' ဆိုသည့်စာအုပ်သည် ကလေးစစ်သားများ၏ လက်တွေ့အခြေအနေကို မီးမောင်းထိုးပြထားခြင်းဖြစ်သည်။ စာအုပ်သည် စာသားလုံးဝမပါရှိပဲ ရုပ်ပုံများမှတစ်ဆင့် ဇာတ်လမ်းကိုပုံဖော်ပြီး စာဖတ်သူကိုမိမိကိုယ်ပိုင် စိတ်ကူးစိတ်သန်းဖြင့် ဇာတ်လမ်းကို စဉ်းစားနိုင်စေရန် ဖန်တီးထားခြင်းဖြစ်သည်။

Source:

Third Story Project, <<https://thirdstoryproject.blogspot.com/>> accessed 17 June 2019.

Sampan Travel, 'Third Story Project' <<https://www.sampantravel.com/magazine/third-story-project/>>

သင်ခန်းစာ (၁၁)

ဒီမိုကရေစီတွင် လူငယ်များ၏ အခန်းကဏ္ဍ

၁၁.၁ အဖွင့်

အောက်ပါအဆိုပြုချက်များကို တစ်ယောက်တည်းဖတ်၍ဖြေဆိုပါ။ အပြည့်အဝသဘောတူ(၅)၊ သဘောတူ(၄)၊ မသေချာ(၃)၊ သဘောမတူ(၂)၊ အပြည့်အဝသဘောမတူ(၁) စသည်ဖြင့် သက်ဆိုင်ရာနေရာတွင် အမှန်ခြစ် ခြစ်ပါ။ အခြားသူများနှင့် သင့်အဖြေကိုဝေမျှရန် ပြင်ဆင်ထားပါ။

စဉ်	အဆိုပြုချက်	၁	၂	၃	၄	၅
က	ရပ်ရွာလူထုအကျိုး သယ်ပိုးဆောင်ရွက်မှုများသည် အထက်တန်းကျောင်း အောင်မြင်မှုအတွက် လိုအပ်ချက်ဖြစ်သင့်သည်။					
ခ	လူငယ်များသည် ဒုတိယတန်းစားနိုင်ငံသားများ ဖြစ်ကြသည်။					
ဂ	ယဉ်ကျေးမှုသည် လူငယ်များပူးပေါင်းပါဝင်ကြရန်အတွက် အကြီးမားဆုံးအဟန့်အတားဖြစ်သည်။					
ဃ	စာသင်ကျောင်းများသည် လူငယ်များကို ၎င်းတို့၏ ရပ်ရွာအသိုက်အဝန်းတွင် ခေါင်းဆောင်မှု အခန်းကဏ္ဍများယူရန်အတွက် ပြင်ဆင်ပေးပါသည်။					
င	မြန်မာနိုင်ငံတွင် မဲပေးပိုင်ခွင့်အသက်သည် ၁၆ နှစ်အောက်ဖြစ်သင့်သည်။					
စ	လူငယ်များသည် အနာဂတ်ဖြစ်ကြသည်။					

ဆွေးနွေးခြင်း

- ၁။ အတွဲလိုက် သို့မဟုတ် အဖွဲ့ငယ်လေးများဖြင့် သင်တို့၏တုန့်ပြန်ချက်များကို နှိုင်းယှဉ်ပါ။
- ၂။ သင်တို့၏ တုန့်ပြန်ချက်တစ်ခုချင်းစီအတွက် အကြောင်းပြချက်များကို ရှင်းပြပါ။
- ၃။ သင့်တွဲဘက်၏ အကြောင်းပြချက်ကိုနားမလည်ပါက မေးခွန်းမေးမြန်းနိုင်ပါသည်။

၁၁.၂ လူငယ်နှင့်ဒီမိုကရေစီ

လူငယ်များနှင့်ကလေးများသည် ပူးပေါင်းပါဝင်ဆောင်ရွက်ကြရန် အဟန့်အတားများစွာနှင့် ရင်ဆိုင်ကြရသည်။ အချို့သည် ဥပဒေအရဖြစ်သည်။ ဥပမာ မြန်မာနိုင်ငံနှင့် အခြားသောနိုင်ငံများတွင် သင်သည်မဲဝင်ပေးခွင့်နှင့် ရွေးကောက်ခံ အရာရှိများနေရာတွင် ဝင်ရောက်ယှဉ်ပြိုင်မှုအတွက် အသက် ၁၈ နှစ်မှ ၃၀ ကြားမရောက်ခင်တိုင်အောင် အခွင့်အရေးရမည်မဟုတ်ပါ။ လူငယ်နှင့်ကလေးများသည် ယဉ်ကျေးမှုနှင့်လူမှုရေးဆိုင်ရာ အတားအဆီးများလည်း ရင်ဆိုင်ကြရသည်။ နိုင်ငံအတော်များများတွင် ကလေးငယ်များနှင့်လူငယ်များသည် လူကြီးများ၏လမ်းညွှန်ပြသမှုကို လိုက်နာကြရမည်ဟု မှတ်ယူထားကြသည်။ လူငယ်များအတွက် ဆုံးဖြတ်ချက်ချခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်များတွင် ဝင်ရောက်ပါဝင်ရန် အခွင့်အလမ်းအလွန်နည်းပါသည်။ ၎င်းတို့၏အမြင်များ၊ ယူဆချက်များကိုလည်း ဦးစားပေးခြင်းနှင့် အလေးထားခြင်းမရှိကြပေ။ လူငယ်များနှင့်ကလေးများသည် မကြာခဏဆိုသလို အခွင့်အာဏာမရှိသူများ၊ ကာကွယ်ရန်လိုအပ်နေသေးသူများ၊ ထိခိုက်နိုင်သည့်သူများဟု ရှုမြင်ကြသည်။ သို့မဟုတ် အတွေ့အကြုံမရှိသေးသော၊ စိတ်ဆတ်ကြသော၊ တာဝန်မယူတတ်သေးသော၊ ပြဿနာရှာတတ်သော ကလေးများအဖြစ်လည်း မှတ်ယူကြသည်။

သို့သော်လည်း ဤကဲ့သို့ပုံသေကားကျပ်စံသည် ပြောင်းလဲလာသည်။ ကမ္ဘာပေါ်ရှိနိုင်ငံများသည် အဓိပ္ပါယ်ပြည့်ဝသောဒီမိုကရေစီတွင် လူငယ်များ၏ပူးပေါင်းပါဝင်မှုလိုအပ်ကြောင်းကို ပို၍အသိအမှတ် ပြုလာကြသည်။

- လူငယ်များသည် လတ်ဆတ်သောအတွေးအခေါ်သစ်များ သယ်ဆောင်လာကြသည်။
- လူငယ်များသည် ၎င်းတို့အတွက်တမူထူးခြားသော အတွေ့အကြုံများကိုမျှဝေရန် အကောင်းဆုံးဖြစ်သည်။ (၎င်းတို့၏ကျောင်းကို မည်သို့ပိုမိုကောင်းမွန်အောင်ဆောင်ရွက်သင့်ကြောင်း ကျောင်းသား/သူများကို မေးပါ။သူတို့၏ မိဘများကိုမမေးပါနှင့်)
- လူငယ်များသည် အရွယ်ရောက်လာလျှင်နေထိုင်မည့်ပုံစံကို ယနေ့သူတို့ကိုယ်တိုင်ချမှတ်လိုက်သော ဆုံးဖြတ်ချက်များအတိုင်း ဆက်လက်အသက်ရှင်ကြလိမ့်မည်ဖြစ်သည်။ အကျိုးဆက်အဖြစ် လူငယ်များသည် အမြဲလိုပင် စိတ်ဓါတ်တက်ကြွနေတတ်ကြသည်။
- လူငယ်များသည် အနာဂတ်၏ခေါင်းဆောင်များနှင့် ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်မည့်သူများ ဖြစ်သည်။

သုတေသနတွေ့ရှိချက်များအရ ပဋိပက္ခများမှလွတ်မြောက်လာသောနိုင်ငံများတွင် ငြိမ်းချမ်းရေးတည်ဆောက်ခြင်းနှင့်ထိန်းသိမ်းခြင်းတို့အတွက်လူငယ်များသည်အရေးပါသောအခန်းကဏ္ဍတွင်ပါဝင်ခဲ့ကြသည်။¹⁴ လူငယ်များသည် ပစ္စုပ္ပန်နှင့် အနာဂတ်ကိုပိုမိုအာရုံစိုက်ကြလေ့ရှိသည်။ ငြိမ်းချမ်းရေးကိုတည်ဆောက်ရန်၊ လက်တွေ့ကျင့်သုံးရန်နှင့် အနာဂတ်အမျှော်အမြင်များထားရန်အတွက် လိုအပ်သောတီထွင်ကြံဆမှုနှင့် လိုက်လျောညီထွေစွာ ပြုပြင်ပြောင်းလဲနိုင်မှုလည်း ရှိကြသည်။

၁၁.၃ အပြောင်းအလဲကိုပန်တီးသောလူငယ်များ

အောက်ပါဥပမာသုံးခုတွင်ကမ္ဘာအနှံ့မှလူငယ်များစနစ်အရနှင့်ယဉ်ကျေးမှုအရကန့်သတ်ချက်များကိုကျော်လွန်၍ ၎င်းတို့အတွက် အရေးပါသောကိစ္စရပ်များကို မည်သို့ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြောင်း တွေ့မြင်ရမည်ဖြစ်သည်။ အတွဲလိုက် သို့မဟုတ် အဖွဲ့ငယ်များဖြင့် ဥပမာများကိုဖတ်၍ အောက်ပါမေးခွန်းများကိုဆွေးနွေးပါ။

ဆွေးနွေးခြင်း

- ၁။ ဥပမာဖြစ်ရပ်များသည် မည်သည့်နေရာမှ ဖြစ်သနည်း။
- ၂။ အပြောင်းအလဲ ဆောင်ရွက်ခဲ့သူများသည် မည်သည့်ကိစ္စရပ်များကို ကိုင်တွယ်ရန်ကြိုးစားခဲ့ကြပါသနည်း။
- ၃။ မည်သည့်လုပ်ဆောင်ချက်များကို သူ/သူမဆောင်ရွက်ခဲ့ပါသနည်း။
- ၄။ မည်သို့သော အထောက်အပံ့များ ၎င်းတို့ရရှိခဲ့ပါသနည်း။
- ၅။ မည်သည့်ဇာတ်လမ်းသည် သင့်အတွက် ခွန်အားအပေးဆုံးဖြစ်သနည်း။ အဘယ်ကြောင့်နည်း။

■ ဖြစ်ရပ် ၁ - ကျော့ကေဇင်သွယ်^{၁၅}

ကျော့ကေဇင်သွယ်သည် အသက် ၁၄ နှစ်ရှိပြီး ရန်ကင်းမြို့နယ်တွင် မိန်းကလေးများအတွက် အပန်းဖြေစရာ နေရာများဖန်တီးရန် ဆောင်ရွက်နေသောအဖွဲ့ဝင် ၁၅ ဦးပါ အဖွဲ့မှ အဖွဲ့ဝင်တစ်ဦးဖြစ်ပါသည်။ ထို့ပြင် လှိုင်သာယာ နှင့် ဒဂုံဆိပ်ကမ်းမြို့နယ်တို့တွင်လည်း ဆက်လက်ဖန်တီးသွားရန် စီစဉ်ထားသည်။ ရန်ကင်းမြို့နယ်တွင် လူငယ်များ အသုံးပြုနိုင်သော အများပြည်သူနှင့် သက်ဆိုင်သည့်နေရာအချို့ ရှိနှင့်ပြီးဖြစ်သည်။ "ဒါပေမယ့် ရှိတဲ့နေရာတွေက ယောက်ျားလေးတွေအတွက်ပဲ ဖြစ်တယ်၊ မိန်းကလေးတွေအတွက် မဟုတ်ဘူး" ဟု ကျော့ကေဇင်ကရှင်းပြသည်။ "မိန်းကလေးများအတွက် အများပိုင်နေရာမရှိပါဘူး။ ဓလေ့ထုံးတမ်းအစဉ်အလာအရ မိန်းကလေးများကအိမ်မှာပဲ နေကြရတယ်။ ဒါကြောင့် ကျွန်မကမိန်းကလေးတွေအတွက် လုံခြုံမှုရှိတဲ့ အများပိုင်နေရာတစ်ခုဖန်တီးချင်ပြီးတော့ အဲဒီနေရာကို ရန်ကင်းရဲ့စိတ်ဝင်စားစရာကောင်းတဲ့ နေရာတစ်ခုအဖြစ်လည်းပြုလုပ်ချင်ပါတယ်"။ တည်ဆောက် ခြင်းလုပ်ငန်းများ ၂၀၁၉ ခုနှစ် ဧပြီလတွင် စတင်မှာဖြစ်ပြီး ကြိုးတံတားငယ်တစ်ခု၊ သစ်ပင်ပုံသဏ္ဌာန် ပြုလုပ် ထားသောစာအုပ်စင်နှင့် လေ့ကျင့်ခန်းပစ္စည်းများပါရှိမည်ဖြစ်သည်။ အသက် ၁၃ နှစ်မှ ၁၈ နှစ်အကြားလူငယ် အဖွဲ့ ဝင်များသည် 'ဒို့အိမ်' အမည်ရှိ ဒေသတွင်းအဖွဲ့အစည်းတစ်ခုနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်နေသည်။ ဒို့အိမ်က လူငယ်များရဲ့ အတွေးအခေါ်များပိုမိုရှင်းလင်းလာစေရန် ကူညီပေးခြင်း၊ လုပ်ငန်းစီမံကိန်းနှင့် အသုံးစရိတ်များရေး ဆွဲစေခြင်းနှင့် ရန်ပုံငွေထောက်ပံ့ခြင်းနှင့် အကြံပေးကြီးကြပ်ခြင်းများ လုပ်ဆောင်ပေးနေသည်။

■ ဖြစ်ရပ် ၂ - ကယ်လ်ပင်ဒိုး^{၁၆}

ကယ်လ်ပင်သည် ၎င်းနေထိုင်ရာနိုင်ငံ ဆီရာလီယွန်နိုင်ငံ၏ ပြည်တွင်းစစ်တရားဝင်ပြီးဆုံးသွားသော အချိန် ကာလတွင် သူ၏အသက်သည် ၆ နှစ်သာရှိသေးသည်။ အသက်ငယ်သော်လည်း ပတ်ဝန်းကျင်မှလူအများ၏ဘဝကို ပိုမိုကောင်းမွန်စေရန် ဆောင်ရွက်ပေးချင်ခဲ့သည်။ ၁၁ နှစ်ပြည့်သောအခါ ရပ်ရွာအတွင်းရှိပြဿနာများကို ဖြေရှင်း ပေးရန်အတွက် အမှိုက်မှအသေးစားလျှပ်စစ်ထုတ်လုပ်ခြင်းကို ရှာဖွေခဲ့သည်။ အသက် ၁၃ နှစ်တွင် အက်ဆစ်၊ ဆိုဒါနှင့်သတ္တုတို့ကို နို့ဆီဘူးအခွံထဲထည့်ပြီး ကိုယ်ပိုင်ဘက်ထရီပြုလုပ်ကာ အိမ်တွေကိုအလင်းရောင်ရအောင် လုပ်ပေးခဲ့သည်။ ရပ်ရွာလူထုလျှပ်စစ်ရရှိရန်အတွက် ၎င်းရပ်ရွာအတွင်းရှိပိုနေသော ပစ္စည်းအပိုင်းအစများကိုအသုံး ပြုပြီး အိမ်သုံးမီးစက်အသေးစားကိုလည်း တည်ဆောက်ပေးခဲ့သည်။ ထိုလျှပ်စစ်ဓာတ်အားကို ရပ်ရွာအတွင်းရှိ ရေဒီယိုအသံလွှင့်ရုံတွင်လည်း အသုံးပြုခဲ့သည်။ ရေဒီယိုအသံလွှင့်ရုံကလည်း ပစ္စည်းအဟောင်းတွေကိုသုံးပြီး သူ ဆောက်ပေးထားခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ သူကရေဒီယိုရုံတွင် ဒီဂျေတစ်ယောက်ဖြစ်လာခဲ့ပြီး၊ သူ့သူငယ်ချင်းများသည် သတင်းထောက်များနှင့် အသံလွှင့်ဌာနမန်နေဂျာများ ဖြစ်လာခဲ့ကြသည်။ "သူတို့ကျွန်တော့်ကို ဒီဂျေဖိုးကပ်စ် လို့ခေါ်ကြပါတယ်။ ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုတော့ သင်သာအာရုံကောင်းကောင်းစိုက်ထားမည်ဆိုလျှင်၊ ဖိုးကပ်စ်(Focus) ကောင်းကောင်းလုပ်နိုင်မယ်ဆိုရင် တီထွင်ဖန်တီးမှုတွေ ကောင်းကောင်းလုပ်နိုင်မယ်လို့ ကျတော်ယုံကြည်ထားလို့ ပါပဲ"ဟု ကယ်ပင်လ်ကရှင်းပြသည်။ ၂၀၁၂ ခုနှစ်၊ သူ့အသက် ၁၅ နှစ်ပြည့်သောအခါ အသက်အငယ်ဆုံးဧည့်သည် လက်တွေ့ပညာရပ်ကျွမ်းကျင်သူတစ်ယောက်အဖြစ် အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု MIT တက္ကသိုလ်၏ နိုင်ငံတကာ ဖွံ့ဖြိုးရေးရှေ့ဆောင်သို့ ရောက်ရှိခဲ့သည်။ MIT ရှိကျောင်းသားများအား ၎င်း၏တီထွင်မှုများကိုပြသခဲ့သည်။ သုတေ သနလုပ်ငန်းများတွင်လည်းပါဝင်ခဲ့ပြီး ဟားဗတ်တက္ကသိုလ်မှ အင်ဂျင်နီယာကျောင်းသားများကိုပင် ပြန်လည် သင်ကြားပေးခဲ့ပါသည်။

■ ဖြစ်ရပ် ၃ - ပါရယ်လ်ဂျန်ကစ်^{၁၇}

ပါရယ်လ်ဂျန်ကစ် အသက် ၁၂ အရွယ်တွင် အိန္ဒိယနိုင်ငံ ရာဂျန်စတန်ရာရှိ သူမ၏ရွာသို့ ပါချပန်ဘာချာဟိုအဖိုလန် ဟုခေါ်သော ဒေသတွင်းအဖွဲ့အစည်းတစ်ခုရောက်ရှိလာခဲ့သည်။ ထို့နောက်၎င်းအဖွဲ့သည် ကလေးအလုပ်သမား များကင်းစင်ရန်နှင့် ကလေးများအတွက် ကျောင်းအပ်ပေးနိုင်ရန်လုပ်ငန်းများကို စတင်ခဲ့ကြပါသည်။ စီမံကိန်း၏ အစိတ်အပိုင်းတစ်ခုအနေဖြင့် လူငယ်များနှင့်ရွာလူကြီးများ ဆက်သွယ်ပေါင်းကူးပေးနိုင်ရန်အတွက် ကလေးကောင်စီ အဖွဲ့ကို ဖွဲ့စည်းခဲ့သည်။ ပါရယ်လ်ဂျန်ကစ်သည် ကောင်စီ၏ပထမဦးဆုံးခေါင်းဆောင်အဖြစ် ရွေးကောက်တင် မြှောက်ခံခဲ့ရပါသည်။ ရွာ၏ ခေါင်းဆောင်လူကြီးများနှင့်အတူ သူမနှင့်အခြားသော ကလေးငယ်များသည် သူတို့ ရွာကလေးကို "ကလေးငယ်များအတွက် ရင်းနှီးကျွမ်းဝင်သောပတ်ဝန်းကျင်" ဖြစ်ရန်တည်ဆောက်ခဲ့ကြပါသည်။ "ခေါင်းဆောင်ကောင်းတစ်ယောက်ဟာ ရိုးသားရပြီး ပြဿနာကိုအပြစ်တင်မည့်အစား ဖြေရှင်းဖို့သာကြိုးစားရပါ တယ်။ ကျွန်မတို့က အိမ်တွေမှာရှိတဲ့ ကလေးသူငယ်များဆီသို့ သွားရောက်ကြည့်ရှုကြပြီး မိဘများကိုလည်း ကျောင်းထားဖို့ အရေးကြီးကြောင်း ရှင်းပြခဲ့ပါတယ်။ ဖခင်တွေကိုလည်း ကလေးတွေ၊ ဇနီးသည်တွေကို မရိုက်နှက်ဖို့ ပြောဆိုခဲ့ပါတယ်။ သူတို့ဘဝကိုချစ်ချစ်ခင်ခင် နေထိုင်ကြမယ်ဆိုရင် အားလုံးစိတ်ချမ်းမြေ့ကြမယ်လေ"ဟု ပါရယ်က ပြောပါသည်။ ပါရယ်သည် သူမတို့၏ရွာမှာပင် ဆရာမတစ်ယောက်ဖြစ်လာရန် စိတ်ကူးထားပါသည်။ ရွာထဲမှာရှိ သော လူကြီးများကို ကလေးကောင်စီနှင့်အတူ အလုပ်လုပ်ရန်သိမ်းသွင်းရသည်မှာ အမှန်တကယ်လွယ်ကူသည် တော့ မဟုတ်ပေ။ သို့သော်လည်း လူကြီးများ၏အမြင်က တဖြည်းဖြည်းပြောင်းလဲလာခဲ့သည်။ ယခုအချိန်တွင် ရပ်ရွာလူကြီးကောင်စီ၏ ခေါင်းဆောင်သည်ပါရယ်နှင့် သူမ၏သူငယ်ချင်းများထံမှ အကြံဉာဏ်များ မကြာခဏ တောင်းလာသည်။ "လူကြီးတွေက ကျွန်မတို့ရဲ့အကြံဉာဏ်တွေကိုနားထောင်ပြီး ကျွန်မတို့ကို အကူအညီပေးကြပါ တယ်"ဟု သူမက ဆက်လက်ပြောပါသည်။

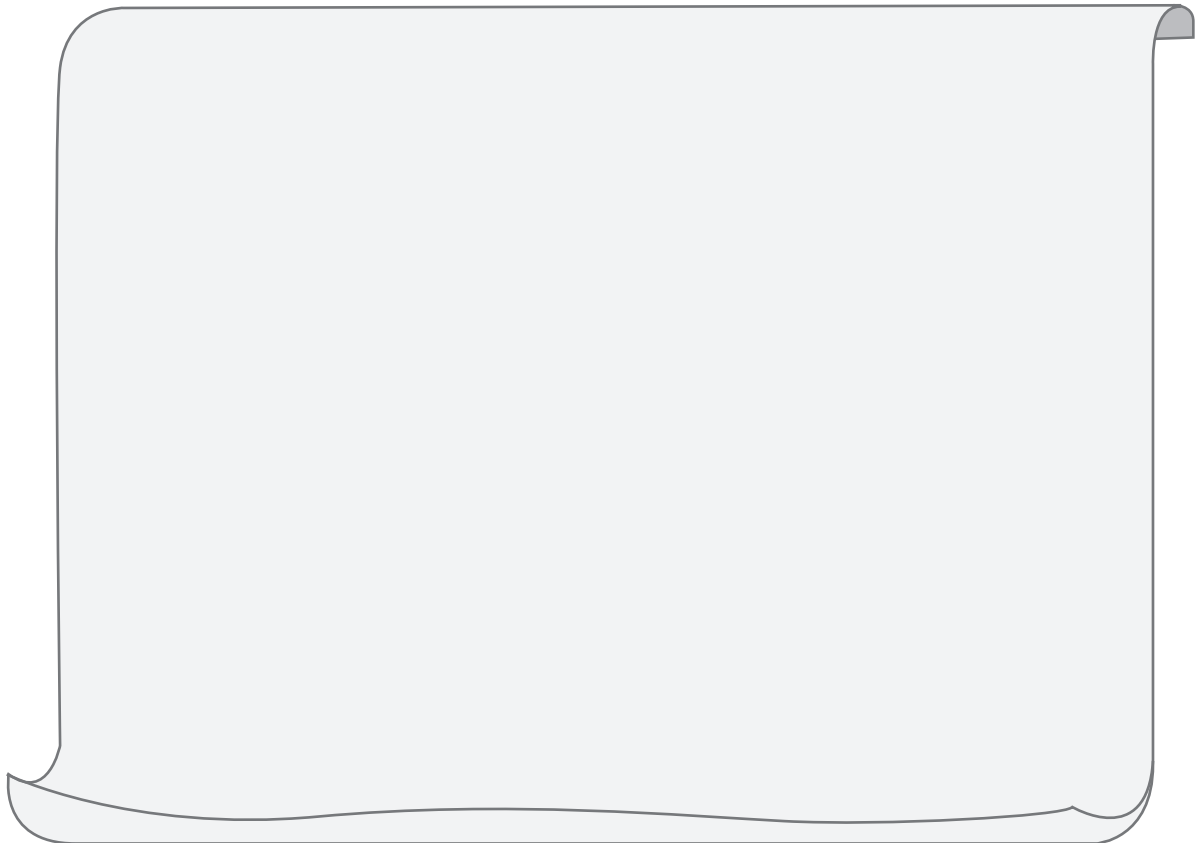

၁၁.၄ ဒီမိုကရေစီသည်သင်နှင့်စတင်ပါသည်။

ဒီမိုကရေစီ၏ အခြေခံသည် ပူးပေါင်းပါဝင်ခြင်းနှင့် တန်းတူညီမျှမှု အခြေခံများဖြစ်သည်။ ဒီမိုကရေစီတွင် လူတိုင်းသည် ၎င်းတို့ကိုသက်ရောက်မှုရှိသော ဆုံးဖြတ်ချက်ချခြင်းများတွင်ပါဝင်ရန် တန်းတူညီမျှအခွင့်အရေးရှိသည်။ သို့သော်လည်း အဓိပ္ပါယ်ပြည့်ဝသော ပူးပေါင်းပါဝင်ခြင်းသည် ကိုယ့်ကိုယ်ကိုယ် သိရှိမှု၊ ကိုယ့်ကိုယ်ပိုင်တန်ဖိုးများ၊ လိုအပ်ချက်များ၊ အမြင်များနှင့် ဦးစားပေးမှုများကိုသတိပြုသိရှိမှုမှ စတင်ပါသည်။

- သင်သည် မည်သူဖြစ်သနည်း။
- သင်၏ အားသာချက်များမှာ အဘယ်နည်း။ အားနည်းချက်များမှာ အဘယ်နည်း။
- သင်၏ ဘဝတွင် အရေးပါသောသူများမှာ မည်သူတွေဖြစ်သနည်း။
- မည်သည့်ကိစ္စများကို သင်ဂရုစိုက်ပါသလဲ။ မည်သည့်အရာများသည် သင့်အတွက်အရေးကြီးပါသလဲ။
- ယခုမှ နောင် ၅ နှစ်တွင် သင်မည်သည့်အနေအထားသို့ ရောက်ချင်ပါသလဲ။ နောင် ၁၀ နှစ်၊ နောင် အနှစ် ၂၀ တွင် မည်သည့်နေရာသို့ ရောက်ချင်ပါသလဲ။
- သင်မည်သူ ဖြစ်ချင်ပါသလဲ။ သင်မည်သို့သော ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်ချင်ပါသလဲ။
- သင့်အိပ်မက်များကို အကောင်အထည်ဖော်ရန် မည်သည့်အထောက်အပံ့များလိုအပ်သည်ဟု ထင်ပါသနည်း။ သင်နေထိုင်လိုသော ကမ္ဘာကိုတည်ဆောက်ရန် မည်သည့်အထောက်အပံ့များ လိုအပ်ပါသနည်း။

လေ့ကျင့်ခန်း - အောက်ပါကွက်လပ်တွင် မိနစ်အနည်းငယ် အချိန်ယူ၍ သင့်ကိုယ်သင်ထင်ဟပ်နိုင်သောပုံကို ဆွဲပါသို့မဟုတ် စာရေးပါ။

သင်ခန်းစာ ၁၁ - ဝေါဟာရ

ရိုးအသော - အတွေ့အကြုံမရှိသော။ ဝေဖန်ပိုင်းခြားနိုင်သော ဉာဏ်မရှိသော။

ဒုတိယတန်းစားနိုင်ငံသား - ဤစကားလုံးသည် အားကြီးသောလူတန်းစားတစ်စုနှင့် အခွင့်အရေးတူညီစွာ မရရှိသော လူတန်းစားတစ်ခုတွင်ပါဝင်သော တစ်စုံတစ်ဦးကိုရည်ညွှန်းရာတွင် အသုံးပြုသောစကားရပ်ဖြစ်သည်။

မိမိကိုယ်ကိုယ်သိရှိခြင်း - မိမိ၏ အားသာချက်၊ အားနည်းချက်၊ အတွေးအခေါ်၊ တန်ဖိုး၊ ယုံကြည်မှု၊ စိတ်အားတက်ကြွမှု နှင့် စိတ်ခံစားမှုတို့အပါအဝင် မိမိ၏ပင်ကိုယ်စရိုက်ကို သေချာစွာသိရှိနားလည်ခြင်း။

လူမှုရေးအတားအဆီးများ - ကျား၊မ၊ လူမျိုး၊ တိုင်းရင်းသား၊ ဘာသာရေး၊ ကျန်းမာရေး သို့မဟုတ် လူနေမှုအဆင့်အတန်းတို့ ကွာဟချက်အပေါ်မူတည်၍ တစ်ဦးတစ်ယောက် သို့မဟုတ် လူအုပ်စုတစ်စုအားကို ၎င်းတို့၏ ပန်းတိုင်များကိုရယူရန် ပိတ်ပင်တားဆီးခြင်း။

ပုံသေကားကျသတ်မှတ်ခြင်း - လူတစ်ဦးတစ်ယောက် သို့မဟုတ် အကြောင်းအရာတစ်ခုနှင့် ပတ်သက်၍ အလွယ်သတ်မှတ်ထားသော အတွေးအခေါ်။ သို့သော် ၎င်းသည် မှန်နိုင်သလို၊ မှန်ချင်မှလည်းမှန်နိုင်ပါသည်။

သင်ခန်းစာ (၁၂)

နောက်ဆုံး ပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်း

- (၁) ယခုသင်လေ့လာသိရှိခဲ့ရသည်များ၏ ရလဒ်ကြောင့် သင်၏ဘဝတွင် မည်သည့်အရာများပြောင်းလဲလာနိုင်ပါသလဲ။
- (၂) သင်လိုချင်သောအရာများအတွက် ရှေ့ဆက်ရန် သင်ကိုယ်တိုင် ဘာတွေလုပ်နိုင်မလဲ။
- (၃) သင်၏ဘဝတွင် လူတွေထံမှ မည်သည့်အထောက်အပံ့မျိုးလိုချင်ပါသလဲ။
- (၄) ယခုချိန်မှစ၍ နောက်ခြောက်လအကြာအထိ သင့်ကိုယ်သင် မျှော်မှန်းကြည့်ပါ။ သင်လေ့လာခဲ့သည်များကို ပြန်လည်အသုံးပြုပါက ဘာတွေပြောင်းလဲသွားနိုင်ပါသလဲ။

ဤစာအုပ်သည် ဒီမိုကရေစီကိုအကျဉ်းချုပ်မိတ်ဆက်ပေးပြီး ဒီမိုကရက်တစ်လူ့အဖွဲ့အစည်းတွင် နေထိုင်သော ပြည်သူတစ်ဦးသည် မည်သည့်ပုံစံဖြစ်သင့်ကြောင်းကို ရှင်းပြထားပါသည်။ သို့သော် လည်း ဤစာအုပ်တွင်ပါဝင်သော အချက်အလက်များနှင့် အတွေးအခေါ်များကို အသုံးပြုရန် လိုအပ်ပါသည်။ ဒီမိုကရေစီသည် ပူးပေါင်းပါဝင်ဆောင်ရွက်ကြခြင်းဖြစ်သောကြောင့် လက်တွေ့ဆောင်ရွက်ခြင်းသည်အရေးကြီးပါသည်။ဤနောက်ဆုံးပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်းအခန်းတွင်သင်ဘာတွေကိုလေ့လာခဲ့သည်၊ ဘာတွေကသင့်ဘဝနှင့်သက်ဆိုင်မှုရှိသည်ကိုစဉ်းစားပါ။ သင်လေ့လာသိရှိခဲ့သည်များကြောင့် သင့်ဘဝတွင် ဘာတွေထူးခြားလာနိုင်သလဲ။ သင်ပြုလုပ်ချင်သည့် အပြောင်းအလဲများ ရှိပါသလား။ သင်၏ ယခင်အတွေးအခေါ်များထဲမှ ပြောင်းလဲသွားသည်များ ရှိပါသလား။ သင့်တွင် ဦးတည်ချက်အသစ်များ ပေါ်လာပါသလား။ မည်သည့်အရင်းအမြစ်နှင့် စွမ်းရည်များ သင့်တွင်ရှိနှင့်နေပြီး ဖြစ်ပါသလဲ။ သင်၏ရည်မှန်းချက်များကိုအောင်မြင်ရန် သင့်မိသားစုနှင့် သူငယ်ချင်းများထံမှ မည်သည့်အကူအညီများ လိုအပ်ပါသလဲ။

သင်ခန်းစာ (၁၂)

နောက်ဆုံး ပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်း

၁၂.၁ ဒီမိုကရေစီအကြောင်းပြန်ဖြေခြင်း

အောက်ဖော်ပြပါ စကားလုံးများထဲမှ တစ်ခုနှင့် ဒီမိုကရေစီကြား ဆက်သွယ်မှုကို အတွဲလိုက်အလှည့်ကျ ပြောဆို ဆွေးနွေးကြပါ။ တွဲဖက် A က စကားလုံးတစ်လုံးကိုဆွဲယူပြီး၊ တွဲဖက် B အချိန်ကို ကြည့်နေစဉ်တွင် စက္ကန့် ၃၀ အကြား ဆက်တိုက်ပြောဆိုရမည်ဖြစ်ပါသည်။ ထို့နောက် တွဲဖက် B မှ စကားလုံးအသစ်ကိုဆွဲယူပြီးစက္ကန့် ၃၀ အကြားဆက်တိုက် ပြောဆိုနေချိန်တွင် တွဲဖက် A မှ အချိန်ကိုကြည့်ထားပေးရမည်ဖြစ်ပါသည်။ သင့်ဆရာက မရပ်ခိုင်းမချင်းစကားလုံး အသစ်များ ဆက်လက်ဆွဲယူ၍ ပြောဆိုနေရမည်ဖြစ်ပါသည်။

ဒီမိုကရေစီနှင့်

တန်းတူညီမျှမှု

နိုင်ငံသားဖြစ်မှု

အခွင့်အရေး

ပညာရေး

လူငယ်

အမှတ်သရုပ်

ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ခြင်း

ရွေးကောက်ပွဲ

ခေါင်းဆောင်

ပဋိပက္ခ

သတင်းအချက်အလက်

တန်ဖိုးများ

၁၂.၂ နှလုံးသား၊စက်ဝိုင်း၊အပေါင်း

ဤသင်ရိုးတွင် အခန်း ၁၂ ခန်းပါဝင်ပြီး၊ သင်ခန်းစာ ၁၀ ခန်းနှင့် ပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်း ၂ ခန်း ပါဝင်ပါသည်။ ပြီးခဲ့သော ရက်သတ္တပတ်များတွင် သင်ပုဂ္ဂိုလ်များပါဝင်ခဲ့ပြီးသည့် လေ့ကျင့်ခန်းများ၊ အတွေးအခေါ်များ၊ ဆွေးနွေးမှုများကို အောက် ဖော်ပြပါအခန်းတွင် ပြန်လည်နှိုင်းယှဉ်သုံးသပ်ပါ။

သင့်အတွက် တန်ဖိုးအရှိဆုံးဟုထင်သော ၁အခန်းခေါင်းစဉ်ဘေးတွင် နှလုံးသားပုံဆွဲပေးပါ။

သင့်ရပ်ရွာအတွက် တန်ဖိုးအရှိဆုံးဟုထင်သော အခန်းခေါင်းစဉ်ဘေးတွင် စက်ဝိုင်းပုံဆွဲပေးပါ။

သင်ပို၍လေ့လာချင်သော အခန်းခေါင်းစဉ်ဘေးတွင် အပေါင်းလက္ခဏာပုံဆွဲပေးပါ။

ဒီမိုကရေစီနှင့် မတူကွဲပြားမှုများ စုံလင်စွာရှိနေမှု

ဒီမိုကရေစီနှင့် ဆုံးဖြတ်ချက်ချမှတ်ခြင်း

ဒီမိုကရေစီနှင့် ခေါင်းဆောင်မှု

ရွေးကောက်ပွဲများ

ပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်း

ဒီမိုကရေစီနှင့် တန်းတူညီမျှမှု

အခွင့်အရေး၊တာဝန်နှင့် ဝတ္တရား

နိုင်ငံသားဖြစ်မှု

သတင်းအချက်အလက်နှင့် ပွင့်လင်းမြင်သာမှု

ဒီမိုကရေစီတွင်လူငယ်များ၏ အခန်းကဏ္ဍ

၁၂.၃ နှလုံးသား၊ဦးခေါင်း၊ခြေထောက်

အတွဲလိုက်ဖြင့် သင်ရိုးကိုပြန်လည် ထင်ဟပ်၍ မျှဝေပါ။

နှလုံးသား - သင့်ရင်ထဲထိမိသွားသော အတွေးအခေါ်သော့ချက်။

ဦးခေါင်း - သင်စိတ်အဝင်စားဆုံး သို့မဟုတ် နက်နက်နဲနဲစဉ်းစားတွေးခေါ်စေသော အတွေးအခေါ်သော့ချက်။

ခြေထောက် - သင့်ဘဝအတွက် ပြန်လည်အသုံးပြုချင်သော အကောင်းဆုံးအတွေးအခေါ် သော့ချက်နှင့် တက်မြောက်မှု။

ရည်ညွှန်းကိုးကား

Julian, Katie and Sally Kantar, Activities for Social Science Teachers, (Yangon: Mote Oo)

McLaughlin, Rory, Democracy: a civic education course for Myanmar, (Yangon: Mote Oo Education)

Myanmar, The Union of the Republic of, The Myanmar National Human Rights Commission Law, The PyidaungsuHluttaw Law No. 21/2014, <http://www.burmalibrary.org/docs23/2014-03-28-Myanmar_Human_Rights_Commission_Law-21-en.pdf> ,accessed 16 May 2019

Wong, Kara and Rory McLaughlin, Active Citizenship, (Yangon: Mote Oo Education)

ENDNOTES

- 1 Slachmuislder, L., *The Common Ground Approach: A Guide for Facilitators*, 1st ed (Washington DC: Search For Common Ground, 2018)
- 2 Democracy Reporting International, *Manual on the Legal Framework for Elections in Myanmar*, (Berlin, Germany: Democracy Reporting International, 2016) p15, <<http://www.stepdemocracy.eu/wp-content/uploads/2016/10/DRI-MM-EIDHR-Manual-on-Legal-FW-Election-v4-EN-2016.pdf>> ,accessed 16 May 2019
- 3 Adapted from: GSAFE, Qualities of a Leader, <<https://www.gsafewi.org/wp-content/uploads/Qualities-of-a-Leader-Activity-1.pdf>>
- 4 Slachmuislder, L., *The Common Ground Approach: A Guide for Facilitators*, 1st ed (Washington DC: Search For Common Ground, 2018)
- 5 Democracy Reporting International, *Manual on the Legal Framework for Elections in Myanmar*, (Berlin, Germany: Democracy Reporting International, 2016) p15, <<http://www.stepdemocracy.eu/wp-content/uploads/2016/10/DRI-MM-EIDHR-Manual-on-Legal-FW-Election-v4-EN-2016.pdf>> , accessed 16 May 2019
- 6 Hald, Matilda and Sarah Smith, Supporting youth contributions to peace in Myanmar, Development Dialogue Paper no.24, Dag Hammarskjöld Foundation, February 2018, <https://www.youth4peace.info/system/files/2018-04/24.%20CFR_Myanmar-Youth%20Participation2_DHF.pdf>, accessed 16 May 2019
- 7 International IDEA, Compulsory voting, <<https://www.idea.int/data-tools/data/voter-turnout/compulsory-voting>>, accessed 16 May 2019
- 8 British Library, Votes for Women: Suffragettes, violence and militancy, 6 February 2018, <<https://www.bl.uk/votes-for-women/articles/suffragettes-violence-and-militancy#footnote6>> , accessed 16 May 2019
- 9 Al Jazeera, Myanmar police crack down on student protesters, 11 March 2015, <<https://www.aljazeera.com/news/2015/03/myanmar-police-crack-student-protesters-150310123609713.html>> , accessed 16 May 2019

- 10 Universal Declaration of Human Rights (UDHR), 10 December 1948 (General Assembly resolution 217 A), preamble, <<https://www.un.org/en/universal-declaration-human-rights/>> , accessed 16 May 2019
- 11 Australian Government, Study Assist: FEE-HELP, <<https://www.studyassist.gov.au/help-loans/fee-help>> , accessed 16 May 2019
- 12 Connell, Tula, MWRN: A Champion for Migrant Workers in Thailand, Solidarity Centre, 8 January 2019, <<https://www.solidaritycenter.org/mwrn-a-champion-for-migrant-worker-rights-in-thailand/>> , accessed 16 May 2019
- 13 Norwegian Refugee Council, Half a million identities, (Relief Web, 8 June 2017) <<https://reliefweb.int/report/myanmar/half-million-identities>> , accessed 16 May 2019
- 14 UNFPA and PBSO, The Missing Peace: Independent Progress Study on Youth, Peace and Security, 2018, p115-8, <<https://www.youth4peace.info/system/files/2018-10/youth-web-english.pdf>> , accessed 16 May 2019
- 15 Myanmar Mix, An all-girl team is building more public spaces in Yangon, 16 April 2019, <<https://myanmarmix.com/en/articles/an-all-girl-team-is-building-more-public-spaces-in-yangon>> , accessed 16 May 2019
- 16 Julia Pimentel, Carolyn Bernucca, Khal, 20 Young Activists Who Are Changing the World, Complex, 23 December 2018, <<https://www.complex.com/life/young-activists-who-are-changing-the-world/bana-alabed>> , accessed 16 May 2019
- 17 The World's Children's Prize, PayalJangid, <<https://worldschildrensprize.org/payaljangid>> , accessed 16 May 2019

International IDEA အကြောင်း

ဒီမိုကရေစီနှင့် ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာ အကူအညီပေးရေးနိုင်ငံတကာအဖွဲ့ (International IDEA) သည် အစိုးရအများပါဝင်သော အဖွဲ့အစည်းတစ်ရပ်ဖြစ်ပြီး ကမ္ဘာတစ်ဝန်း ဒီမိုကရေစီ ရေရှည်တည်တံ့နိုင်ရေး ပံ့ပိုးမှုပေးပါသည်။ International IDEA ၏ လုပ်ငန်းတာဝန်မှာ နှိုင်းယှဉ် လေ့လာလျက် အသိပညာဖြည့်ဆည်းပေးခြင်း၊ ဒီမိုကရေစီ ပြုပြင်ပြောင်းလဲရေးကို အကူအညီ ပေးခြင်း၊ မူဝါဒများနှင့် နိုင်ငံရေးအပေါ် ဩဇာသက်ရောက်ခြင်းတို့ဖြင့် ရေရှည်တည်တံ့မည့် ဒီမိုကရေစီအပြောင်းအလဲကို ပံ့ပိုးမှုပေးရန် ဖြစ်ပါသည်။

International IDEA သည် မည်သည့် လုပ်ငန်းများကို လုပ်ဆောင်ပါသနည်း။

ရွေးကောက်ပွဲများဆိုင်ရာ၊ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ တည်ဆောက်ခြင်းဆိုင်ရာ၊ နိုင်ငံရေးပါတီ များဆိုင်ရာ၊ ဒီမိုကရေစီစနစ်တွင် ကျား-မ အခန်းကဏ္ဍဆိုင်ရာ၊ အမျိုးသမီးများ နိုင်ငံရေးပိုင်း စွမ်းဆောင်နိုင်စေခြင်းဆိုင်ရာနှင့် ဒီမိုကရေစီ ကိုယ်တိုင်အကဲဖြတ်ခြင်းဆိုင်ရာ နယ်ပယ်များတွင် လုပ်ငန်းများကို သုံးပိုင်းခွဲခြားလျက် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ပါသည်။

- ၁။ ကမ္ဘာတစ်ဝန်း မတူကွဲပြားသော ပကတိအခြေအနေအသီးသီးမှ ဒီမိုကရေစီ တည်ထောင်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်များဆိုင်ရာ လက်တွေ့အတွေ့အကြုံမှရရှိသည့် နှိုင်းယှဉ်လေ့လာထားသော အသိပညာဗဟုသုတများ ဖြည့်ဆည်းပေးခြင်း
- ၂။ ဒီမိုကရေစီ အင်စတီကျူးရှင်းများနှင့်လုပ်ငန်းစဉ်များကို ပြုပြင်ပြောင်းလဲရာတွင် နိုင်ငံရေး ပါဝင်ဆောင်ရွက်နေသူများကို အကူအညီပေးခြင်းနှင့် ဖိတ်ကြားလာပါက နိုင်ငံရေး လုပ်ငန်းစဉ်များတွင် ထိတွေ့ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခြင်း
- ၃။ နှိုင်းယှဉ်လေ့လာထားသည့် အသိပညာဗဟုသုတ အရင်းအမြစ်များကို ဖြည့်ဆည်းပေးခြင်း၊ နိုင်ငံရေးပါဝင်ဆောင်ရွက်နေသူများကို အကူအညီပေးခြင်းဖြင့် ဒီမိုကရေစီတည်ဆောက်ရေး မူဝါဒများအပေါ် ဩဇာသက်ရောက်ခြင်း

International IDEA သည် မည်သည့် နေရာဒေသများတွင် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ပါသနည်း။

International IDEA သည် ကမ္ဘာတစ်ဝန်းတွင် လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်ပါသည်။ စတော့ဟုမ်းမြို့တွင် ရုံးစိုက်ပြီး အာဖရိက၊ အာရှ-ပစိဖိတ်၊ လက်တင်အမေရိကနှင့် ကယ်ရစ်ဘီယန်ဒေသများတွင် ရုံးများ ဖွင့်လှစ်ထားရှိပါသည်။ International IDEA သည် ကုလသမဂ္ဂတွင် အမြဲတမ်း လေ့လာသူ ဖြစ်ပါသည်။

ဝက်ဘ်ဆိုက် - <<http://www.idea.int>>

ပြုစုပျိုးထောင် မျိုးဆက်သစ်ခေါင်းဆောင်

အခြေခံအဆင့် ပြည်သူ့နီတိသင်ရိုး

ကျောင်းသားလက်စွဲ

ဒီမိုကရေစီနှင့် ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာ အကူအညီပေးရေးနိုင်ငံတကာအဖွဲ့ (International IDEA) သည် ကမ္ဘာတစ်ဝန်း ဒီမိုကရေစီမြှင့်တင်ခြင်းနှင့် ရေရှည်တည်တံ့နိုင်ရေးတို့အတွက် ဆောင်ရွက်သော အစိုးရ အများပါဝင်သော အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုဖြစ်ပါသည်။

International IDEA သည် နိုင်ငံရေးတွင် ပူးပေါင်းပါဝင်မှုနှင့် ကိုယ်စားပြုမှု၊ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ တည်ဆောက်ခြင်းလုပ်ငန်းစဉ်များ၊ ရွေးကောက်ပွဲဆိုင်ရာ လုပ်ငန်းစဉ်များကိုအားစိုက်၍ ဒီမိုကရေစီ ရေရှည်တည်တံ့ရေးအတွက် ဆောင်ရွက်နေကြသောအဖွဲ့အစည်းများနှင့် လူပုဂ္ဂိုလ်များ၊ ပြုပြင်ပြောင်းလဲ ရေးလုပ်ငန်းများကို ကူညီပံ့ပိုးခြင်းနှင့် ဒီမိုကရေစီအရေး အများပြည်သူဆွေးနွေးမှုများကို ကူညီပံ့ပိုး ပေးသည်။ ကျွန်ုပ်တို့၏ လုပ်ငန်းစဉ်များတွင် ကျား/မနှင့် အားလုံးပူးပေါင်းပါဝင်စေရေး၊ ပဋိပက္ခဆိုင်ရာ အကဲဆတ်မှုနှင့် ရေရှည်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးတို့ကို ထည့်သွင်းစဉ်းစားဆောင်ရွက်ပါသည်။

International IDEA သည် အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများဖြင့်ဖွဲ့စည်းထားသည့်ကောင်စီဖြင့် စီမံအုပ်ချုပ်ပြီး အကြံ ပေးအဖွဲ့ဝင်များမှ ပံ့ပိုးကူညီပေးသည်။

International IDEA ၏အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများအားလုံးသည် ဒီမိုကရေစီစနစ်ကိုကျင့်သုံးကြပြီး အဖွဲ့အစည်း၏ လုပ်ငန်းစဉ်များကို နိုင်ငံရေးနှင့် ဘဏ္ဍာရေးအကူအညီများ ပံ့ပိုးပေးသည်။ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများသည် ဩစတြေးလျ၊ ဘာဘာဒိုးစ်၊ ဘယ်ဂျီယံ၊ ဘီနင်၊ ဘော့စ်နီ၊ ဘရာဇီး၊ ကနေဒါ၊ ကာဗိုဗားဒေါ၊ ချီလီ၊ ကိုစတာရီကာ၊ ဒိုမီနီကန်ရီပတ်ဘလစ်၊ ဖင်လန်၊ ဂျာမနီ၊ ဂါနာ၊ အိန္ဒိယ၊ အင်ဒိုနီးရှား၊ လူဇင်ဘတ်၊ မာရီးတီးယပ်စ်၊ မက္ကဆီကို၊ မွန်ဂိုလီးယား၊ နမ်မီးဘီးယား၊ နယ်သာလန်၊ နော်ဝေ၊ ပနားမား၊ ပီရူး၊ ဖိလစ်ပိုင်၊ ပေါ်တူဂီ၊ တောင်အာဖရိက၊ စပိန်၊ ဆွီဒင်၊ ဆွစ်ဇာလန်နှင့် ဥရုဂွေးတို့ဖြစ်ကြသည်။ ဂျပန်နိုင်ငံ သည် လေ့လာဆဲအနေအထား၌ ရှိနေပါသည်။

International IDEA
Strömsborg
SE-10334 Stockholm
Sweden
Tel. +46 8 698 37 00
Website: <<https://www.idea.int>>

International IDEA Myanmar
၆၈ (ဘီ)၊ ဆရာစံလမ်း၊ ဗဟန်းမြို့နယ်။
ရန်ကုန် ၁၁၂၀၁။
မြန်မာ။
Tel: +95 9 263128104
Project website: : <<http://www.stepdemocracy.eu>>